

Projekt nr 5 / XXV

z dnia 19 maja 2026 r.

Zatwierdzony przez: WÓJT

Bartosz Biegus

**UCHWAŁA NR XXV/.../2026
RADY GMINY STARE CZARNOWO**

z dnia 12 czerwca 2026 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, 1436, z 2026 r. poz. 252) oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), **Rada Gminy Stare Czarnowo uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stare Czarnowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jakub Cymerman

Załącznik do uchwały
Nr XXV/...../2026
Rady Gminy Stare Czarnowo
Z dnia 12 czerwca 2026 r.

Gminny Program Rewitalizacji

Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036

Stare Czarnowo 2026

Opracowanie:

Urząd Gminy Stare Czarnowo
ul. Świętego Floriana 10
74-106 Stare Czarnowo

PROJEKTY MIEJSKIE
 pomagamy miastom mądrze się rozwijać

Projekty Miejskie

www.projektymiejskie.pl

Zespół redakcyjny:

Urząd Gminy Stare Czarnowo:
Edyta Boczkowska

Projekty Miejskie:
Jacek Skatecki
dr Paweł Sudra
Andrzej Brzozowy

Dziękujemy wszystkim osobom oraz podmiotom zaangażowanym w proces powstania tego dokumentu.

Materiał fotograficzny przedstawiony w opracowaniu stanowi opracowanie własne autorów z wyłączeniem wskazania odrębnego źródła fotografii.

Wprowadzenie	5
1. ZASADY PRAC NAD PROGRAMEM	7
1.1. Logika prac nad programem.....	7
1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji	8
1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i interesariuszy rewitalizacji na etapie prac nad programem	9
2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	10
2.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji	10
2.2. Diagnoza zjawisk społecznych	12
2.3. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych	19
2.4. Diagnoza zjawisk gospodarczych	45
2.5. Diagnoza zjawisk środowiskowych	48
2.6. Diagnoza zjawisk technicznych	54
2.7. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.	57
3. SPOSÓB REALIZACJI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH GMINY	60
3.1. Strategia Rozwoju Gminy Stare Czarnowo.....	60
3.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2030.....	60
3.3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stare Czarnowo na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2031.....	61
3.4. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Stare Czarnowo na lata 2025-2027	61
3.5. Roczne współpracy z organizacjami pozarządowymi.....	61
3.6. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2030.....	62
4. OPIS WIZJI STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU DZIAŁAŃ W ZAKRESIE REWITALIZACJI	63
5. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK	64
5.1 Cele rewitalizacji	64
5.2 Kierunki działań.....	64
6. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	67
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	67
6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	86
7. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	90

8. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE PROGRAMU	92
8.1. Ramy finansowe realizacji Programu	92
8.2. Potencjalne źródła finansowania programu	92
8.2.1. Środki europejskie	93
8.2.2. Inne potencjalne zewnętrzne źródła finansowania	95
9. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM.....	99
9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR	99
9.2. Koszty zarządzania	101
9.3. Ramowy harmonogram realizacji GPR.....	101
10. SPOSÓB ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI	105
10.1. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym	105
10.2. Komitet Rewitalizacji	106
11. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU	108
11.1. Monitorowanie postępów realizacji programu	108
11.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu	112
12. ZMIANY ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM PROGRAMU	114
12.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy	114
12.2. Specjalna Strefa Rewitalizacji	114
13. SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	115
13.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy	115
13.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	115
13.3. Miejscowy Plan Rewitalizacji	115
13.4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	115
SPIS TABEL.....	117
SPIS RYCIN	118
SPIS WYKRESÓW	119
SPIS FOTOGRAFII	120
ZAŁĄCZNIKI.....	121

Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 (dalej jako GPR lub *Program*) jest dokumentem opracowanym w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹, a także będącym strategią terytorialną (strategią IIT), zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym 2021/1060 oraz z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027². Dokument ten jest także zgodny z treścią „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”³ wydanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

W art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, rewitalizację zdefiniowano jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Proces rewitalizacji ma w pierwszej kolejności charakter społeczny, a jego celem jest poprawa jakości życia i aktywna pomoc w rozwiązaniu problemów mieszkańców żyjących w tych częściach gmin, które z różnych powodów znajdują się w trudnym położeniu. Jak wynika z ustawy o rewitalizacji i inaczej niż w przypadku innych dokumentów strategicznych obowiązujących w Starym Czarnowie, postanowienia GPR koncentrują się na wybranym fragmencie gminy (obszarze rewitalizacji), co ma na celu maksymalnie efektywne wykorzystanie zasobów i środków finansowych miejskich instytucji i ich partnerów.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 to kierunkowy i ramowy dokument, który ma na celu integrować realizację przedsięwzięć o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym oraz technicznym. Określenie celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzedzone zostało opracowaniem szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, uwzględniającej analizę jego problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych. W celach GPR i sposobie jego realizacji uwzględniono podejście zintegrowane, a w dokumencie zdefiniowano również listę przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów). Wskazano także sposób zarządzania procesem rewitalizacji w gminie.

Podczas prac nad *Programem* położono nacisk na zaangażowanie interesariuszy procesu rewitalizacji. Uwzględniono w związku z tym potrzebę zaangażowania partnerów społeczno-

---

¹ T.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 278.

² Dz. U. z 2025 r., poz. 1733, 1844.

³ Zasady z dnia 24 sierpnia 2023 roku zatwierdzone przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej.

gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji. W toku organizacji procesu konsultacji społecznych uwzględniono tym samym treść „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”.

Opinie i propozycje zgłaszane przez interesariuszy procesu rewitalizacji podczas prac nad GPR były korelowane z obiektywnymi miernikami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Połączenie ilościowych i jakościowych metod pozyskiwania i analizy danych stanowi podstawę do założenia, że interwencja w obszarze rewitalizacji będzie prowadzona na właściwym obszarze i przy pomocy narzędzi adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań, barier, deficytów i potencjałów.

W latach poprzedzających opracowanie *Programu* w Gminie Stare Czarnowo nie obowiązywał Gminny Program Rewitalizacji ani Lokalny Program Rewitalizacji, a zatem przedsięwzięcia realizowane na terenie gminy, również na obecnym obszarze rewitalizacji, nie miały charakteru systemowego i były reakcją na pojawiające się na bieżąco potrzeby.

1. ZASADY PRAC NAD PROGRAMEM

1.1. Logika prac nad programem

Podstawą do rozpoczęcia prac nad *Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* była uchwała nr XXI/136/2026 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 26 lutego 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo. Wcześniej, w dniu 26 lutego 2026 r. Rada Gminy Stare Czarnowo podjęła uchwałę nr XXI/135/2026 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo⁴.

Treść GPR jest zgodna z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W myśl zapisów tej ustawy należy uznać, że obszarem rewitalizacji jest obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie czy też liczba osób ze szczególnymi potrzebami. Dodatkowo, na obszarze rewitalizacji występują deficyty w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Jest to także obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego, zajmujący nie więcej niż 20% powierzchni gminy, a także zamieszkiwany przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo zajmuje 17,63% powierzchni całkowitej i jest zamieszkały przez niemal 28% wszystkich mieszkańców gminy. Wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji poprzedzone zostało opracowaniem kompleksowej diagnozy, w której wykorzystano obiektywne i weryfikowalne wskaźniki, umożliwiające analizę negatywnych zjawisk na terenie gminy⁵. Wskaźniki te dotyczyły np. poziomu ubóstwa i bezrobocia, liczby osób ze szczególnymi potrzebami czy też liczby przedsiębiorstw. Przy pracach nad *Programem* przyjęto zatem założenie, że osiągnięcie celów procesu rewitalizacji będzie możliwe tylko w przypadku zaplanowania i realizacji zestawu różnorodnych przedsięwzięć o charakterze społecznym, jak i infrastrukturalnym.

W toku prac nad GPR wykorzystano różnorodne metody i podejścia do gromadzenia i analizy informacji, które przełożony się następnie na konkretne zapisy dokumentu. Obok ilościowych analiz wskaźnikowych przeprowadzono rozbudowane działania konsultacyjne, ukierunkowane na pozyskanie indywidualnych opinii mieszkańców Gminy Stare Czarnowo, przedstawicieli

---

⁴Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2026, poz. 989.

⁵ Proces wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo został szczegółowo opisany w dokumencie pn. „Diagnoza i wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo”, dostępnym pod adresem: <https://mysliborz.pl/aktualnosc-2598-konsultacje-spoleczne-w-sprawie.html>

formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, a także licznych przedstawicieli Urzędu Gminy Stare Czarnowo i jego jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji publicznych.

Programowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powiązано z wytycznymi na szczeblach regionalnym, krajowym i unijnym. GPR spełnia tym samym wymagania wynikające zarówno z ustawy o rewitalizacji, jak i „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”. GPR stanowi jednocześnie strategię IIT w myśl ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, a także spełnia wymogi *Zasad weryfikacji programów rewitalizacji i prowadzenia wykazu programów rewitalizacji gmin województwa zachodniopomorskiego*.

1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji

W Gminie Stare Czarnowo w minionych latach prowadzone były różnorodne działania mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców na tych obszarach gminy, które znajdują się w relatywnie najgorszej sytuacji. Działo się tak, mimo że do tej pory w gminie nie obowiązywał dokument ukierunkowujący szeroko pojęte działania rewitalizacyjne (Gminny Program Rewitalizacji lub Lokalny Program Rewitalizacji). Niezależnie od tego faktu Gmina pozyskiwała środki na realizację rozmaitych projektów, których charakter w pewnym stopniu zbieżny jest z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Można tu wymienić np. przeznaczenie i dostosowanie w kilku miejscowościach, w tym na obszarze rewitalizacji, obiektów na potrzeby świetlic wiejskich pełniących funkcje integrujące lokalną społeczność (dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich) czy działania ściśle infrastrukturalne (np. modernizacja dróg gminnych dofinansowana z rządowego funduszu Polski Ład). Te doświadczenia stanowią istotny potencjał w toku prac nad *Programem*. Są one punktem odniesienia przy planowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych na kolejną dekadę. Doświadczenia te nie tylko oznaczają, że prace nad *Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* nie rozpoczynają się w próżni, ale pozwalają także na kontynuowanie i rozwijanie wspomnianych działań w ambitnym duchu tzw. „rewitalizacji 2.0”, akcentującym kompleksowość, włączenie społeczne i partycypację.

1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i interesariuszy rewitalizacji na etapie prac nad programem

W całym procesie prac nad GPR podejmowano różnego rodzaju aktywności w celu zapewnienia szerokiego udziału partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących środowiska pozarządowe, w tym podmiotów działających w obszarze społeczeństwa obywatelskiego, ochrony środowiska, włączenia społecznego, praw podstawowych, osób z niepełnosprawnościami czy równości płci i niedyskryminacji. Podmioty te są w dalszej części *Programu* określane jako „interesariusze rewitalizacji” lub „partnerzy społeczno-gospodarczy”.

Od początku prac nad *Programem* interesariusze procesu rewitalizacji byli szeroko informowani o możliwościach udziału w wydarzeniach partycypacyjnych. Do najważniejszych środków i platform komunikacji należały:

- strona internetowa Urzędu Gminy Stare Czarnowo www.stareczarnowo.pl,
- prasa o zasięgu ponadlokalnym (Gazeta Wyborcza Szczecin),
- plakaty informujące o procesie rewitalizacji, rozmieszczane na terenie Gminy Stare Czarnowo.

Fot. 1. Warsztaty z uczniami i spacer badawczy podczas prac nad GPR

W ramach prac nad GPR zorganizowano liczne spotkania z interesariuszami. Wymienić należy przede wszystkim:

- wywiad grupowy z przedstawicielami Urzędu Gminy Stare Czarnowo;
- warsztaty z udziałem dzieci i młodzieży (IV i VIII klasa Zespołu Szkół w Kołbaczu – 24 marca 2026 r.);
- spacerzy badawcze połączone z dyskusją na temat problemów i potencjałów każdej miejscowości wchodzącej w skład obszaru rewitalizacji (23-24 marca 2026 r.);

- spotkanie z seniorami na temat potrzeb i potencjałów obszaru rewitalizacji (23 marca 2026 r.);
- badanie ankietowe (17-31 marca 2026 r.) – forma papierowa i elektroniczna – na próbie 39 osób;
- nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych (17-31 marca 2026 r.).

W dniach 30.04.-03.06.2026 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo. Konsultacje społeczne zostały prowadzone w następujących formach:

- zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą poczty elektronicznej poprzez wypełnienie formularzy zamieszczonych na stronie internetowej www.mysliborz.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Stare Czarnowo;
- spotkania z mieszkańcami połączonego z prezentacją głównych treści projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036” (pierwsza część wydarzenia) oraz prezentacją projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo (druga część wydarzenia): w dniu 18 maja 2026 r. o godz. 16:00 w Urzędzie Gminy Stare Czarnowo;
- zbierania uwag ustnych w dniu 19 maja 2026 r. w czasie dyżuru konsultacyjnego w Urzędzie Gminy Stare Czarnowo (ul. Świętego Floriana 10) w godzinach 7:30-14:30.

2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

2.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji

Granice obszaru rewitalizacji zostały określone uchwałą nr XXI/135/2026 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 26 lutego 2026 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo. Obszar ten zajmuje 17,63% powierzchni całkowitej i jest zamieszkały przez ponad prawie 28% wszystkich mieszkańców gminy (tabela 1).

Tabela 1. Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle Gminy Stare Czarnowo (2024)

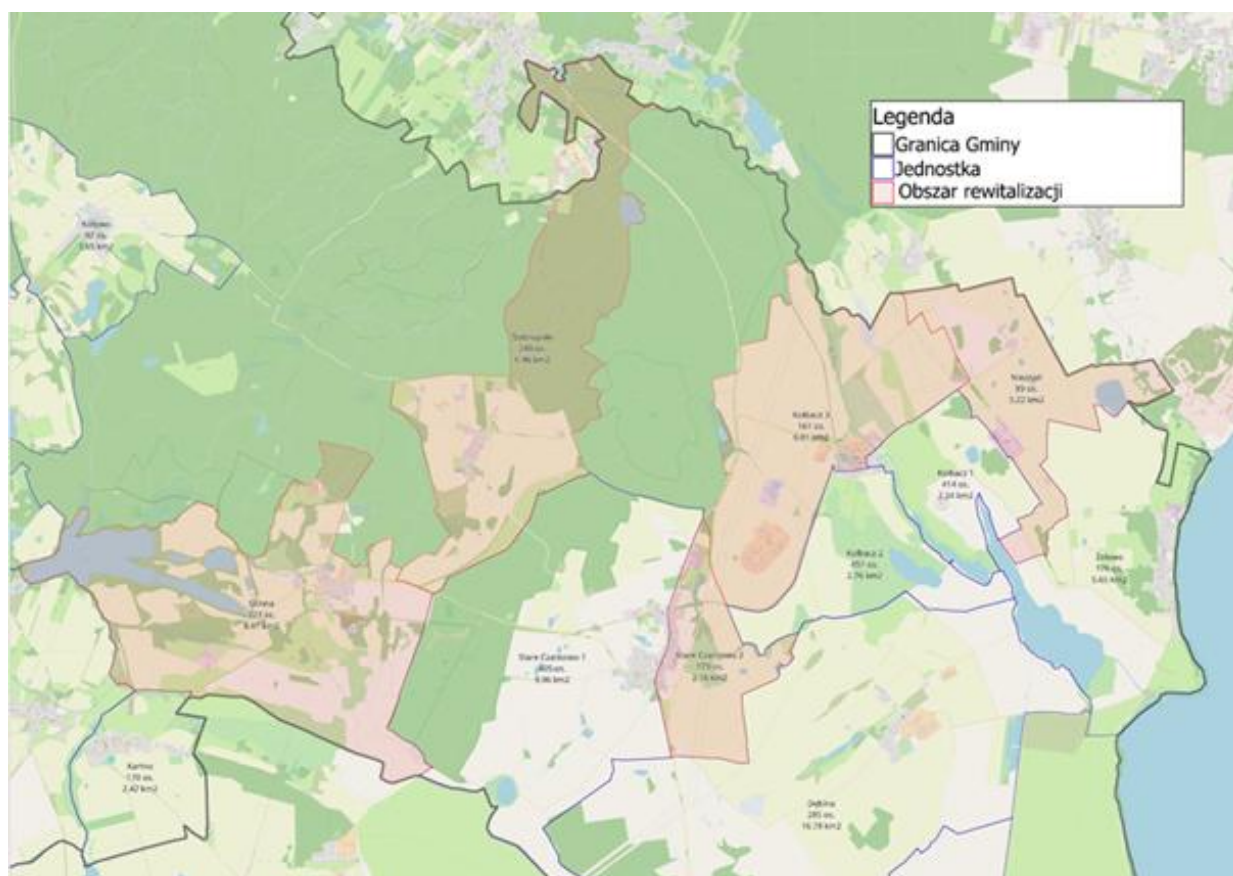
	Obszar rewitalizacji	Gmina Stare Czarnowo	Udział na tle gminy
Liczba mieszkańców	986	3535	27,89%
Powierzchnia [km²]	26,96	152,89	17,63%

Źródło: Diagnoza i wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo

Na obszar rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo składa się pięć jednostek spośród wyselekcjonowanych na etapie delimitacji jednostek analitycznych: całe sołectwa Dobropole, Glinna i Nieznań oraz części sołectw Kołbacz i Stare Czarnowo. Obszar rewitalizacji obejmuje centralną część gminy wraz z Urzędem Gminy i jego bezpośrednim sąsiedztwem, przyległe tereny mieszkalne, a także obiekty rekreacyjne i usługowe, będące kluczem do rozwoju społecznego, kulturowego i gospodarczego gminy. Na terenie objętym rewitalizacją dominuje zabudowa jednorodzinna, a w sołectwach Glinna i Kołbacz w pewnej mierze również wielorodzinna.

W obszarze rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo mieszczą się instytucje kultury i edukacji, takie jak Biblioteka Publiczna w Starym Czarnowie czy Zespół Szkół w Kołbacz, które pełnią istotną funkcję integracyjną i animacyjną w życiu lokalnej społeczności. Ważnym punktem spotkań i rekreacji mieszkańców są znajdujące się w każdej z miejscowości obszaru rewitalizacji świetlice wiejskie. Na obszarze rewitalizacji działają także organizacje pozarządowe, np. Stowarzyszenie CIRNOWE-BASZTA, Stowarzyszenie społeczno-ekologiczne Horyzonty, Stowarzyszenie Gminny Klub Sportowy Kołbacz.

Rycina 1. Granice obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo

Obszar rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo skupia tereny wymagające dalszych działań w sferze społecznej. Oznacza to, że problemy w zakresie ubóstwa, bezrobocia, bezradności i

zagrożenia wykluczeniem społecznym są dostrzegalne na obszarze rewitalizacji bardziej niż w pozostałych częściach gminy. Sytuacja na obszarze rewitalizacji w zakresie problemów z sytuacją demograficzną, ubóstwem i bezrobociem jest zróżnicowana. Wskazuje to, że planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne wymagają uwzględnienia specyfiki lokalnych społeczności i wspólnot sąsiedzkich. Szczegółowa, pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji wskazuje też na potrzebę realizacji powiązanych ze sobą działań w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Mieszkańcy zwracają uwagę m.in. na potrzeby w zakresie poprawy infrastruktury, likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz wzmocnienia więzi społecznych, co w istotnym stopniu korzystnie wpłynie na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, a pośrednio również całej gminy.

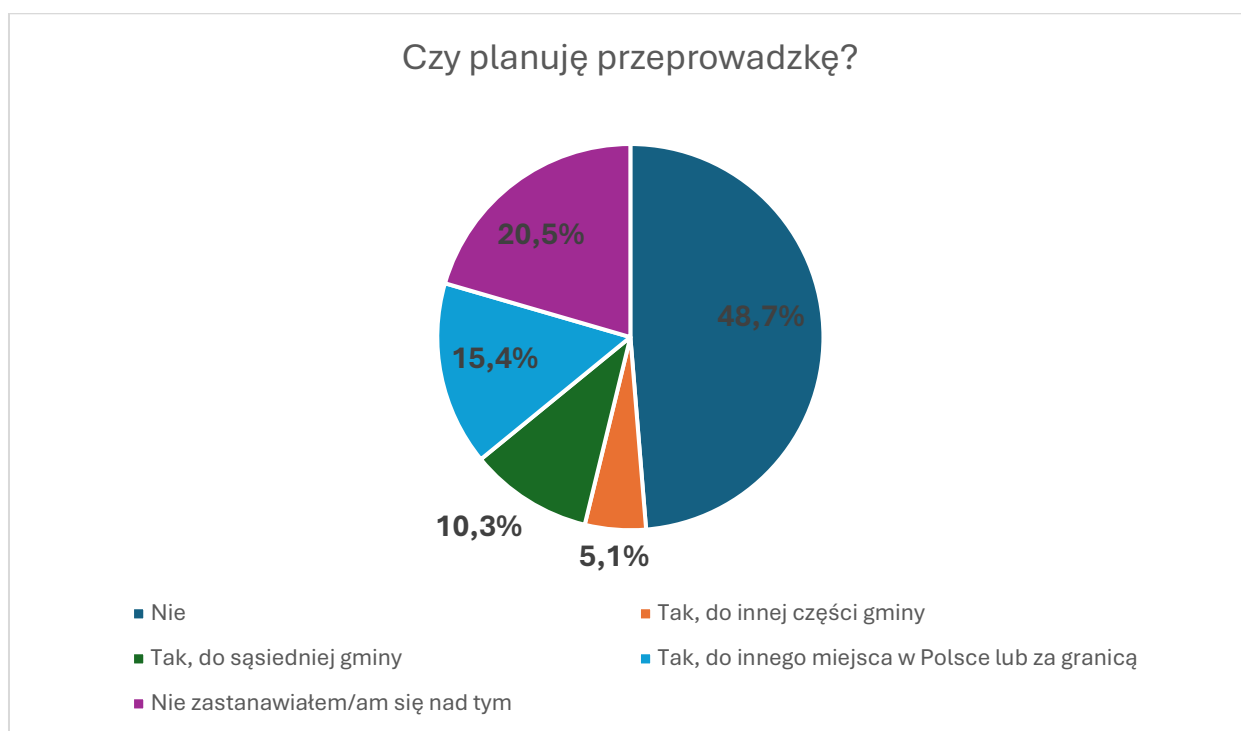
2.2. Diagnoza zjawisk społecznych

Obszar rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo charakteryzuje się występowaniem zjawisk wymagających wsparcia oraz obserwowanymi trendami w sferze społecznej. Dostrzegalnych jest także wiele istotnych potencjałów, które mogą stanowić fundament do planowania i wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych na tym obszarze.

Kluczowym parametrem odnoszącym się do sytuacji społecznej na obszarze rewitalizacji jest liczba mieszkańców oraz zachodzące zmiany demograficzne. Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo analizowano dane demograficzne z lat 2016-2024. W tym okresie liczba mieszkańców Gminy zmniejszyła się o niecałe 7%, podczas gdy na obszarze rewitalizacji spadek ten wyniósł prawie 12%. Na taki stan rzeczy składają się rozmaite przyczyny. Jedną z nich może być ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 roku wśród mieszkańców gminy odnotowano 44 zgonów i 26 urodzeń. Drugim czynnikiem wpływającym na spadek liczby mieszkańców na obszarze rewitalizacji jest migracja poza granice gminy Stare Czarnowo. Sprzyja temu bezpośrednie sąsiedztwo Szczecina, oferującego szersze możliwości edukacyjne, zawodowe czy kulturalne, jak również relatywnie niewielka odległość od granicy polsko-niemieckiej.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców pozwoliło stwierdzić, że niemal połowa mieszkańców nie rozważa przeprowadzki, a ponadto co piąta osoba nie zastanawiała się nad tym. Daje to łącznie ponad 2/3 ankietowanych (69,2%) niemających tego rodzaju planów. Może to świadczyć o wysokim przywiązaniu mieszkańców do miejsca, w którym żyją, co stanowi niewątpliwym potencjał do wdrażania działań rewitalizacyjnych.

Wykres 1. Wyniki ankiety nt. planów migracyjnych

Na obszarze rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo zauważalna jest koncentracja uwarunkowań społecznych wymagających interwencji i wsparcia rozwojowego. Potwierdzają to aktualne dane (stan na 31 grudnia 2024 r.) Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS) w Starym Czarnowie dotyczące przyczyn korzystania mieszkańców gminy i obszaru rewitalizacji z pomocy społecznej. Spośród 304 zarejestrowanych odbiorców wsparcia udzielanego przez OPS (we wszelkich formach, ogółem) prawie 41% mieszka na obszarze rewitalizacji. Odsetek ten jest jeszcze wyższy w przypadku pomocy udzielanej konkretnie z powodu ubóstwa (62%). Dysproporcja pomiędzy obszarem rewitalizacji a pozostałą częścią gminy uwidacznia się również w danych dotyczących przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ponieważ 41% z nich odnotowywanych jest na obszarze rewitalizacji.

Tabela 2. Wartości wskaźników dotyczących pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo

Nazwa wskaźnika	Wartości wskaźnika	
	Gmina Stare Czarnowo	Obszar rewitalizacji
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	103	42
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	29	18

Liczba osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności	33	12
Liczba przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	12	5

Największą koncentrację osób korzystających z pomocy społecznej (w tym również z powodu ubóstwa) można odnotować w tych jednostkach diagnostycznych w obszarze rewitalizacji, w których zlokalizowane są mieszkania komunalne. Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, działając na tym terenie, koncentrują się na rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu utrwalaniu się trudności życiowych oraz wspieraniu funkcjonowania społecznego mieszkańców.

Widoczny jest wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych, czyli pozostających bez pracy przez co najmniej 24 miesiące. Na obszarze rewitalizacji takie osoby stanowią aż połowę wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w gminie. Wskazuje to na obszary wymagające wsparcia, w tym w zakresie integracji z rynkiem pracy, wzmacniania motywacji do zatrudnienia oraz rozwijania kompetencji społecznych.

Liczba osób ze zdiagnozowanym problemem alkoholowym na obszarze rewitalizacji jest marginalna. Problemem pozostaje jednak zjawisko związane z alkoholem, nieodnotowane w statystykach, a obecne w społecznej świadomości. W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców, w wielu odpowiedziach na pytanie dotyczące głównych problemów obszaru rewitalizacji w Starym Czarnowie przewija się kwestia spożywania alkoholu w miejscach publicznych („za dużo osób pijących pod sklepem”, „pijaki pod sklepem”, „alkoholizm” – to niektóre odpowiedzi). Takie postrzeganie obszaru rewitalizacji przez jego bywalców powinno być sygnałem dla władz i służb porządkowych, ponieważ opisywane sytuacje godzą nie tylko w poczucie bezpieczeństwa, ale również w ogólny wizerunek obszaru rewitalizacji.

Pozytywnym zjawiskiem jest to, że statystyki nie wykazują na obszarze rewitalizacji, w odróżnieniu od innych części gminy, wszczętych procedur niebieskich kart.

Potencjałem i cennym zasobem obszaru rewitalizacji jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Czarnowie, mieszczący się przy ul. Świętego Floriana 10. Działalność OPS jest oceniana pozytywnie przez większość mieszkańców. Jego kadra nie ogranicza się do wypełniania swoich podstawowych obowiązków, ale stale podnosi swoje kwalifikacje, jest zaangażowana w opracowywanie nowych projektów i pozyskiwanie dla nich źródeł finansowania, a także dba o działania w zakresie komunikacji. Wszystkie te cechy są szczególnie pożądane w procesie wdrażania programu rewitalizacji, dlatego Ośrodek Pomocy Społecznej ze swoim potencjałem

kadrowym i instytucjonalnym powinien być istotnym elementem tego procesu. Planowane jest przekształcenie OPS w Centrum Usług Społecznych.

Ważną inicjatywą prowadzoną przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest Placówka Wsparcia Dziennego. Działa ona w formie opiekuńczo-wychowawczej, zapewniając dzieciom zarówno opiekę, jak i wsparcie wychowawcze. Oferuje pomoc w nauce oraz organizuje czas wolny poprzez zabawy, zajęcia sportowe i rozwijanie zainteresowań. Uczestnictwo w zajęciach jest bezpłatne. Placówka funkcjonuje w Kołbaczu w poniedziałki i piątki w godzinach popołudniowych, a w wybranych okresach roku również w soboty. Głównym zadaniem placówki jest tworzenie odpowiednich warunków do prawidłowego rozwoju oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży borykającym się z trudnościami rodzinnymi, emocjonalnymi czy szkolnymi, a także tym, którzy są zagrożeni demoralizacją lub uzależnieniem. O tym, że ta forma wsparcia jest potrzebna, świadczy stu procentowe obłożenie.

Tak duże zainteresowanie nie zawsze jest odnotowywane w przypadku realizowanych przez Gminę projektów, których odbiorcami są dzieci i młodzież. Przykładem może być projekt „Integracja, adaptacja i akceptacja w gminie Stare Czarnowo”, w którym wzięło udział 70 dzieci, jednak niektóre zajęcia – mimo atrakcyjnej formy i tematyki (zajęcia przyrodnicze, z myślenia wizualnego, z robotyki, z kodowania, sportowe, integracyjne i fotograficzne, warsztaty kulinarne i plastyczne) – nie zawsze gromadziły wielu chętnych. Ważne jest zatem, by w przypadku realizowania podobnych inicjatyw prowadzić z młodzieżą dialog na temat preferowanych przez nią form zajęć oraz stosować aktywne formy angażowania uczestników.

Wysoka aktywność odnotowywana jest wśród seniorów zamieszkujących gminę i obszar rewitalizacji. Powodzeniem cieszy się coroczny Gminny Dzień Seniora. Dzięki środkom z Programu Aktywni+ 2021-2025, blisko 130 seniorów z gminy wzięło udział w projekcie „Nowe Perspektywy Aktywności”. Zajęcia odbywały się m.in. w świetlicach w Kołbaczu i w Starym Czarnowie. Uczestnicy mieli możliwość udziału w warsztatach rękodzielniczych i zarządzania stresem, szkoleniach z zakresu sztuk użytkowych, e-senior, zajęciach z dietetykiem, z fizjoterapeutą i z prawnikiem, zajęciach sportowych i z wolontariatu. Seniorzy mieli również okazję uczestniczyć w wyjeździe do Siemczyna czy spektaklu teatralnym w Szczecinie. Popularność tych form aktywności świadczy o tym, że warto kontynuować działania skierowane do seniorów, tym bardziej że stanowią oni wysoki odsetek mieszkańców gminy i obszaru rewitalizacji.

Mieszkańcy chętnie biorą udział w organizowanych w gminie wydarzeniach kulturalnych i integracyjnych, a z rozmów prowadzonych podczas wywiadów pogłębionych i spacerów badawczych wynika, że wysoko oceniają poziom organizacji tych wydarzeń. Wśród wydarzeń, w

których uczestniczyli w ostatnim czasie, wymieniają w ankiecie m.in. powitanie wiosny, imprezę andrzejkową, dożynki, dzień sąsiada, dzień kobiet, mecz piłkarski. Jednocześnie postulat organizacji większej liczby wydarzeń kulturalnych i integracyjnych przewijał się w ankiecie w odpowiedzi na pytanie „Jakie główne działania należy Pani/Pana zdaniem podjąć na obszarze rewitalizacji?”.

Fot. 2. Wydarzenia kulturalne i integracyjne organizowane przez Urząd Gminy

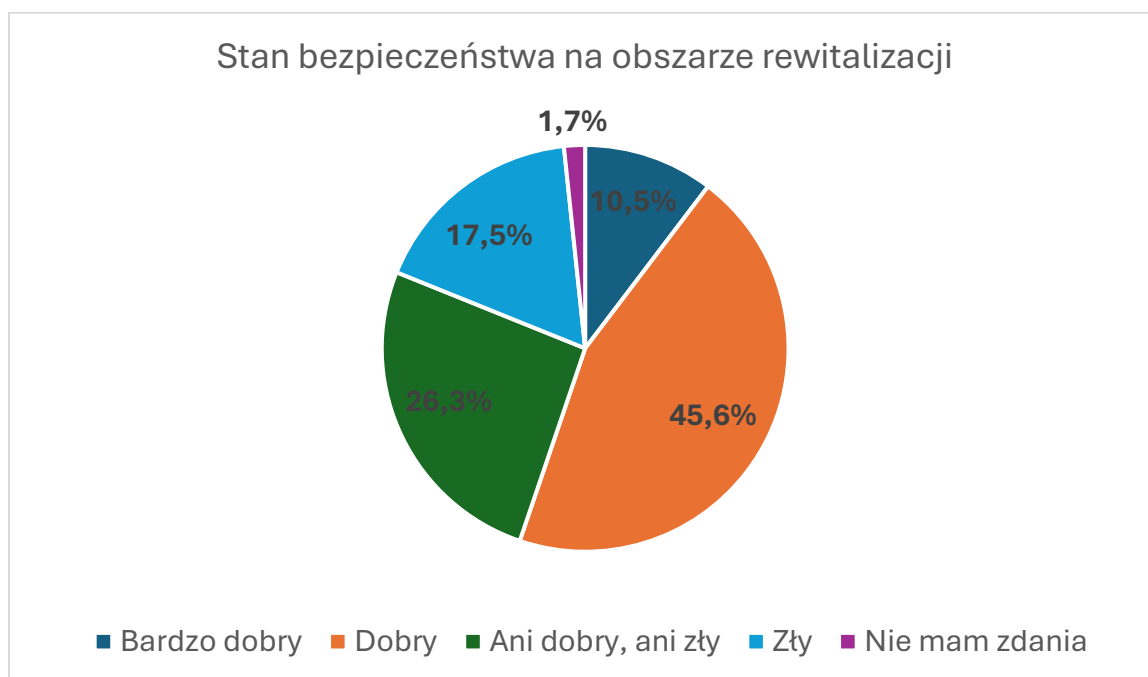
Wyzwaniem dla władz gminy w procesie wdrażania programu rewitalizacji jest skuteczna integracja mieszkańców różnych miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji. Podczas prac diagnostycznych na warsztatach w Zespole Szkół w Kołbaczu kilkakrotnie pojawiały się postulaty wyłączenia konkretnych miejscowości z gminy. Młodzież zgłaszała te pomysły w żartobliwej formie, jednak mogą być one sygnałem ostrzegającym przed zjawiskiem wykluczenia społecznego części mieszkańców obszaru rewitalizacji ze względu na miejsce zamieszkania.

Niezwykle istotnym elementem diagnozy w odniesieniu do sfery społecznej jest stan bezpieczeństwa w obrębie obszaru rewitalizacji. Dane dotyczące liczby interwencji Policji bez zdarzeń drogowych w obszarze rewitalizacji przyjmują wartości niższe niż średnia gminna. Z informacji zamieszczonych w „Informacji o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Stare Czarnowo w roku 2025” przygotowanej przez Komendę Powiatową Policji w Gryfinie wynika, że w Starym Czarnowie zanotowano wzrost liczby kolizji w porównaniu z rokiem poprzednim (z 20 do 27). Może to świadczyć o potrzebie poprawy infrastruktury, wzmocnienia świadomości kierowców lub wzmożenia działań kontrolnych i prewencyjnych Policji, tym bardziej że zdarzenia związane z ruchem drogowym są najczęściej zgłaszanymi przez mieszkańców gminy do Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa (przekraczanie dozwolonej prędkości, poruszanie się quadami po terenach leśnych, nieprawidłowe parkowanie, nielegalne rajdy samochodowe). Pozytywny natomiast jest fakt, że zarówno w 2024 i 2025 roku w Starym Czarnowie odnotowano jedynie po 2 wypadki drogowe, a żaden z nich nie był ze skutkiem śmiertelnym. Co szczególnie istotne, stan bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji jest oceniany pozytywnie przez samych

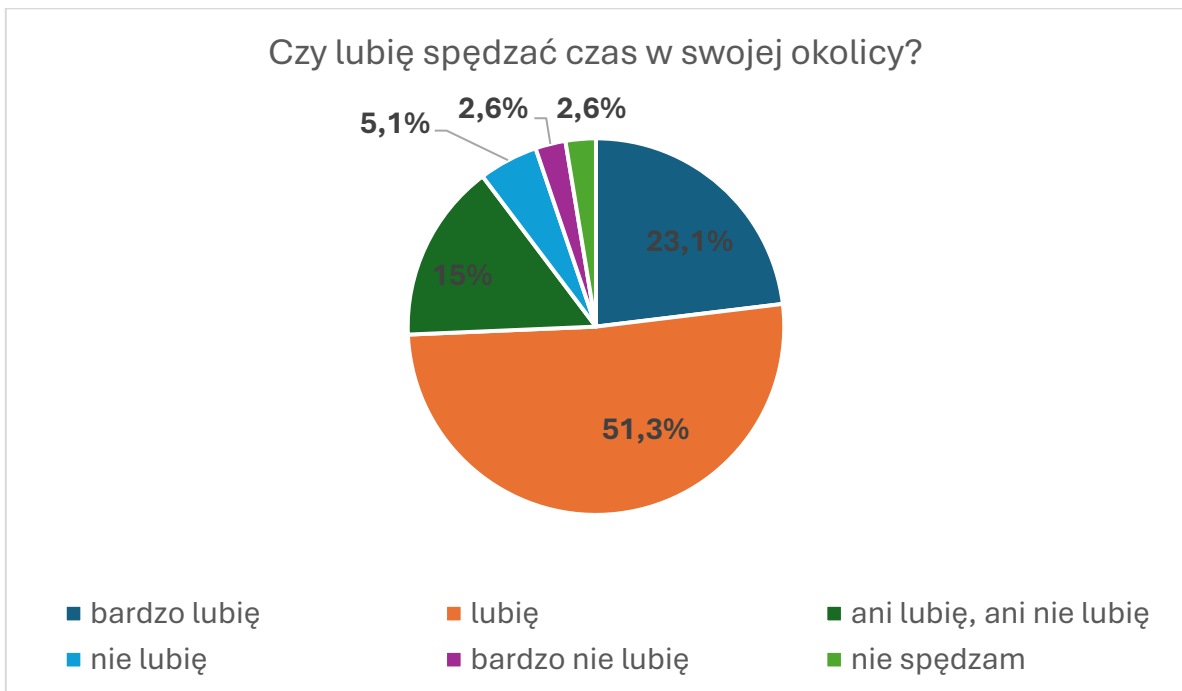
mieszkańców. Ponad 56% ankietowanych ocenia go jako dobry lub bardzo dobry, podczas gdy negatywne zdanie na jego temat wyraża 17% respondentów (przy czym padały tu jedynie odpowiedzi „zły”, nikt nie zaznaczył odpowiedzi „bardzo zły”). Jest to cenny zasób, ponieważ bezpieczeństwo jest podstawową potrzebą każdego mieszkańca i stanowi fundament do realizacji wszystkich działań rewitalizacyjnych.

Poczucie bezpieczeństwa z pewnością przekłada się na inny potencjał, który można wysnuć z wyników ankiet dla mieszkańców. Chodzi mianowicie o stosunek do własnego miejsca zamieszkania. Na pytanie o to, czy lubią przebywać w swojej okolicy, mieszkańcy w aż 74% odpowiedzieli pozytywnie („bardzo lubię” lub „lubię”, podczas gdy odpowiedzi przeciwnych odnotowano zaledwie 3 na łączną liczbę 39 ankietowanych). Przywiązanie lokalnej społeczności do miejsca zamieszkania jest fundamentem, na którym można oprzeć cały proces rewitalizacji w Starym Czarnowie.

Wykres 2. Wyniki ankiety nt. bezpieczeństwa

Wykres 3. Ankieta nt. stosunku do miejsca zamieszkania

Niewątpliwym potencjałem w kontekście wdrażania programu rewitalizacji jest zaangażowanie mieszkańców w lokalne sprawy. W ankiecie przy pytaniu „Czy zamierza Pan/Pani włączyć się we wdrażania programu rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo?” jednoznacznie wyklucza taką ewentualność zaledwie 21% ankietowanych. O wysokim stopniu zaangażowania mieszkańców może świadczyć frekwencja na spotkaniach i spacerach badawczych podczas przygotowania GPR (marzec 2026 r.) oraz fakt, że znaczna część przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w rozdziale 6 została zaproponowana przez samych mieszkańców.

Kluczowe potrzeby w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji:

- przeciwdziałanie depopulacji oraz wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej obszaru rewitalizacji,
- wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym,
- rozwój działań integrujących mieszkańców różnych miejscowości obszaru rewitalizacji,
- zwiększanie dostępności działań skierowanych do dzieci i młodzieży, odpowiadających na ich realne potrzeby i zainteresowania,
- kontynuacja i rozwój oferty aktywizacyjnej dla seniorów,
- rozwój lokalnych wydarzeń kulturalnych, integracyjnych i międzypokoleniowych,

2.3. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych

Charakterystyka zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych w obszarze rewitalizacji została opisana najpierw w podziale na poszczególne miejscowości i sołectwa, a później zbiorczo w odniesieniu do wybranych zagadnień tematycznych.

STARE CZARNOWO

Siedzibą Urzędu Gminy, a tym samym najważniejszą administracyjnie jej miejscowością, jest Stare Czarnowo. Wieś gminna charakteryzuje się dominacją zabudowy jednorodzinnej. W obszarze rewitalizacji mieści się wschodnia część miejscowości – granicę wyznacza ulica Szczecińska: granica obszaru biegnie po osi tej ulicy, tak więc adresy z numerami nieparzystymi zawierają się w obszarze rewitalizacji, w odróżnieniu od adresów z numerami parzystymi.

Najbardziej charakterystycznym obiektem jest, położony w centrum wsi, kościół parafialny pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych, zbudowany w 1826, murowany z cegły, z nadbudowaną drewnianą wieżą. Ten obiekt sakralny znajduje się jednak poza obszarem rewitalizacji. Urząd Gminy mieści się w Starym Czarnowie przy ulicy św. Floriana 10. Obiekt znajduje się w obszarze rewitalizacji. W budynku tym mieści się również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a także punkt Poczty Polskiej (czynny w godzinach 11-14). W innym budynku, przy ul. Szczecińskiej 21, mieści się Biblioteka Publiczna, jak również Posterunek Policji.

Fot. 3. Siedziba Biblioteki Publicznej w Starym Czarnowie

W Starym Czarnowie funkcjonuje świetlica wiejska, mieszcząca się u zbiegu ulic Szczecińskiej i Polnej, już poza obszarem rewitalizacji (na jego granicy).

Fot. 4. Świetlica wiejska w Starym Czarnowie

Dawna remiza strażacka to kolejny charakterystyczny obiekt wymagający odnowy i przystosowania do nowych funkcji, obecnie w stanie degradacji, co jest widoczne po dachu i stanie elewacji. Jest to ceglany obiekt zlokalizowany naprzeciwko sklepu samoobsługowego. Obecnie znajduje się w rękach prywatnych, natomiast istnieje możliwość współpracy z gminą i analizy jego przyszłego przeznaczenia. Może być przekształcony np. na cele drobnej gastronomii czy kawiarni.

Fot. 5. Zdegradowane obiekty w Starym Czarnowie

W roku 2020 gmina zakupiła nieruchomość przy ulicy Szczecińskiej 41 w Starym Czarnowie. Na rozległej działce mieści się budynek dawnego zakładu przetwórstwa mięsnego (przetwórni drobiu), a wcześniej restauracji Sekwoja, który jest znacząco zdegradowany. Teren został

zakupiony z myślą o inwestycjach na cele społeczne. Istnieją plany przeznaczenia obiektu, po jego odnowie, pod usługi społeczne lub zdrowotne.

Na obszarze rewitalizacji, na wjeździe od północy do miejscowości Stare Czarnowo, znajduje się boisko typu ORLIK. Obok niego położona jest wiata i duży teren z wybrukowanym placem, na którym odbywają się imprezy gminne. W planach jest postawienie drugiej wiaty, gdyż obecna jest już niewystarczająca. Problemem są ponadto schody prowadzące do tego miejsca, nieposiadające nawet poręczy. W związku z powyższym jest to kolejne miejsce wskazane pod działania modernizacyjne.

Fot. 6. Schody prowadzące do wiaty w Starym Czarnowie

KOŁBACZ

Największą pod względem liczby ludności osadą w gminie Stare Czarnowo jest miejscowość Kołbacz. Występuje tutaj największe zagęszczenie ludności, a cechą charakterystyczną jest zabudowa wielorodzinna. Kołbacz był pomiędzy XII i XVII wiekiem jednym z najważniejszych ośrodków politycznych księstwa pomorskiego, do którego często zjeżdżali książęta szczecińscy. Znajduje się tu wiele zabytków, na czele z zabudowaniami kościoła i Opactwa cystersów z XIII-XIV w. (założenie dawnego zespołu cysterskiego, na obszarze uznanym za Pomnik Historii).

Naprzeciw kościoła znajduje się dwór zlokalizowany w zespole folwarcznym (ul. Warciśława 3). Dworek jest zrujnowany, w bardzo złym stanie technicznym, nieużytkowany (obecnie w rękach prywatnych).

Fot. 7. Zabytkowy kościół i dworek w Kołbaczu

Znacznie lepszy stan techniczny przedstawia pałac klasycystyczny, z 2. połowy XVIII w. (był to dom zarządcy majątku w zespole folwarcznym), przebudowany w XX w. (ul. Warcisława 1), który jest nadal użytkowany. Obecnie jest to siedziba dyrekcji Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w Krakowie. Założenie zakładu wiązało się z powojennym rozwojem wsi Kołbacz. W latach 1970–1976 wybudowano tu nowoczesny ośrodek rolniczy i uruchomiono na włoskiej licencji fermę trzody chlewnej i fermę bydła.

Kolejnym punktem orientacyjnym, usytuowanym w sąsiedztwie pałacu, jest fontanna z kamiennym pomnikiem wyobrażającym walczące byki. Otoczenie tego obiektu jest zaniedbane, w bardzo złym stanie. W Kołbaczu potrzebą wyrażaną przez mieszkańców jest modernizacja fontanny i zagospodarowanie terenu wokół niej na miejsce spotkań, wraz z nasadzeniami kwiatów. Gmina wypracowała już wstępną koncepcję tej realizacji.

Fot. 8. Zdegradowane fontanna w Kołbaczu

Po drugiej stronie ulicy Warcistawa względem fontanny znajduje się prowizoryczne miejsce spotkań, z wiatą, stolikami, stołem do ping-ponga, ławkami (częściowo podniszczonymi). Jest to miejsce popularne m.in. sezonowo wśród turystów rowerowych. Mieszkańcy okolicznych domów wyrażają jednak potrzebę odseparowania ich od tego miejsca, np. tujami (żywoptotem). Mieszkańcy są także zainteresowani, aby zazielenić, ukwiecić skarpę przy domach wzdłuż sąsiedniej ulicy Bogustawa. W zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego pojawiły się postulaty wśród mieszkańców, aby umieścić na ul. Bogustawa próg zwalniający.

Fot. 9. Okolice ulicy Bogustawa w Kołbaczu

W miejscowości, jak i w całej gminie podejmowane są stopniowo usprawnienia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Z aprobatą mieszkańców spotkały się tablice świetlne umieszczone m.in. przy wjeździe do Kołbacza, które informują kierowców, czy jadą z prawidłową prędkością.

Rozbudowywana jest sieć kanalizacji sanitarnej. W ostatnich latach m.in. wybudowano kanalizację na części ulicy Warcistawa, gdzie zarówno mieszkańcy jak i zlokalizowane tam firmy korzystały z szamb. Po jej zakończeniu ścieki odprowadzane są do nowej przepompowni, a stamtąd płyną do kanalizacji sanitarnej. Dofinansowanie na ten cel uzyskano w ramach środków na rozwój gminnej infrastruktury z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

NIEZNAŃ

Nieznań znajduje się w najbardziej kryzysowej sytuacji w gminie pod względem stanu technicznego zabudowy. Budynek mieszkalne w tej miejscowości nie są podłączone do wodociągów i kanalizacji. Mieszkańcy od 20 lat mają warunkowe pozwolenie na użytkowanie wody i pobierają ją ze studni. Problemem jest bliskość źródeł wody do lokalizacji szamb, zatem korzystanie z takiej wody może być niebezpieczne. Mieszkańcy postulują o podłączenie ich do sieci wodno-kanalizacyjnej, podczas gdy kilkaset metrów dalej powstaje kilka nowych domów

mieszkalnych po sprzedaży działek przez dewelopera, które będą podłączone do źródła Miedwie (Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Zakład produkcji wody Miedwie).

Budynki mieszkalne są ogólnie w złym stanie technicznym oraz są opalane źródłami ciepła na paliwo stałe. W przypadku miejscowości Nieznań istnieje zatem pilna potrzeba uruchomienia programu termomodernizacji budynków.

W miejscowości występują problemy z zasięgiem sieci komórkowej i Internetu.

Fot. 10. Budynki na obszarze rewitalizacji w Nieznaniu

W miejscowości Nieznań funkcjonuje częściowo ogrodzone trawiaste boisko oraz plac zabaw, którego infrastruktura wymaga jednakże modernizacji. Część zabudowań mieszkalnych i zabudowy zagrodowej w miejscowości jest w złym stanie technicznym. We wsi znajduje się także niszczący budynek gospodarczy. Mieszkańcy starają się o jego rozbiórkę, ale póki co uniemożliwiają im to nieuregulowane kwestie spadkowe.

DOBROPOLE

Dobropole Gryfińskie jest wsią posiadającą świetlicę, w odpowiedni sposób dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (podjazd dla wózków, miejsce parkingowe, wyposażenie).

W Dobropolu znajduje się również plac zabaw, mała siłownia na wolnym powietrzu, boisko, wiata wypoczynkowa.

Głównym problemem w zakresie infrastruktury jest stan techniczny drogi przebiegającej przez miejscowość (nr 1353Z), ale to droga powiatowa, a więc gmina ma niewielkie możliwości zmiany tej sytuacji.

Fot. 11. Zdegradowana, wymagająca remontu droga powiatowa w Dobropolu Gryfińskim

Brakuje kanalizacji sanitarnej, jednak obecnie trwają prace w zakresie jej założenia.

GLINNA

Cechą miejscowości Glinna jest występowanie obok zabudowy jednorodzinnej także kompleksu budynków mieszkalnych wielorodzinnych – w szczególności Glinna 23, 24, 25.

W sąsiedztwie bloków mieszkalnych potrzebą jest zmodernizowanie placu zabaw: nowa nawierzchnia, umieszczenie piaskownicy. Obecnie młodsze dzieci niekiedy bawią się na zlokalizowanym obok piaszczystym ogrodzonym boisku, co przeszkadza starszym dzieciom, które chcą tam grać w piłkę. Pod wiatą ze stołem szachowym wskazany byłby także dodatkowy stół, gdyż obecny jest zbyt mały.

Kluczowym problemem dla miejscowości jest stan budynku, w którym mieści się świetlica wiejska. Została umieszczona na parterze dawnego budynku przemysłowego, którego wyższe kondygnacje są mocno zniszczone. Obok znajduje się 16-arowa działka, na której możliwe byłoby posadowienie nowego budynku świetlicy. Na trawiastym placu mieści się prowizoryczne boisko, wiatą, siłownia na wolnym powietrzu.

Fot. 12. Świetlica wiejska wraz z otoczeniem w Glinnej

Obecnie trwają roboty przy podłączeniu miejscowości do sieci kanalizacyjnej.

Obiekty oświaty w gminie i na obszarze rewitalizacji

Stan infrastruktury dydaktycznej w gminie należy ocenić umiarkowanie korzystnie. Na terenie gminy Stare Czarnowo znajduje się jedna placówka oświatowa – Zespół Szkół w Kołbaczu, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Wojsk Obrony Powietrznej Kraju oraz Przedszkole „Jarzębinka”. Do jednostki uczęszcza ok. 400 uczniów. Zespół Szkół przechodził w ostatnich latach modernizację, największa miała miejsce w 2018 r. Poddasze obiektu dostosowano do celów dydaktycznych (nowe sale, w tym komputerowe). Ponadto od podstaw położono dach w obiekcie, podniesiono ściany i wstawiono okna. Remont objął nadbudowę obiektu wraz z nowym dachem, schody, montaż windy, instalację kanalizacyjną, sieć sanitarną oraz system centralnego ogrzewania. Dzięki pozyskanemu dofinansowaniu ze środków Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego, w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, planowana jest kompleksowa termomodernizacja Zespołu Szkół w Kołbaczu.

Brak w gminie Stare Czarnowo szkolnictwa ponadpodstawowego (średniego) i wyższego, co zmusza młodzież do dojazdu do takich szkół w Szczecinie, ewentualnie w Gryfinie lub Pyrzycach. Brak również możliwości zorganizowanej opieki nad dziećmi najmłodszymi (żłobka).

Obiekty ochrony zdrowia w gminie i w obszarze rewitalizacji

Stan infrastruktury służby zdrowia w gminie należy ocenić niekorzystnie. Funkcjonują dwie niewielkie przychodnie: w Kołbaczu – o wyższym poziomie usług oraz w Starym Czarnowie, zajmująca się również usługami weterynaryjnymi. W Starym Czarnowie brakuje apteki. W Kołbaczu funkcjonuje punkt apteczny o ograniczonych godzinach otwarcia. Najbliższe apteki poza gminą znajdują się w takich miejscowościach jak Płonia, Gardno, Kobyłanka czy w Podjuchach w obrębie Szczecina.

Obiekty kultury w gminie i obszarze rewitalizacji

Stan infrastruktury społeczno-kulturalnej w gminie należy ocenić umiarkowanie korzystnie. Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna, która ma siedzibę w Starym Czarnowie i jej filia w Kołbaczu, mieszcząca się w Domu Opata, gdzie wystrój dostosowano do historycznych elementów budowlanych. Biblioteki oprócz wypożyczania książek prowadzą działalność kulturalną: konkursy recytatorskie, czytelnicze, rysunkowe itp.

Stowarzyszenie Spichlerz Sztuki, z siedzibą w zabytkowym Domu Konwersów w Kołbaczu, od 2009 roku realizuje działania artystyczne, edukacyjne i popularyzatorskie, sięgające do międzykulturowego dialogu i jednocześnie prezentujące lokalną tożsamość. Zainspirowani dziedzictwem kołbackich cystersów przypominają ich materialny dorobek, wskazując na konieczność rewitalizacji obiektów dawnego opactwa cysterskiego. W obiekcie znajdują się m.in. pomieszczenia konferencyjno-wystawiennicze.

Na terenie gminy działa dziesięć świetlic (prowadzonych przez podmioty wyłonione przez Gminę), w których prowadzona jest działalność kulturalna. Dodatkowo w obiektach tych odbywają się różnego rodzaju uroczystości: weselne, zebrania wiejskie i spotkania z folklorem. Świetlice wiejskie są w różnym stanie technicznym i z reguły wymagają przebudowy, remontów, modernizacji, głównie w zakresie źródeł ciepła. Na obszarze rewitalizacji znajdują się świetlice w Starym Czarnowie, Kołbaczu, Dobropolu Gryfińskim i w Glinnej.

Gmina Stare Czarnowo aktualnie nie ma ośrodka kultury i nie jest planowane jego uruchomienie. Niezbędne jest jednak szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy.

Obiekty sportu w gminie i na obszarze rewitalizacji

Stan infrastruktury sportowej i rekreacyjnej należy ocenić korzystnie, biorąc pod uwagę wielkość ośrodka. W miejscowości Stare Czarnowo, przy ulicy Szczecińskiej, zlokalizowany jest kompleks

boisk ORLIK składający się z boiska wielofunkcyjnego oraz boiska ze sztuczną nawierzchnią do gry w piłkę nożną.

Stadion sportowy w Kołbaczu zlokalizowany jest w samym centrum miejscowości, wraz z przylegającą obok halą widowiskowo-sportową oraz mini boiskiem ze sztuczną nawierzchnią do gry w piłkę nożną, tworząc kompleks sportowy.

Ponadto w poszczególnych miejscowościach znajdują się mniejsze, prowizoryczne boiska, o nawierzchni piaszczystej lub trawiastej, z reguły niepełnowymiarowe (ogrodzone całkowicie, tylko z dwóch stron lub nieogrodzone).

Poza obszarem rewitalizacji (w Binowie) od wielu lat z powodzeniem funkcjonuje jedno z najstarszych w Polsce pól golfowych.

Obsługa ruchu turystycznego w gminie i na obszarze rewitalizacji

Gmina Stare Czarnowo posiada duży potencjał turystyczny, wynikający przede wszystkim z atrakcyjnego przyrodniczo otoczenia (Puszcza Bukowa), a także związany z zabytkami kultury (zespół pocysterski w Kołbaczu) i bliskością aglomeracji Szczecina.

Do popularniejszych aktywności turystyczno-rekreacyjnych należy turystyka rowerowa, głównie weekendowa, a osoby przyjeżdżające to najczęściej mieszkańcy Szczecina i jego aglomeracji.

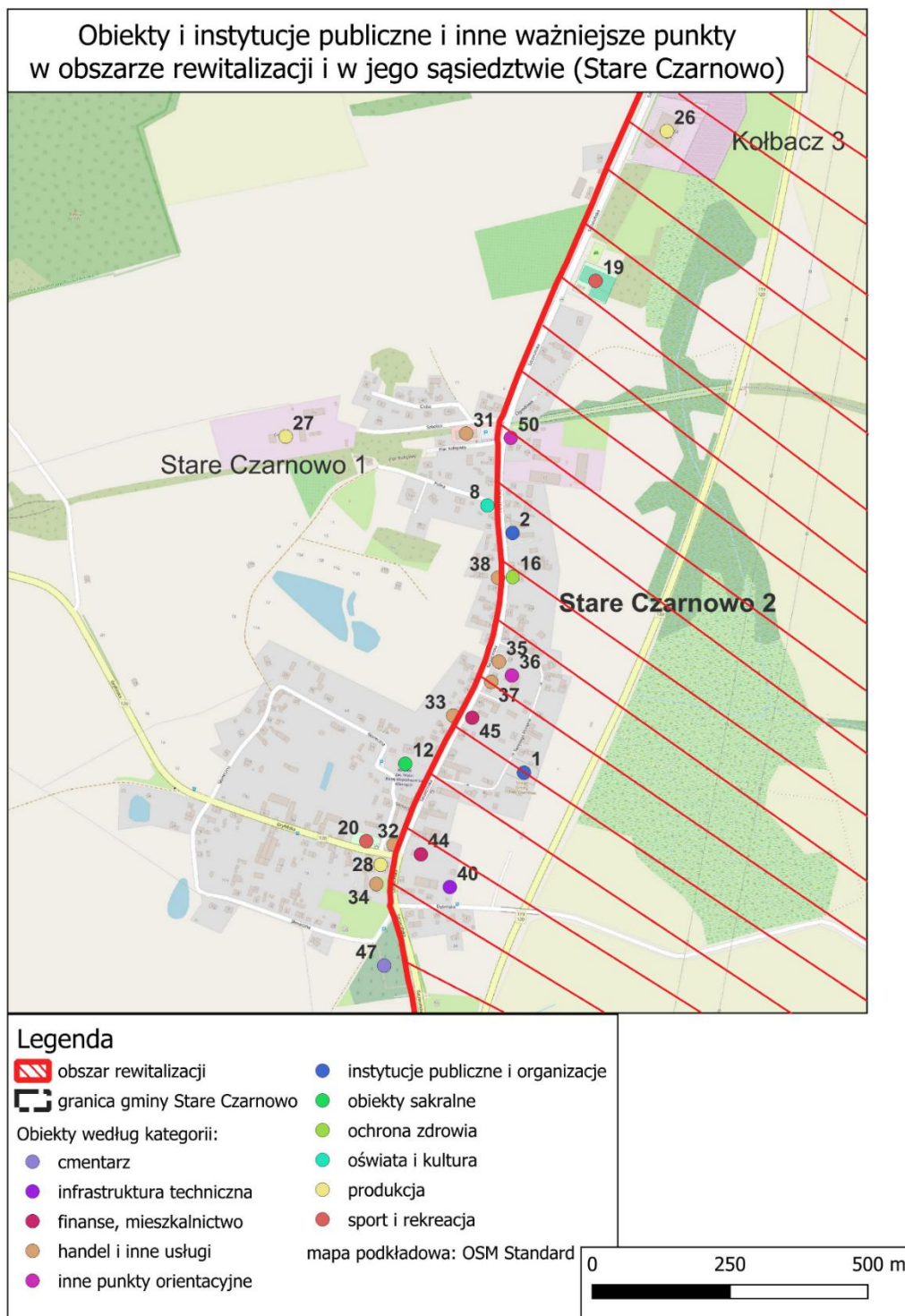
Problemem jest niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę turystyczną i okoturystyczną. Gmina nie posiada żadnych obiektów noclegowych. Jedynym obiektem gastronomicznym jest karczma położona na uboczu, w południowej części gminy (ul. Szczecińska 67). W obszarze rewitalizacji nie ma innych obiektów gastronomicznych. Drobne przekąski można zakupić na stacji paliw oraz w sklepie jednej z ogólnopolskich sieci. W świetle potencjału turystycznego gminy, to niewykorzystany dotąd potencjał, dający szansę na co najmniej kilka miejsc pracy.

Atrakcyjne zbiorniki wodne (Jezioro Miedwie i inne mniejsze jeziora) pozostają niezagospodarowane, przy jeziorach występują przede wszystkim dzikie plaże. Jest to związane m.in. z kwestiami własnościowymi, gdyż wiele z tych terenów nie należy do gminy. Dużym problemem jest brak gruntów stanowiących własność Gminy Stare Czarnowo, które mogłyby zostać zainwestowane. Część mieszkańców obawia się nadmiernej eksploatacji turystycznej gminy przez turystów, z uwagi na takie problemy jak pozostawianie odpadów czy też nadmiar parkujących samochodów.

Na poniższych mapach przedstawiono lokalizację ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo-produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji. W

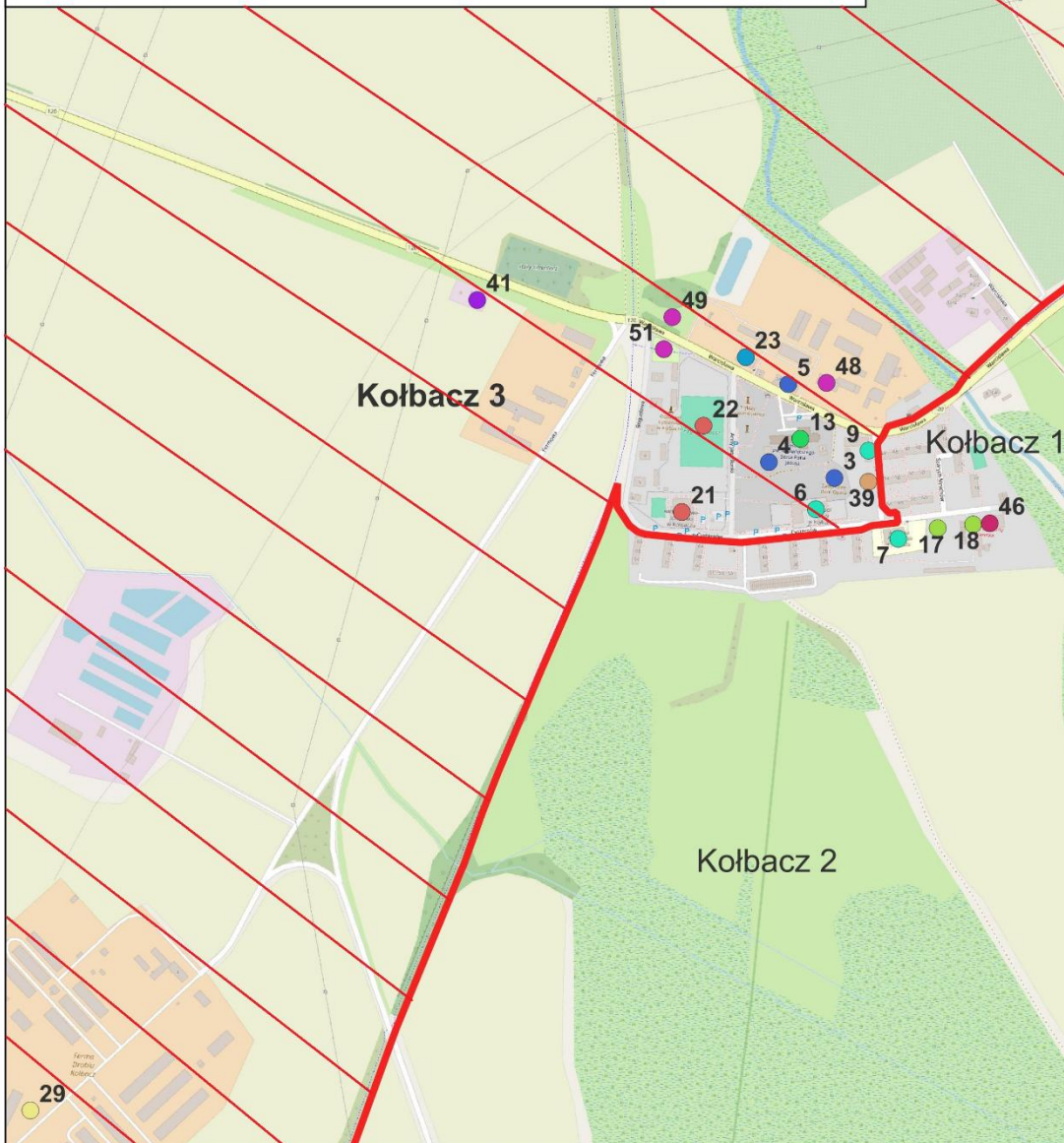
celu większej czytelności wizualizacji i rozległość obszaru, lokalizacje przedstawiono na czterech oddzielnych planszach, dla poszczególnych miejscowości

Rycina 2. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo-produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Stare Czarnowo

Rycina 3. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo-produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Kołbacz

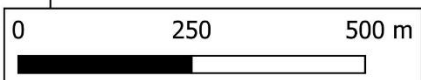
Obiekty i instytucje publiczne i inne ważniejsze punkty w obszarze rewitalizacji i w jego sąsiedztwie (Kołbacz)

Legenda

- obszar rewitalizacji
- granica gminy Stare Czarnowo
- Obiekty według kategorii:
- badania i edukacja
- infrastruktura techniczna
- finanse, mieszkalnictwo
- handel i inne usługi
- inne punkty orientacyjne
- instytucje publiczne i organizacje
- obiekty sakralne
- ochrona zdrowia
- oświata i kultura
- produkcja
- sport i rekreacja

mapa podkładowa: OSM Standard

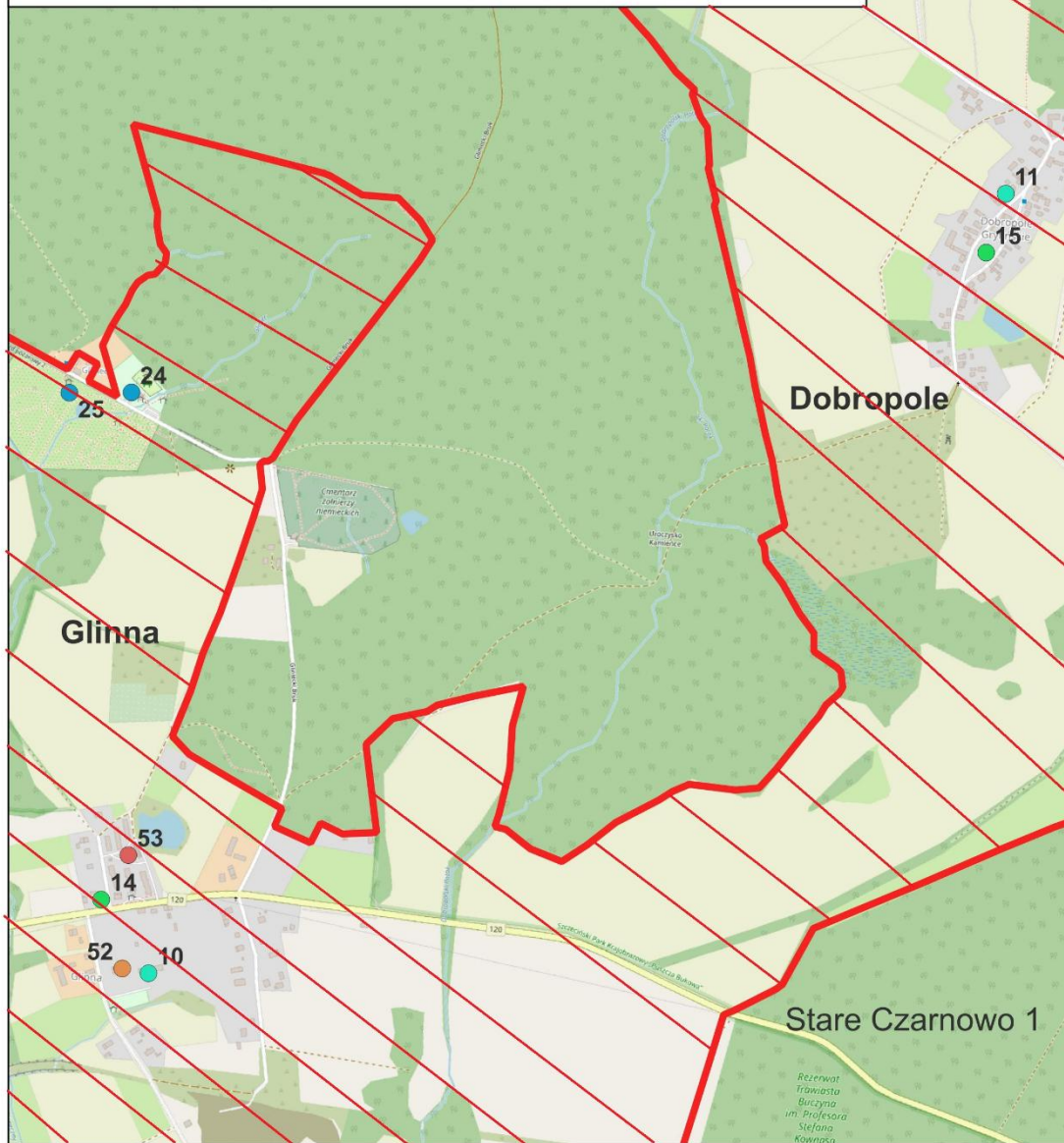

Rycina 4. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo-produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Nieznań

Rycina 5. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo-produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Dobropole i Glinna

Obiekty i instytucje publiczne i inne ważniejsze punkty w obszarze rewitalizacji (Dobropole i Glinna)

Legenda

obszar rewitalizacji

granica gminy Stare Czarnowo

Obiekty według kategorii:

badania i edukacja

obiekty sakralne

oświata i kultura

sport i rekreacja

handel i usługi

mapa podkładowa: OSM Standard

0 250 500 m

Tabela 3. Oznaczenia numeryczne do rycin 2, 3, 4, 5

Numer na mapie	Nazwa	Miejscowość	Lokalizacja w obszarze rewitalizacji	Kategoria
1	Urząd Gminy / Urząd Poczty / Ochotnicza Straż Pożarna	Stare Czarnowo	tak	instytucje publiczne i organizacje
2	Biblioteka Publiczna / Posterunek Policji	Stare Czarnowo	tak	instytucje publiczne i organizacje
3	Dom Opata (zabytek): Biblioteka Publiczna, placówka Poczty Polskiej	Kołbacz	tak	instytucje publiczne i organizacje
4	Dom Konwersów (zabytek): Stowarzyszenie "Spichlerz Sztuki", sale konferencyjno-wystawowe	Kołbacz	tak	instytucje publiczne i organizacje
5	Ochotnicza Straż Pożarna w Kołbaczu	Kołbacz	tak	instytucje publiczne i organizacje
6	Zespół Szkół w Kołbaczu	Kołbacz	tak	oświata i kultura
7	Przedszkole "Jarzębinka" w Kołbaczu	Kołbacz	nie	oświata i kultura
8	świątlica wiejska	Stare Czarnowo	tak	oświata i kultura
9	świątlica wiejska	Kołbacz	tak	oświata i kultura
10	świątlica wiejska	Glinna	nie	oświata i kultura
11	świątlica wiejska	Dobropole Gryfińskie	tak	oświata i kultura
12	Kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych	Stare Czarnowo	nie	obiekty sakralne
13	Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa (dawne opactwo cystersów)	Kołbacz	tak	obiekty sakralne
14	Kaplica pw. Chrystusa Dobrego Pasterza	Glinna	tak	obiekty sakralne
15	Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	Dobropole Gryfińskie	tak	obiekty sakralne
16	NZOZ Lidia Pięta (weterynarz)	Stare Czarnowo	tak	ochrona zdrowia
17	NZOZ Beata Modlińska (lekarz rodzinny)	Kołbacz	nie	ochrona zdrowia
18	Punkt apteczny "Karotka"	Kołbacz	nie	ochrona zdrowia
19	Kompleks boisk ORLIK	Stare Czarnowo	tak	sport i rekreacja
20	plac zabaw	Stare Czarnowo	tak	sport i rekreacja
21	Hala widowiskowo-sportowa w Kołbaczu	Kołbacz	tak	sport i rekreacja
22	Stadion sportowy GKS Kołbacz	Kołbacz	tak	sport i rekreacja

23	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Kołbacz Spółka z o.o. - Gospodarstwo Kołbacz	Kołbacz	tak	badania i edukacja
24	Leśnictwo Glinna / punkt informacji przyrodniczej	Glinna / Gliniec	tak	badania i edukacja
25	Ogród dendrologiczny w Glinnej	Glinna / Gliniec	tak	badania i edukacja
26	SELFA Grzejnictwo Elektryczne S.A.	Stare Czarnowo	tak	produkcja
27	DROGMAL. Oznakowanie dróg i ulic	Stare Czarnowo	nie	produkcja
28	F.H.U.P. Consult-Food	Stare Czarnowo	nie	produkcja
29	Ferma Drobiu Kołbacz	Kołbacz	tak	produkcja
30	PRODREW Elewacje drewniane Spółka z o.o.	Nieznań	tak	produkcja
31	Sklep "Dino"	Stare Czarnowo	nie	handel i inne usługi
32	stacja paliw Orlen	Stare Czarnowo	nie	handel i inne usługi
33	sklep przemysłowy	Stare Czarnowo	nie	handel i inne usługi
34	Piekarnia "Róża"	Stare Czarnowo	nie	handel i inne usługi
35	kwiaciarnia AIDA	Stare Czarnowo	tak	handel i inne usługi
36	"Sekwoja" (dawniej przetwórstwo drobiu, wcześniej restauracja)	Stare Czarnowo	tak	inne punkty orientacyjne
37	sklep "Żabka"	Stare Czarnowo	tak	handel i inne usługi
38	Top Gum. Serwis opon	Stare Czarnowo	nie	handel i inne usługi
39	sklep "Lewiatan"	Kołbacz	tak	handel i inne usługi
40	Maszt GSM Orange Polska S.A.	Stare Czarnowo	tak	infrastruktura techniczna
41	Maszt GSM AERO 2 Sp. z o.o.	Kołbacz	tak	infrastruktura techniczna
42	Zakład Produkcji Wody "Miedwie" oraz farma fotowoltaiczna	Kolonia Nieznań	tak	infrastruktura techniczna
43	Stacja elektroenergetyczna 110/15 KV	Kołbacz	tak	infrastruktura techniczna
44	EkoPunkt - zbiórka odpadów	Stare Czarnowo	tak	finanse, mieszkalnictwo
45	Bank Spółdzielczy Chojna; Oddział w Starym Czarnowie	Stare Czarnowo	tak	finanse, mieszkalnictwo
46	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Płonia"	Kołbacz	nie	finanse, mieszkalnictwo
47	cmentarz komunalny	Stare Czarnowo	tak	cmentarz
48	Dwór (zabytek)	Kołbacz	tak	inne punkty orientacyjne
49	Fontanna "Walczące byki"	Kołbacz	tak	inne punkty orientacyjne
50	dawna remiza strażacka	Stare Czarnowo	tak	inne punkty orientacyjne
51	miejsce spotkań, z wiatą i stolikami	Kołbacz	tak	inne punkty orientacyjne
52	Usługi Transportowo Budowlane Baranowski B.	Glinna	tak	handel i usługi
53	plac zabaw	Glinna	tak	sport i rekreacja

Infrastruktura drogowa

Gmina posiada korzystne położenie względem Szczecina oraz ważnych szlaków drogowych: autostrady A6 oraz dróg ekspresowych S3 i S10, które położone są w sąsiedztwie. W obszarze rewitalizacji przebiega odcinek drogi wojewódzkiej DW 120, a także drogi wojewódzkiej DW 119 łączącej Szczecin z Pyrzycami i dalej z Gorzowem Wielkopolskim.

Komunikacja wewnątrz gminy oraz połączenia komunikacyjne z sąsiednimi ośrodkami wymagają jednak usprawnienia. Remonty i budowa dróg należą od lat do najbardziej pożądanych działań, oczekiwanych przez mieszkańców gminy. Poprawy wymaga stan nawierzchni części dróg. Drogi gminne to w znacznej części drogi prowadzące do pól oraz drogi na terenach leśnych, które wymagają gruntownej modernizacji oraz przebudowy. W ostatnich latach udało się jednak wykonać znaczną liczbę działań modernizacyjnych – zestawienie inwestycji drogowych z minionych 10 lat przedstawia poniższa tabela, z oznaczeniem czy inwestycja miała miejsce w aktualnym obszarze rewitalizacji lub w jego sąsiedztwie.

Tabela 4. Zestawienie gminnych inwestycji drogowych odebranych w okresie 2017-2026

Zestawienie inwestycji drogowych			
Nazwa inwestycji	Data protokołu odbioru	Zakres prac remontowych	Czy leży w obszarze rewitalizacji?
Przebudowa gminnej drogi wewnętrznej na działce nr 288/24 w miejscowości Glinna	21.12.2017	Droga wewnętrzna między osiedlem bloków, nawierzchnia asfaltowa o długości ok. 180 m, wykonanie miejsc postojowych z kostki betonowej	TAK
Budowa drogi gminnej w Kołbaczu	13.09.2018	Wykonanie nawierzchni asfaltowej, przebudowa ulic: Bogusława, Cystersów oraz części ul. Szarych Mnichów, chodniki z kostki betonowej	TAK (częściowo)
Budowa drogi rowerowej łączącej gminę Stare Czarnowo z miastem Szczecin	27.09.2019	Wykonanie nawierzchni asfaltowej, długość ok. 9 km, trasa od Szczecina przez Kołbacz do Starego Czarnowa	TAK (częściowo)
Przebudowa drogi gminnej – ul. Polnej (działka nr 464) w miejscowości Stare Czarnowo	09.06.2020	Wykonanie nawierzchni asfaltowej, odcinek ok. 253 m od skrzyżowania z ul. Szczecińską do rowu odwadniającego	Nie (w bezpośrednim sąsiedztwie OR)
Budowa drogi gminnej w miejscowości Kołbacz (ul. Szarych Mnichów)	18.09.2023	Wykonanie nawierzchni asfaltowej, chodników, placu manewrowego (przy garażach) oraz parkingów z kostki betonowej	TAK (częściowo)
Przebudowa drogi gminnej (ul. Ogrodowa) na działce nr 85/6, obręb Stare	18.10.2023	Wykonanie zjazdu z ul. Szczecińskiej z kostki betonowej oraz nawierzchni z płyt betonowych w układzie pasowym, długość ok. 100 m	TAK

Czarnowo, gmina Stare Czarnowo			
Remont ul. św. Floriana w Starym Czarnowie (droga gminna nr 400024Z)	27.09.2024	Wykonanie nawierzchni asfaltowej, odcinek ok. 450 m, chodnik i zjazdy z kostki betonowej	TAK
Przebudowa drogi gminnej w ciągu ul. Dębińskiej w miejscowości Stare Czarnowo	22.01.2025	Wykonanie nawierzchni asfaltowej, odcinek ok. 200 m od skrzyżowania z ul. Szczecińską do wiaduktu, zjazdy z kostki betonowej	TAK
Modernizacja dróg gminnych w gminie Stare Czarnowo (Glinna)	18.06.2025	Wykonanie nawierzchni asfaltowej, odcinki: 160 m za blokami mieszkalnymi (dz. nr 16) oraz 395 m od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 120 do granicy działki nr 62 (dz. nr 47), wykonanie miejsc postojowych z płyt ażurowych betonowych przy blokach	TAK

Gmina posiada przeglądy stanu wszystkich dróg gminnych. Przeglądami stanu dróg powiatowych zajmuje się osoba ze starostwa powiatowego, w porozumieniu z pracownikiem urzędu gminy Stare Czarnowo (weryfikacja i protokołowanie).. Stan oświetlenia ulicznego w miejscowościach należy ocenić w większości dobrze.

Aktualnie w gminie Stare Czarnowo planowane są następujące inwestycje w infrastrukturę drogową (stan na kwiecień 2026 r.). Wszystkie poniższe inwestycje będą przebiegać częściowo na obszarze rewitalizacji:

- budowa drogi rowerowej Nieznań – Żelewo (wzdłuż drogi gminnej),
- budowa drogi rowerowej łączącej gminę Stare Czarnowo z gminą Gryfino (m.in. Stare Czarnowo, Glinna – po śladzie dawnej linii kolejowej),
- przebudowa drogi Stare Czarnowo – Dobropole (współpraca z Powiatem).

Transport zbiorowy

Ze względu na położenie gminy komunikację publiczną zapewnia wielu przewoźników, zarówno firmy z grupy PKS, jak i prywatni przewoźnicy operujący kilkoma typami mikrobusów. Przewoźnicy z grupy PKS to firmy PKS Myślibórz i PKS Szczecin. Główne przystanki komunikacji autobusowej znajdują się w Starym Czarnowie (ul. Szczecińska) i w Kołbaczu (ul. Warcistawa). Problem stanowi komunikacja w godzinach popołudniowych i wieczornych, co powoduje konieczność korzystania z transportu samochodowego lub z rowerów.

Przez drogę wojewódzką nr 119 przejeżdżają autobusy wielu przewoźników kursujących na trasach łączących miejscowości położone w głębi kraju ze Szczecinem i dalej z miejscowościami nadmorskimi. Omijają one jednak Stare Czarnowo oraz miejscowości położone z dala od tej drogi.

Komunikacja rowerowa w gminie

System istniejących ścieżek rowerowych w gminie Stare Czarnowo jest stosunkowo ubogi, jednak istnieją plany jego rozbudowy, częściowo w porozumieniu Gminy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego. Turystyka rowerowa jest czynnikiem kreowania zrównoważonego rozwoju gminy oraz może wpływać aktywizująco na jej rozwój gospodarczy. W oparciu o walory krajobrazowo-turystyczne oraz propozycje rozwoju agroturystyki w gminie planuje się utworzenie i oznakowanie kolejnych tras rowerowych.

W obszarze rewitalizacji przebiega ścieżka rowerowa od południowej części Starego Czarnowa, przez Dębinę do Kołbacza i następnie aż do obrzeży Szczecina. Jest ona jednakże dotychczas zbyt mało wykorzystywana.

Fot. 13. Początek ścieżki rowerowej w Starym Czarnowie

W planach jest wykonanie drogi dla rowerów łączącej gminę poprzez Kołbacz i Kobylankę ze Stargardem Szczecińskim, a także łącznika do jeziora Miedwie z Nieznania do Żelewa.

Planowana jest także realizacja ścieżki rowerowej, która będzie przebiegać w części po byłym nasypie kolejowym, łącząc m.in. Stare Czarnowo, Glinną, Kartno i Gardno, aż do Gryfina.

Puszcza Bukowa posiada również potencjał do wytyczenia ścieżek rowerowych, biegowych, do nordic walking, jednak jest to w kompetencji Lasów Państwowych zarządzających tym terenem.

Dostępność przestrzeni i budynków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Znaczącym problemem w gminie Starym Czarnowo jest kwestia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, co dotyczy barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i ich otoczeniu (m.in. wysokie krawężniki, braki podjazdów i bezpiecznych przejazdów, braki wind czy podnośników, itp.), jak i audiowizualnych (brak przystosowań dla osób niedowidzących i niedosłyszących). Problem dotyczy kluczowych instytucji publicznych w gminie, takich jak: Urząd Gminy, Biblioteka Publiczna w Starym Czarnowie, Biblioteka Publiczna w Kołbaczu, Zespół Szkół w Kołbaczu, świetlice wiejskie (jako przykład dobrego przystosowania dla osób z niepełnosprawnościami można przytoczyć świetlicę wiejską w Dobropolu Gryfińskim).

Fot. 14. Dostosowanie świetlicy w Dobropolu Gryfińskim do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Świetlice wiejskie – zrealizowane inwestycje w zakresie modernizacji i przebudowy

W ostatnich latach w miejscowościach zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji prowadzono następujące działania związane z modernizacją, przebudową i adaptacją świetlic wiejskich:

- Kompleksowa przebudowa świetlicy w Dobropolu Gryfińskim. Prace budowlane trwały blisko rok czasu i pochłonęły ponad 1,6 mln złotych. Budynek był w bardzo złym stanie

technicznym (wilgoć w pomieszczeniach, przestarzała instalacja ogrzewania, brak izolacji, nieszczelny dach). Obecnie świetlica o powierzchni użytkowej ponad 205 m² składa się z dwóch sal spotkań, kuchni, kotłowni, pomieszczenia gospodarczego, holu, szatni oraz zaplecza socjalnego z toaletami. Nowoczesna infrastruktura spełnia wymagania w zakresie rozwiązań uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych a mieszkańcom gwarantuje odpowiednie warunki do organizacji spotkań, samorealizacji i wspólnego spędzania czasu. Zakres prac objął m.in. ocieplenie ścian zewnętrznych, montaż stolarki drzwiowej i okiennej, gruntowej pompy ciepła, przebudowę instalacji grzewczej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej, wykonanie pochylni dla niepełnosprawnych oraz remont dachu. Koszt inwestycji wyniósł ponad 1,6 mln zł., z czego prawie 500 tys. zł pokryło dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

- Modernizacja świetlicy w Nieznaniu. Zamontowane zostało nowe oświetlenie oraz wymieniono instalację sanitarną, elektryczną, wodno-kanalizacyjną i centralnego ogrzewania. Świetlica korzysta obecnie z ogrzewania gazem. Dodatkowo zamontowano nowe drzwi wejściowe, a toaleta została gruntownie przebudowana.
- Modernizacja niezagospodarowanego terenu za świetlicą wiejską w Kotbaczu (wydzielenie miejsca do odpoczynku wśród zieleni). Prace budowlane objęły swym zakresem wyrównanie terenu, usunięcie i utylizację zalegających kamieni, ułożenie kostki brukowej wraz z krawężnikami, wydzielenie opaski wzdłuż ogrodzenia oraz wydzielenie klombu zabezpieczającego rosnące drzewo. Teren został ogrodzony płotem panelowym wraz z furtką. Realizacja zadania sfinansowana została w ramach funduszu sołectkiego z budżetu Gminy Stare Czarnowo.

Dziedzictwo kulturowe: obiekty zabytkowe w ochronie konserwatorskiej

Z punktu widzenia analizy delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji odsetek obiektów figurujących w rejestrze zabytków oraz w Gminnej Ewidencji Zabytków wskazał na skalę obciążeń przestrzeni wynikających z wymagań szczególnej ochrony konserwatorskiej, które często ograniczają możliwości pełnienia współczesnych funkcji społecznych i gospodarczych. Jednakże obiekty dziedzictwa kulturowego stanowią też walor gminy, przyczyniając się do jej atrakcyjności turystycznej, szczególnie przy odpowiedniej ich adaptacji i zainwestowaniu. Zabytkowe obiekty położone na obszarze rewitalizacji są zatem ważnym zasobem w kontekście planowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obiekty, które znajdują się w ochronie konserwatorskiej, wskazują często także na kluczowe potrzeby w zakresie remontów na cele publiczne.

Do najbardziej wartościowych obiektów dziedzictwa kulturowego w gminie Stare Czarnowo należy zaliczyć:

- Opactwo cystersów w Kołbaczu, w skład którego wchodzi: kościół ceglany późnoromański i gotycki; trójskrzydłowy klasztor; ceglana gotycka budowla z XIII i XV w. przylegająca od południa do kościoła, w 1720 r. rozebrano skrzydło południowe i wschodnie, zachowano częściowo skrzydło Zachodnie; tzw. Dom Konwersów restaurowano w latach 1975-1978; dom opata, ceglany, gotycki, zbudowany ok. 1250 roku, przebudowany w wiekach XVII i XIX, odbudowany w latach 1985-1986; baszta obronna, zwana więzienną, z pierwszej połowy XIV wieku; stodoła z XV wieku, ceglana, gotycka, przebudowana w XVIII w. i remontowana w latach 1984-1987.
- Zespół dworski w Kołbaczu, na który składają się: dwór klasycystyczny zbudowany ok. 1800 r. później przebudowany; oficyna ceglana, klasycystyczna z XVIII w.
- Kościół w Starym Czarnowie z XIII w., odbudowany w XIX w.

Powyższe obiekty, poza kościołem w Starym Czarnowie, znajdują się na obszarze rewitalizacji.

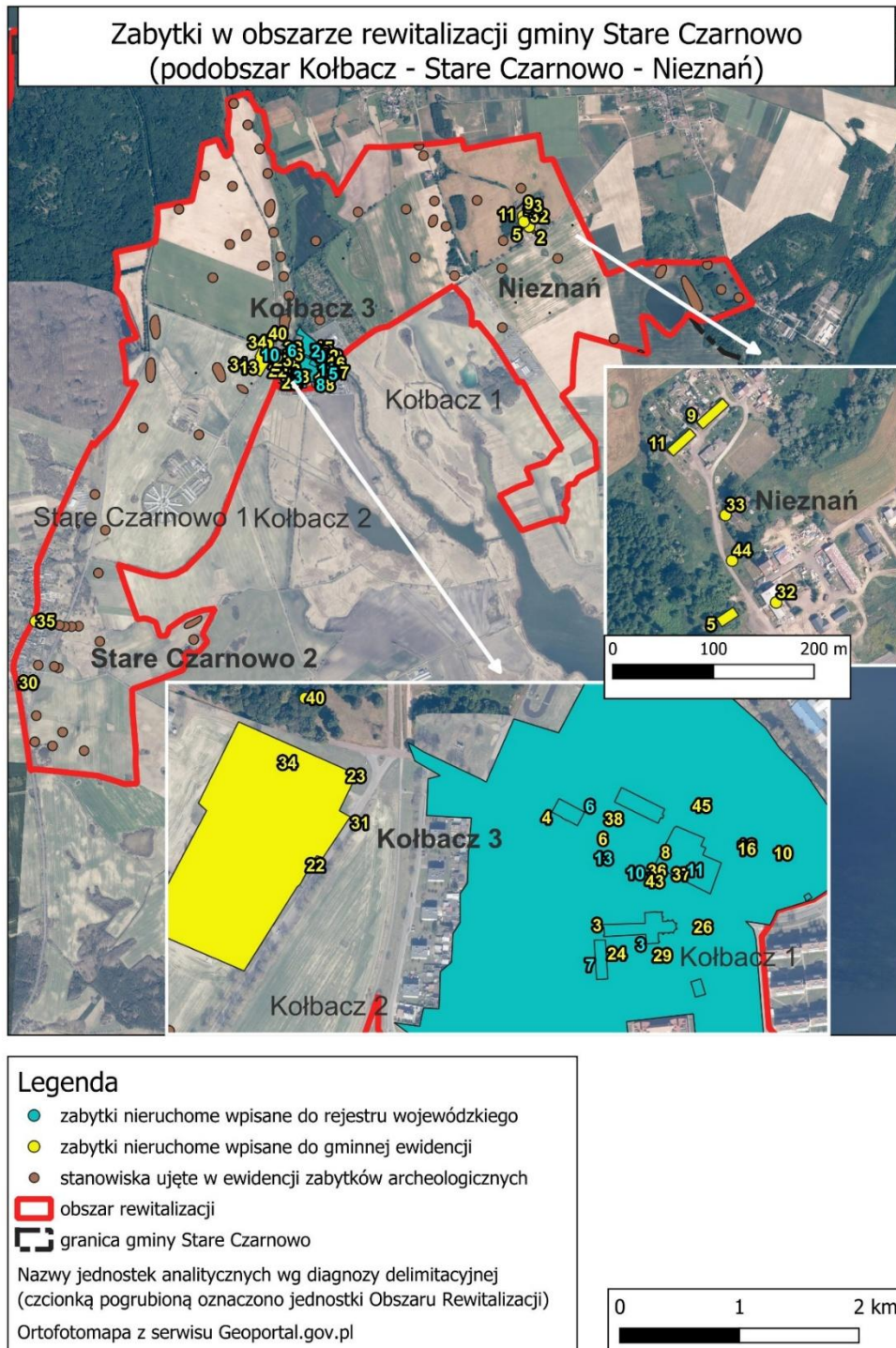
Na terenie gminy Stare Czarnowo zlokalizowane są strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej, czyli obszary uznane za szczególnie ważne, jako materialne świadectwo historii miejscowości, na którym układ i jego składniki zabudowania i inne elementy zachowały się w dobrym stanie:

- Kołbacz – zespół klasztorny obejmujący budynki dawnego zespołu klasztorowego,
- Stare Czarnowo – cmentarz przykościelny w historycznych granicach działki (poza obszarem rewitalizacji),
- Dobropole Gryfińskie – działka kościelna w granicach kamiennego muru z kościołem neogotyckim.

Zabytki nieruchome na terenie gminy Stare Czarnowo znajdują się w różnorodnym stanie technicznym. Zasadniczo wszystkie obiekty zabytkowe na terenie gminy wymagają konserwacji.

Poniższe mapy (Ryciny 6 i 7) przedstawiają lokalizacje tych obiektów, które figuruje w Rejestrze Zabytków lub Gminnej Ewidencji Zabytków. Dane wykorzystane do opracowania map pochodzą z geoserwisu Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) i należy je traktować poglądowo. Na mapach wykorzystano zbliżenia fragmentu obszaru o szczególnej koncentracji obiektów zabytkowych. Tabele 4 oraz 5 zawierają objaśnienie oznaczeń numerycznych stosowanych na mapie.

Rycina 6. Rozmieszczenie zabytków na obszarze rewitalizacji gminy Stare Czarnowo, w podobszarze Kołbacz – Stare Czarnowo – Nieznań.

Rycina 7. Rozmieszczenie zabytków na obszarze rewitalizacji gminy Stare Czarnowo, w podobszarze Dobropole - Glinna.

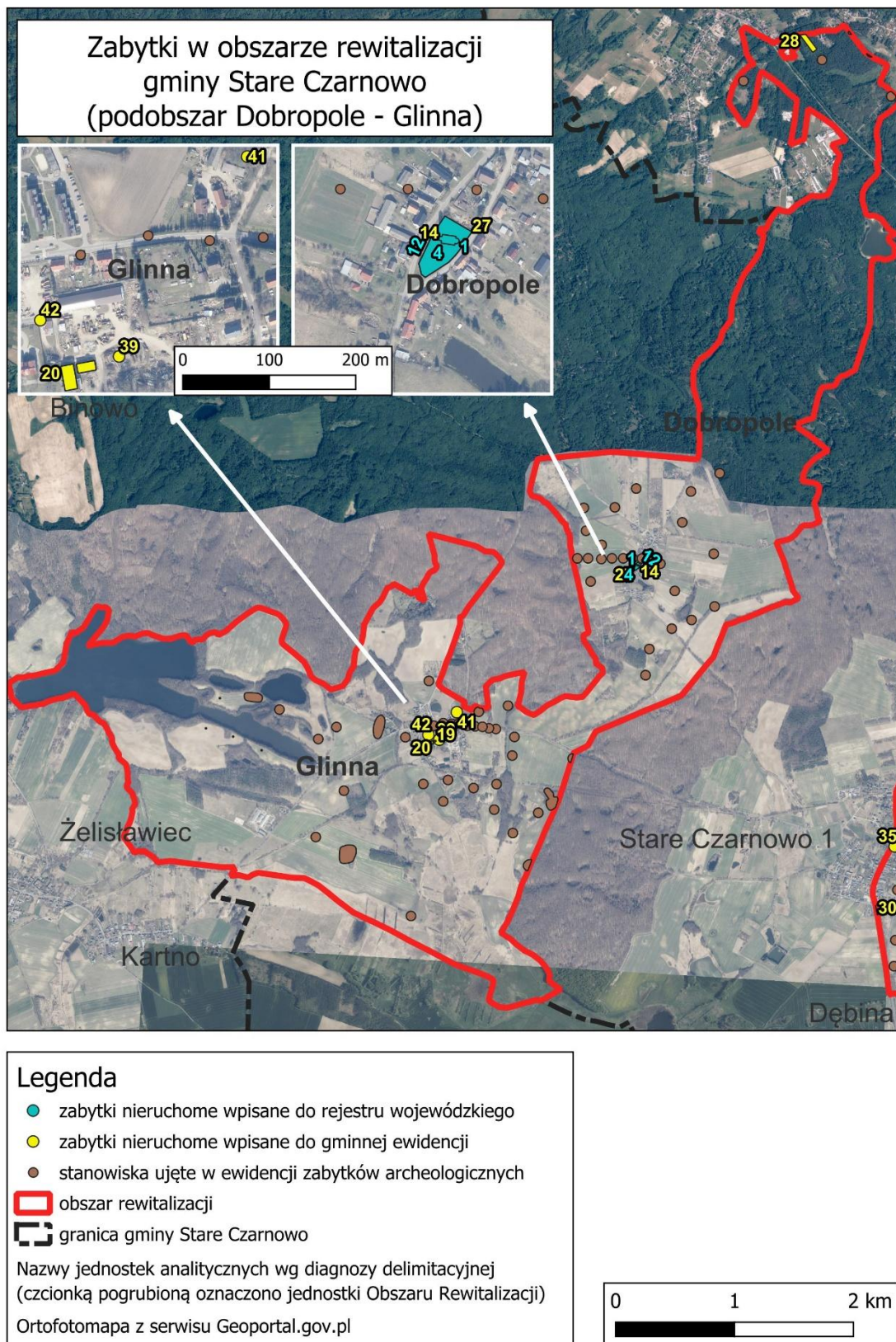

Tabela 5. Obiekty z wojewódzkiego rejestru zabytków oznaczone na mapach

Numer na mapie	NAZWA	DATOWANIE	MIEJSCOWOŚĆ
1	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	1862 r.	Dobropole Gryfińskie
2	stodoła gotycka	XV w.	Kołbacz
3	kościół pocysterski, ob. parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	XIII w.	Kołbacz
4	d. cmentarz przykościelny z drzewostanem	1. poł. XIX w.	Dobropole Gryfińskie
5	baszta więzienna	XV w.	Kołbacz
6	budynek d. siedziby domeny państwowej	poł. XIX w.	Kołbacz
7	refektarz konwersów, zachodnie skrzydło klasztoru cystersów	XIII w.	Kołbacz
8	dom opata	1300 r.	Kołbacz
9	rządcaówka	4. ćw. XVIII w.	Kołbacz
10	otoczenie		Kołbacz
11	otoczenie		Kołbacz
12	ogrodzenie	XIX w.	Dobropole Gryfińskie
13	d. zespół klasztorny Cystersów	1173 r.	Kołbacz

Tabela 6. Obiekty z gminnej ewidencji zabytków oznaczone na mapach

Numer na mapie	NAZWA	DATOWANIE	MIEJSCOWOŚĆ
1	baszta obronna	1. ćw. XIV w.	Kołbacz
2	obora (stajnia)	koniec XIX w.	Nieznań
3	kościół klasztorny, ob. par. pw. Najśw. Serca Pana Jezusa	1210 - 1247	Kołbacz
4	dom dzierżawcy majątku, ob. budynek administracyjny	1803 r.	Kołbacz
5	magazyn zbożowy	1905 r.	Nieznań
6	magazyn	przełom XIX/XX w.	Kołbacz
7	owczarnia, ob. stodoła	2. poł. XIV w.	Kołbacz
8	dwór	pocz. XIX w.	Kołbacz
9	czworak	koniec XIX w.	Nieznań
10	gorzelnia	przełom XIX/XX w.	Kołbacz
11	pięciorak nr 2a, b, c, d	koniec XIX w.	Nieznań
12	budynek administracyjny i mieszkalny	przełom XIX/XX w.	Kołbacz
13	stodoła II	1920 - 1939	Kołbacz
14	kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	1862 - 1863	Dobropole Gryfińskie
15	dom	przełom XIX/XX w.	Kołbacz

16	obora	przełom XIX/XX w.	Kołbacz
17	dom (z basztą obronną)	przełom XIX/XX w.	Kołbacz
18	dom opata	1. poł. XV w.	Kołbacz
19	stajnia, ob. magazyn	koniec XIX w.	Glinna
20	gorzelnia, ob. kotłownia	koniec XIX w.	Glinna
21	rządcówka	1920 - 1939	Kołbacz
22	obora II	1931 r.	Kołbacz
23	obora I	1920 - 1939	Kołbacz
24	skrzydło zach. klasztoru (konwersów)	1210 - 1307	Kołbacz
25	budynek administracyjny	2. poł. XIX w.	Kołbacz
26	budynek mieszkalny dawniej piekarnia	2. poł. XIX w.	Kołbacz
27	teren przykościelny	1. poł. XIX w.	Dobropole Gryfińskie
28	cmentarz ewangelicki, ob. rzymskokatolicki	1892 r.	Stare Czarnowo
29	teren przyklasztorny	1. poł. XIII w.	Kołbacz
30	cmentarz komunalny	2. poł. XIX w.	Stare Czarnowo
31	zespół folwarczny	lata 30. XX w.	Kołbacz
32	stodoła, ob. magazyn z wiatą	koniec XIX w.	Nieznań
33	rządcówka	pocz. XX w.	Nieznań
34	stodoła I	1920 - 1939	Kołbacz
35	dom (chałupa) nr 44	pocz. XIX w.	Stare Czarnowo
36	spichlerz	koniec XV w.	Kołbacz
37	spichlerz	poł. XVI w.	Kołbacz
38	kuźnia	przełom XIX/XX w.	Kołbacz
39	dawna owczarnia	przełom XIX/XX w.	Glinna
40	miejsce pocmentarne, ob. park	2. poł. XIX w.	Kołbacz
41	cmentarz ewangelicki	2. poł. XIX w.	Glinna
42	zespół folwarczny	XIII w.	Glinna
43	zespół klasztorny cystersów	1210 - 1347	Kołbacz
44	zespół folwarczny	XIII w.	Nieznań
45	zespół dworsko-folwarczny	pocz. XIII w.	Kołbacz

Kluczowe potrzeby w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji:

- poprawa stanu technicznego zdegradowanych budynków i przestrzeni publicznych oraz nadawanie im nowych funkcji społecznych, kulturalnych i usługowych,
- zwiększenie dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- rozwój infrastruktury społecznej, w tym usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych,

- zagospodarowanie terenów i obiektów o potencjale turystycznym oraz rozwój infrastruktury okoturystycznej,
- rozwój estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez działania związane z zielenią, małą architekturą i miejscami spotkań mieszkańców.

2.4. Diagnoza zjawisk gospodarczych

Chociaż na obszarze rewitalizacji można zaobserwować szereg pozytywnych zjawisk w sferze gospodarczej, to jednak wyraźnie widoczne są również potrzeby w zakresie podejmowania aktywnych działań w tej dziedzinie. Jak wynika z danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, około 22% podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy ma swoją siedzibę na obszarze rewitalizacji. Należy jednak zaznaczyć, że znacznie większe nasycenie podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą występuje w tych częściach miejscowości Stare Czarnowo i Kołbacz, które nie weszły w skład obszaru rewitalizacji. W przypadku miejscowości Stare Czarnowo najwięcej firm swoją siedzibę ma po drugiej stronie ulicy Szczecińskiej, która wyznacza granicę obszaru rewitalizacji. Należy więc uznać, że sam obszar pozostaje obrębem będącym pod bezpośrednim wpływem działających tu przedsiębiorstw, co można poczytać za istotny potencjał w kontekście oceny sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji, jak i planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w kolejnych latach.

Ze względu na wiejski charakter gminy, na obszarze rewitalizacji prowadzone są działalności o charakterze rolniczym, jednak nie brakuje również takich, które podlegają wpisowi do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. W skali całej gminy bezrobocie na obszarze rewitalizacji wydaje się umiarkowanym problemem. Zgodnie z danymi pozyskanymi do delimitacji dotyczyło ono 16 osób. Należy jednak zaznaczyć, że połowa z nich to osoby długotrwale bezrobotne, pozostające bez pracy 24 miesiące i dłużej, co może świadczyć o głębszym problemie społecznym związanym z brakiem umiejętności odnalezienia się na rynku pracy, brakiem chęci podjęcia zatrudnienia lub wyuczoną bezradnością. Również w odbiorze społecznym bezrobocie nie jest pierwszoplanowym w problemem na obszarze rewitalizacji. W ankiecie na pytanie „Jakie główne problemy i deficyty Pani/Pana zdaniem występują na terenie obszaru rewitalizacji” dwie osoby udzieliły odpowiedzi „brak miejsc pracy”.

O stabilności lokalnego rynku mogą świadczyć dane dotyczące podmiotów wykreślonych z CEIDG w latach 2016-2024. W okresie tym na obszarze rewitalizacji nastąpiły zaledwie cztery takie wykreślenia.

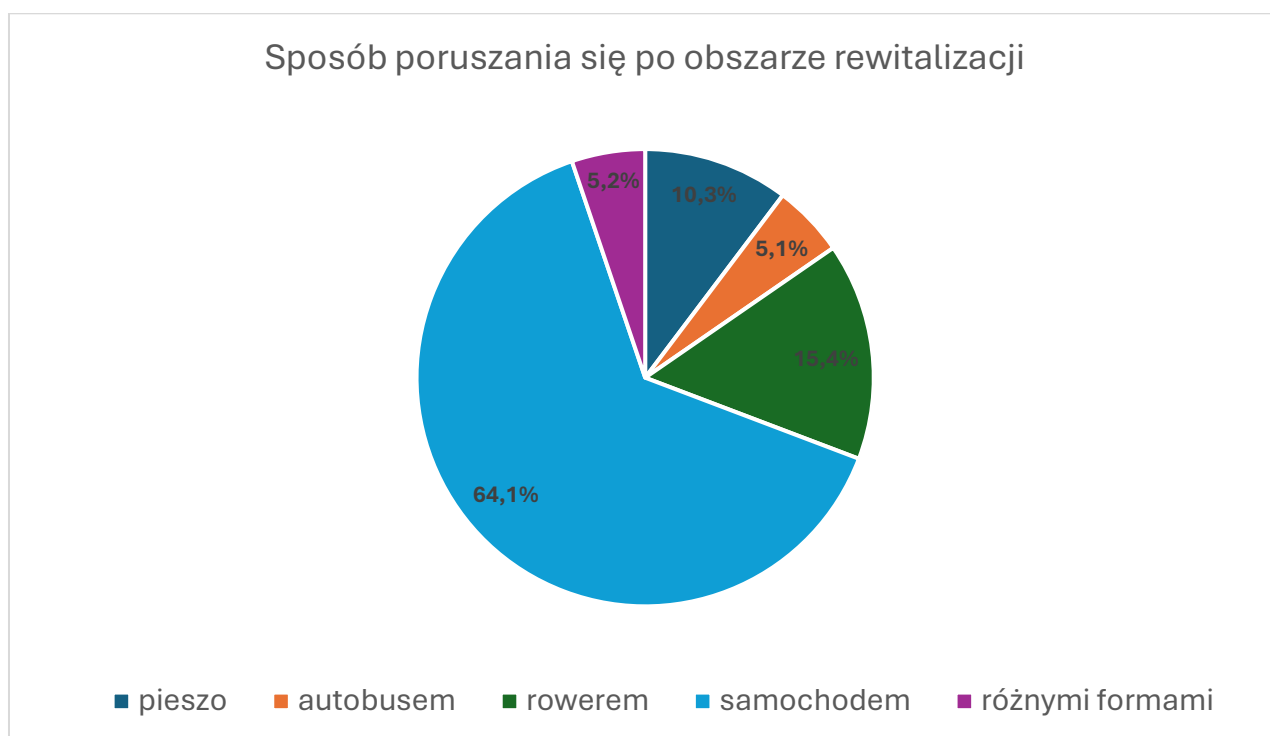
Rynek pracy na obszarze rewitalizacji oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie ma zróżnicowany charakter. Dominują niewielkie punkty i zakłady handlowe i usługowe, ale nie brakuje również

większych przedsiębiorstw, które zapewniają zatrudnienie tutejszym mieszkańcom. Przykładem może być firma zajmująca się usługami transportowo-budowlanymi (zlokalizowana w Glinnej) czy przedsiębiorstwo specjalizujące się w produkcji elementów grzejnych do fotowoltaiki (zlokalizowane w Starym Czarnowie).

Zazwyczaj niewielkie przedsiębiorstwa prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji mierzą się na co dzień z wyzwaniami, trendami i szokami o znaczeniu globalnym. Dotyczą one m.in. przenoszenia handlu do Internetu, dynamicznego wzrostu znaczenia mediów społecznościowych i serwisów streamingowych czy też rosnących kosztów energii. Oznacza to konieczność podejmowania działań wspierających lokalny biznes oraz osoby chętne do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie marketingu z wykorzystaniem z mediów społecznościowych, stron www oraz nowych trendów promocyjnych. Przedsiębiorcy muszą mierzyć się również z uszczupleniem bazy potencjalnych klientów wynikającym ze zmian demograficznych (w latach 2016-2024 liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zmalała o 12%).

Niezaspokojoną potrzebą części mieszkańców jest sklep, który oferowałby podstawowe artykuły, tak aby nie było konieczne częste przemieszczanie się na zakupy do innych części gminy. Dotyczy to w głównej mierze miejscowości Dobropole, Nieznań i Glinna (w ostatniej z tych miejscowości mieszkańcy mogą skorzystać z oferty sklepu obwoźnego). Z rozmów z mieszkańcami wynika, że podstawowym źródłem ich zaopatrzenia w podstawowe artykuły jest market usytuowany w Starym Czarnowie. Dodatkowo mieszkańcy Starego Czarnowa i Kołbacza mogą korzystać ze zlokalizowanych na terenie ich miejscowości automatów paczkowych. Mieszkańcy pozostałych miejscowości obszaru rewitalizacji są pozbawieni tej możliwości. Znaczna odległość od dużego sklepu oraz automatów przekłada się na sposób poruszania się po gminie. Zgodnie z wynikami ankiety dla niemal 2/3 mieszkańców najczęściej wykorzystywanym środkiem transportu jest samochód, co może nakładać się na zjawiska problemowe związane z bezpieczeństwem, środowiskiem, zdrowiem itp.

Wykres 4. Wyniki ankiety nt. środków transportu

Godne rozważenia są również działania zmierzające do uczynienia ze Starego Czarnowa marki turystycznej przy wykorzystaniu licznych lokalnych potencjałów: korzystnego położenia, ciekawej historii oraz przede wszystkim wielu terenów o wysokich walorach przyrodniczych. Obecnie Stare Czarnowo jest chętnie odwiedzane przez rowerzystów z różnych stron, jednak ich wizyty mają charakter przejazdu lub krótkotrwałego pobytu, ponieważ na terenie gminy nie znajduje się ani jeden punkt oferujący miejsca noclegowe. Biorąc pod uwagę położenie gminy oraz jej walory krajobrazowe i przyrodnicze, naturalnym wydaje się poszerzenie oferty dostępnej w Starym Czarnowie o usługi o charakterze agroturystycznym. W tym kontekście potencjałem obszaru rewitalizacji jest jego położenie, w bezpośrednim sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego, jakim jest Szczecin (Stare Czarnowo należy do Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego), który mógłby być rezerwuarem osób chcących skorzystać z tego typu usług. W kontekście całej sfery gospodarczej bliskość Szczecina może być również zagrożeniem polegającym na drenażu lokalnej siły roboczej (część mieszkańców Starego Czarnowa dojeżdża tam w celach zawodowych). Szeroka paleta usług dostępna w Szczecinie, czyli w bardzo niewielkiej odległości, nie jest również zachętą do powstawania nowych działalności na obszarze rewitalizacji, ponieważ mogą one nie okazać się konkurencyjne względem tych zlokalizowanych w sąsiedzkim mieście wojewódzkim.

Kluczowe potrzeby w sferze gospodarczej na obszarze rewitalizacji:

- wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw,
- poprawa dostępności podstawowych usług handlowych w mniejszych miejscowościach obszaru rewitalizacji,
- rozwój funkcji turystycznych i okoturystycznych wykorzystujących walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe gminy,
- tworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki, gastronomii i usług noclegowych,
- lepsze wykorzystanie potencjału ruchu rowerowego i weekendowej turystyki odwiedzającej gminę.

2.5. Diagnoza zjawisk środowiskowych

Z dostępnych danych i obserwacji dotyczących zjawisk i procesów w sferze środowiskowej wynika potrzeba realizacji różnorodnych działań mających na celu m.in. poprawę stanu środowiska przyrodniczego, edukację mieszkańców, a także szeroko rozumiane budowanie odporności interesariuszy i infrastruktury na ekstremalne zjawiska związane ze zmianą klimatu.

W gminie Stare Czarnowo uchwalono w 2016 r. „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Stare Czarnowo”, opracowany w ramach realizacji projektu pod nazwą „Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego”. Jest to dokument strategiczny, wyznaczający główne cele i kierunki działań w zakresie poprawy jakości powietrza, efektywności energetycznej, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym także gazów cieplarnianych. Dokument opracowano, mając na celu osiągnięcie standardów jakości powietrza w perspektywie lat 2015-2020, z uwzględnieniem zadań, których zakończenie realizacji przewidywano do 2024 roku, jednakże nie był później aktualizowany.

W roku 2024 gmina przyjęła „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stare Czarnowo na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2031”. W gminie funkcjonuje również przyjęty w styczniu 2021 r. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Stare Czarnowo na lata 2020-2032”, który wraz z przeprowadzoną w 2020 roku inwentaryzacją wyrobów azbestowych ma na celu wyeliminowanie maksymalnie dużej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. W regionie zachodniopomorskim występują stosunkowo niskie stężenia w powietrzu: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, benzenu, tlenku węgla oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM10 metali: ołowiu, kadmu, B[a]P i niklu. Sytuacja jest jednak zróżnicowana obszarowo i lokalnie mogą występować przekroczenia poziomów dopuszczalnych / docelowych. Szczególną uwagę należy

zwrócić na stężenia benzo[a]pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10, bowiem wysokie stężenia tego zanieczyszczenia rejestrowane są w okresach grzewczych w całej Polsce.

Jakość powietrza na obszarze gminy Stare Czarnowo ulega systematycznej poprawie, jednak w dalszym ciągu występują obszary, na których istnieje zagrożenie związane z występowaniem wysokich stężeń pyłu zawieszzonego PM10 oraz zawartego w pyłe PM10 benzo[a]pirenu, głównie w okresach grzewczych. Przyczyną ponadnormatywnych stężeń pyłu PM10 jest głównie niska emisja pochodząca z sektora komunalnego. W związku z powyższym, na obszarze rewitalizacji istnieje konieczność realizacji dalszych różnorodnych działań ukierunkowanych na poprawianie jakości powietrza.

Na terenie gminy Stare Czarnowo, także w obszarze rewitalizacji, realizowano w latach 2014-2025 następujące inwestycje w odnawialne źródła energii:

- budowa farmy fotowoltaicznej w Żelewie o łącznej mocy 0,5 MW - Pompownia P1 oraz w Nieznaniu o łącznej mocy 1,45 MW - ZPW Miedwie (jednostka realizująca: ZWiK),
- budowa wolnostojącej instalacji fotowoltaicznej o mocy do 1MW w miejscowości Stare Czarnowo, numer działek 78/12, 78/14, 74/2 wraz z przyłączeniem do sieci elektroenergetyczne (jednostka realizująca: SELFA GE S.A.),
- montaż indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii – kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, kotły na biomasę, mikrowiatraki, źródła koogeneracyjne.

W gminie występują małe indywidualne instalacje wykorzystujące OZE, takie jak kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, zainstalowane głównie w gospodarstwach domowych lub w prywatnych przedsiębiorstwach.

W ostatnich latach na terenie gminy nie były wykonywane pomiary hałasu drogowego w ramach oceny stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego wykonywanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Na terenie Gminy Stare Czarnowo nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych natężenia pola elektromagnetycznego.

Od roku 2013 Gmina Stare Czarnowo jest członkiem Związku Gmin Dolnej Odry, który jest odpowiedzialny za prowadzenie kompleksowego systemu gospodarowania odpadami na terenie gminy. Związek przejął zadania publiczne gmin związane z realizacją ich ustawowych zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku w gminach – uczestników Związku w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, tworząc warunki niezbędne do ich realizacji.

Odpady komunalne z nieruchomości jednorodzinnych zbierane są w cyklu co 2 tygodnie (zmieszane), co 2-4 tygodnie w zależności od sezonu (bio) i co 4 tygodnie (segregowane).

Podobnie odbywa się to w przypadku nieruchomości jednorodzinnych, z tą różnicą, że w całej gminie tworzywa sztuczne i metale są zbierane co 2 tygodnie, a w Kołbaczu odpady zmieszane zbierane są co tydzień.

Gmina Stare Czarnowo wyposażyła wszystkich mieszkańców w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, a dystrybucja worków odbywała się podczas odbioru odpadów komunalnych zgodnie z regułą „worek za worek”. Przedsiębiorca świadczący usługi odbioru odpadów komunalnych z terenu Gminy Stare Czarnowo wyposażał nieruchomości zamieszkałe w pojemniki do zbiórki odpadów zmieszanych oraz worki do selektywnej zbiórki odpadów.

Dwa razy w roku odbierane są odpady wielkogabarytowe i podawane są daty wywozu dla poszczególnych miejscowości. Odpady wielkogabarytowe odbierane są na zgłoszenie.

Mieszkańcy korzystają z tzw. Eko Punktu w Starym Czarnowie, na terenie po dawnej Spółdzielni Kótek Rolniczych (ul. Szczecińska 59). W EkoPunkcie przyjmowane są: meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony, tekstylia i odzież.

Problem nielegalnych wysypisk odpadów nie został jednak całkowicie zwalczony, tak w całej gminie Stare Czarnowo, jak i w obszarze rewitalizacji. Przykładem jest dzikie składowisko odpadów niedaleko boiska Orlik w północnej części miejscowości Stare Czarnowo.

Fot. 15. Dzikie składowisko odpadów przy boisku ORLIK w Starym Czarnowie

W zakresie ilości występujących odpadów azbestowych w miejscowości Glinna znajdowała się największa ich ilość w skali całej gminy, natomiast pozostałe miejscowości obszaru rewitalizacji, znajdowały się na dalszych pozycjach (ok. 5-8 pozycji w skali ilości azbestu w miejscowościach całej gminy). Ma to związek z działalnością budowlaną w tej pierwszej miejscowości. Liczba posesji oraz pojedynczych obiektów z wyrobami azbestowymi była natomiast największa w gminie w miejscowości Stare Czarnowo, a w drugiej kolejności Dobropole Gryfińskie (dane za 2020 r.). Najnowsze dane dotyczące ilości odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w kg/ km² powierzchni, pozyskane z UG Stare Czarnowo na potrzeby diagnozy delimitacyjnej (2025 r.), wskazały, że w jednostce analitycznej Glinna ilość tych odpadów wynosiła ok. 9,3 tys. kg/ km², wobec średniej 5,2 tys. kg/ km² w całej gminie (większa ilość azbestu na jednostkę powierzchni była tylko w Kartnie i w Kołowie), przekraczała również średnią dla gminy w jednostce Dobropole (5,2 tys. kg/ km²), natomiast w jednostkach Kołbacz i Stare Czarnowo (po 3,8 tys. kg/ km²) i szczególnie w jednostce Nieznań (1,8 tys. kg/ km²) ta ilość była niższa od średniej.

Wyroby azbestowe w gminie Stare Czarnowo to głównie płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie. W przeważającej ilości są to budynki gospodarcze: stodoły, chlewnie i magazyny. Azbest zlokalizowany jest również na budynkach mieszkalnych, usługowych i przemysłowych, a także na szopach, garażach oraz wiatkach. Gmina jest obecnie w trakcie realizacji programu usuwania wyrobów azbestowych, rozpisanego do 2032 r.

Według informacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie, na terenie Gminy Stare Czarnowo, nie występują zakłady, które mogłyby zostać zakwalifikowane, jako zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) oraz ze zwiększonym ryzykiem wystąpienia poważnej awarii (ZZR). Obszary problemowe w zakresie ochrony środowiska w gminie Stare Czarnowo, w tym w obszarze rewitalizacji dotyczą także monoprodukcyjnego charakteru gospodarki rolnej i przestarzałego zainwestowania rolniczego w części gospodarstw, a także problemów z retencjonowaniem wód deszczowych.

Warunki fizjograficzne i ochrona przyrody

Gmina Stare Czarnowo położona jest w południowej części makroregionu Pobrzeża Szczecińskiego, znajdującego się na obszarze podprowincji Pobrzeży Południowo-bałtyckich. Przez obszar gminy przebiegają granice 3 mezoregionów:

- Wzgórza Bukowe – zajmują największą północno-zachodnią część gminy, stanowiąc silnie urzeźbiony wał spiętrzonych moren czołowych z kulminacją Górą Bukowiec (149 m n.p.m.), porośnięty zwartym kompleksem lasów bukowych (Puszcza Bukowa) z rozległymi polanami śródleśnymi w okolicy Kołowa i Dobropola, użytkowanymi rolniczo,

- Równina Wełtyńska – obejmuje południowo-zachodnią część gminy, z rynnową doliną Krzekny i otwartymi terenami użytkowanymi rolniczo w okolicy Żeliszawca i Kartna,
- Równina Pyrzycko-Stargardzka – obejmuje wschodnią część gminy, pomiędzy Puszcza Bukową, a jeziorem Miedwie, z dolinami Płoni i Krzekny, tereny te są użytkowane rolniczo, słabo zalesione.

Mezoregion Wzgórza Bukowe prawie w całości mieści się w granicach gminy Stare Czarnowo, natomiast pozostałe mezoregiony tj. Równina Wełtyńska i Równina Pyrzycko-Stargardzka kontynuują się poza jej granicami, obejmując również sąsiednie gminy.

Cechą charakterystyczną gminy Stare Czarnowo jest urozmaicony krajobraz, który obejmuje lasy, pola uprawne i liczne jeziora. Niespełna 85% powierzchni gminy znajduje się w granicach Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa” i jego otuliny (56,3 % powierzchni gminy zajmuje Park, natomiast otulina 28,5%). Kompleks leśny „Puszcza Bukowa” zajmuje przeważającą centralną i zachodnią część obszaru gminy i jest znaczącym elementem warunkującym rozwój przestrzenny gminy. Drugim ważnym elementem jest wschodnia granica gminy, którą stanowi linia brzegowa jeziora Miedwie (piąte co do wielkości jezioro w Polsce, nisko położone i o podmokłych brzegach). Pomędzy kompleksem leśnym i jeziorem znajduje się obszar intensywnej gospodarki rolnej.

W granicach administracyjnych Gminy Stare Czarnowo znajdują się poniższe formy ochrony przyrody:

- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000: Wzgórza Bukowe PLH320020 oraz Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006,
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000: Jezioro Miedwie i okolice PLB320005,
- Szczeciński Park Krajobrazowy "Puszcza Bukowa",
- rezerваты przyrody: Trawiasta Buczyna im. Profesora Stefana Kownasa, Osetno, Źródłiskowa Buczyna im. Jerzego Jackowskiego, Buczynowe Wąwozy im. prof. Floriana Celińskiego, Bukowe Zdroje im. Profesora Tadeusza Dominika, Kołowskie Parowy im. Józefa Lewandowskiego.

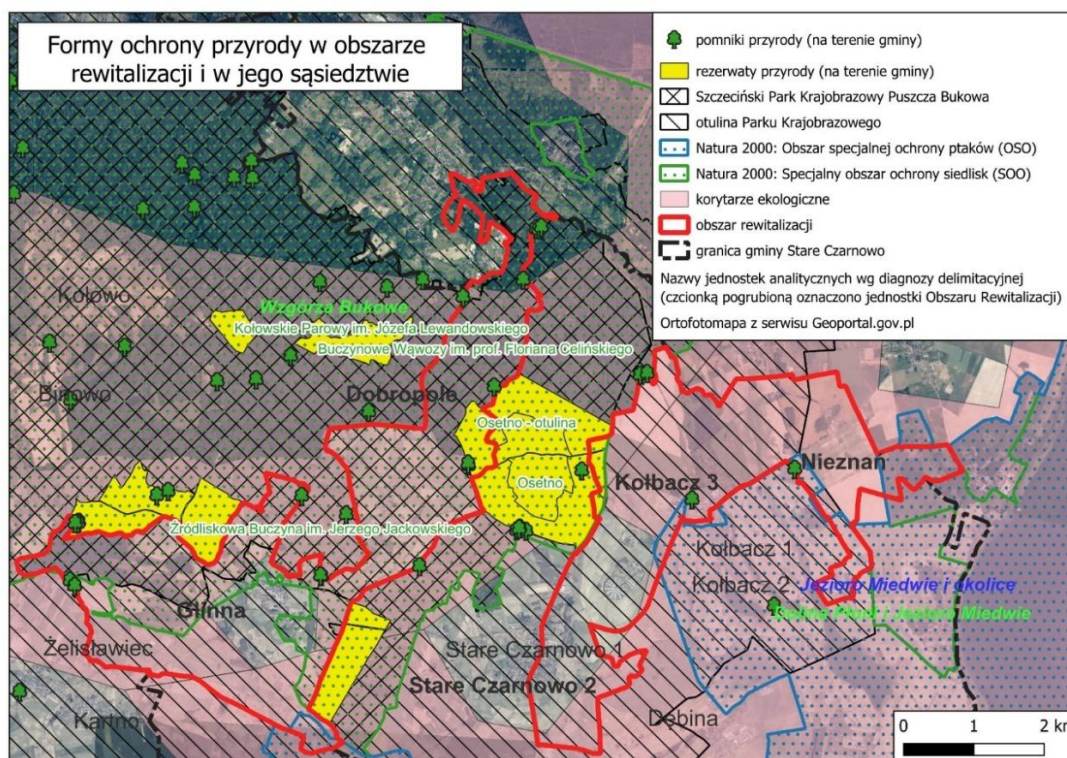
Ponadto, na terenie Gminy Stare Czarnowo znajduje się ok. 100 pomników przyrody (w większości pomnikowych okazów drzew). W obszarze rewitalizacji znajduje się ponadto Ogród Dendrologiczny w Glinnej, założony w 1823 r. pierwotnie jako szkółka leśna. Gospodarzem ogrodu jest Nadleśnictwo Gryfino. Arboretum to szczególny rodzaj ogrodu botanicznego, gdzie uprawiane są drzewa i krzewy. W arboretum w Glinnej, na powierzchni 3,61 ha rośnie ponad 800 gatunków

drzew i krzewów pochodzących z prawie całego świata. Panują tu wyjątkowo korzystne warunki mikroklimatu nasłonecznionych, południowych zboczy Wzgórz Bukowych. Miejsce to jest osłonięte od północnych wiatrów ścianą lasu, a szczególny rodzaj brunatnej gleby sprzyja aklimatyzowaniu się roślin. Ogród i jego otoczenie pełni wiele funkcji naukowych, edukacyjnych i rekreacyjnych.

Co istotne dla planowania realizacji przyszłych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaledwie niewielka część obszaru rewitalizacji jest położona na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Dotyczy to terenów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie, średnie i wysokie. Granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią zostały naniesione na mapy z podstawowymi kierunkami zmian funkcjonalno-przestrzennych (załączniki nr 1 i 2 do GPR). Tereny te koncentrują się głównie wzdłuż kanału Kołbacz, rzeki Płoni oraz przy Stawie Wieleckim. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy i nakazy wynikające z ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne i przepisów odrębnych.

Istotny wpływ na wysoką ocenę dostępności i jakości terenów zieleni na obszarze rewitalizacji ma bardzo atrakcyjne przyrodniczo położenie gminy Stare Czarnowo i jej naturalny charakter. Na poniższej mapie (Rycina 8) przedstawiono formy ochrony przyrody w obszarze rewitalizacji i w jego sąsiedztwie.

Rycina 8. Rozmieszczenie form ochrony przyrody na obszarze rewitalizacji i w jego otoczeniu

Kluczowe potrzeby w sferze środowiskowej na obszarze rewitalizacji:

- dalsza poprawa jakości powietrza poprzez ograniczanie tzw. niskiej emisji oraz wymianę wysokoemisyjnych źródeł ciepła,
- wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych i obiektach użyteczności publicznej,
- kontynuacja działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- likwidacja nielegalnych składowisk odpadów oraz wzmacnianie systemu gospodarowania odpadami,
- rozwój edukacji ekologicznej i zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatu.

2.6. Diagnoza zjawisk technicznych

W zakresie sfery technicznej przedmiotem zainteresowania diagnozy jest m.in. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS ogólna liczba budynków mieszkalnych w gminie wynosiła 683 w 2024 roku (1306 mieszkań), wobec 633 w 2020 r. (1269 mieszkań) oraz 525 w 2015 r. (1186 mieszkań), co oznacza stały, stopniowy wzrost zasobu mieszkaniowego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania rośnie: w 2024 roku wynosiła 83,7 km², podczas gdy w 2020 r. – 82,2 km², w 2015 r. – 74,2 km², w 2010 r. – 71,1 km², w 2005 r. – 67,8 km².

Stopień wyposażenia budynków mieszkalnych w infrastrukturę techniczną jest zróżnicowany, a w przypadku niektórych instalacji niski. Gmina jest w znacznej większości zwodociągowana – w 2024 r. odsetek osób korzystających z tych instalacji wynosił 95,8%, jednak już w 2005 r. przekraczał 90%. W przypadku wyposażenia mieszkań w instalacje wodociągowe jest to aż 98,7%. Odsetek budynków mieszkalnych wyposażonych w wodociąg jest jednak niższy niż osób z niego korzystających, i wynosi 84,7%. Oznacza to, że szczególnie część budynków jednorodzinnych nie ma dostępu do wodociągu.

gorzej wygląda sytuacja z dostępem do sieci kanalizacyjnej, natomiast odsetek osób korzystających z kanalizacji sanitarnej wzrósł pomiędzy 2005 r. a 2024 r. z 62,5% do 76,7%.

Odsetek budynków mieszkalnych wyposażonych w kanalizację zmienia się jednak bardzo powoli, w 2024 r. wynosił 57,6%, zaś 10 lat wcześniej – 56,5%. Ponownie, oznacza to, że szczególnie część budynków jednorodzinnych nie ma dostępu do kanalizacji. Jednakże 98,5% mieszkań jest wyposażonych w ustęp splukiwany, zatem te pozostałe obiekty korzystają z szamb przydomowych.

Dostęp do sieci gazowniczej ma 57,2% mieszkańców (dane za 2024 r.), i odsetek ten szybko wzrastał na przestrzeni lat, bowiem w 2015 r. było to 38,4%, natomiast w 2005 r. praktycznie 0%. W zakresie odsetka mieszkań było to odpowiednio: 0,1% (2005 r.), 38,4% (2015 r.) oraz 49,5% (2024 r.). Oznacza to, że gmina prowadziła intensywny program gazyfikacji.

Udział mieszkań w gminie wyposażonych w centralne ogrzewanie wzrósł z 75,8% w 2005 roku do 87,2% w 2024 roku.

Problemem gminy jest praktyczny brak gruntów pozostających w zasobie gminy pod budownictwo mieszkaniowe. Inwestycje prowadzone są niemal wyłącznie na gruntach prywatnych.

Zasoby mieszkaniowe gminy obejmują 30 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 1 407 m², z czego wszystkie mieszkania wyposażone są w wodociąg, 23 mieszkania w kanalizację, i tylko 2 mieszkania w centralne ogrzewanie. Najem lokali z mieszkaniowego zasobu gminy obejmował w 2024 r. 19 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 899 m².

Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych bez c.o. i c.w.u. / 1 000 mieszkańców wynosi: 7,45 w na obszarze rewitalizacji w Kołbaczu, 4,49 w jednostce Nieznań oraz 1,24 w jednostce Glinna, przekraczając średnią dla gminy (0,91). Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych bez łazienki i/lub wc / 1 000 mieszkańców wynosi: 1,86 na obszarze rewitalizacji w Kołbaczu, 1,12 w jednostce Nieznań oraz 0,31 w jednostce Glinna, przekraczając średnią dla gminy (0,22). Oczywiście problemy te dotyczą w sumie bardzo niedużego zasobu mieszkaniowego.

Standard życia na wsi jest stosunkowo niski ze względu na wysoki stopień dekapitalizacji substancji mieszkaniowej – istnieją duże potrzeby remontowe.

W przyszłości zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych ludności powinno odbywać się poprzez określenie skali potrzeb oraz wyznaczenie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, co zagwarantuje możliwość realizacji potrzebnej liczby mieszkań.

Przez północno-zachodnie obrzeża gminy Stare Czarnowo przebiega istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia Stargard Szczeciński – Szczecin. Na terenie gminy zgazyfikowano cztery miejscowości – Stare Czarnowo, Kołbacz, Żelewo i Nieznań. Gaz przewodowy średniego ciśnienia

doprowadzony jest do mieszkańców gminy z Kobylanki. Dostawcą gazu jest Polska Spółka Gazownictwa. Teren gminy jest niedostatecznie rozwinięty w sieć gazową, natomiast na przestrzeni lat widoczny jest rozwój sieci gazowej. Liczba mieszkańców korzystających z gazu z roku na rok wzrasta. Planuje się zgazyfikowanie 100% odbiorców w gminie, którzy zużywają gaz do celów komunalno-bytowych i grzewczych. Budowa sieci gazowych była prowadzona dzięki środkom własnym budżetu Gminy oraz dofinansowaniu funduszy UE na lata 2014-2020.

Gmina Stare Czarnowo nie posiada scentralizowanych systemów ciepłowniczych, dominuje system źródeł lokalnych, ogrzewających obiekty, w które są wbudowane lub obiekty sąsiadujące. Główne źródła ciepła (kotłownie o mocy powyżej 0,5 MW), których jest niewiele, zlokalizowane są w Starym Czarnowie, Glinnej i w Kołbaczu. Ciepło w gminie opiera się przede wszystkim na indywidualnym sposobie ogrzewnictwa. Do celów grzewczych stosuje się paliwa stałe, płynne i gazowe. Nie przewiduje się realizacji systemów ciepłowniczych, które miałyby objąć całość lub część miejscowości. Zakłada się ogrzewanie urządzeniami lokalnymi wbudowanymi, zasilającymi w zasadzie obiekty leżące na jednej posesji. Potencjalne wspólne źródła ciepła mogą obejmować kilka sąsiadujących posesji. Rodzaj ogrzewania budynków zależy od relacji kosztów pomiędzy różnymi nośnikami energii.

Jeżeli chodzi o liczbę źródeł ciepła (kocioł, piec, trzon kuchenny, kominek) na paliwo stałe / 1 km² powierzchni, to na etapie diagnozy delimitacyjnej (2025 r.) stwierdzono ich występowanie w większej gęstości niż średnia dla gminy w jednostkach analitycznych Stare Czarnowo 2 (8,8 źródeł ciepła / 1 km²) oraz Dobropole (7,3 źródeł ciepła / 1 km²), natomiast w jednostkach Nieznań (5,3 źródeł ciepła / 1 km²), Glinna (4,3 źródeł ciepła / 1 km²) oraz Kołbacz 3 (2,7 źródeł ciepła / 1 km²) to zagęszczenie było mniejsze od średniej dla gminy (6,2 źródeł ciepła / 1 km²). Ma to o tyle znaczenie, że źródła ciepła na paliwo stałe są potencjalnie w największym stopniu odpowiedzialne za występowanie niskiej emisji i zanieczyszczenie powietrza.

Magistrala sieci wodociągowej dociera praktycznie do wszystkich wsi i przysiółków gminy, stąd tylko w nielicznych obszarach sieć wodociągowa wymaga modernizacji. Jakość ujmowanych wód podziemnych poza zwiększoną ilością manganu i żelaza nie budzi większych zastrzeżeń.

Sieć kanalizacji na terenie gminy Stare Czarnowo jest słabo rozbudowana. Gospodarka ściekowa gminy opiera się na oczyszczalniach ścieków zlokalizowanych w miejscowościach Żelistawiec, Kartno, Żelewo, Kołbacz, Dębina, Glinna, Kołowo i Stare Czarnowo. Pozostałe miejscowości gminy posiadają kanalizację ogólnospławną oraz nieliczne zbiorniki przydomowe, bezodpływowe. Konieczna jest dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej.

Jedną z największych planowanych inwestycji w gminie będzie budowa oczyszczalni ścieków w Kołbaczu wraz z inwestycjami towarzyszącymi. Grupowy system kanalizacyjny, funkcjonujący w oparciu o zbiorczą oczyszczalnię ścieków w miejscowości Kołbacz, powstanie dzięki pozyskanemu dofinansowaniu o wartości 7,1 mln zł z Rządowego Funduszu Polski Ład – Programu Inwestycji Strategicznych oraz 1,2 mln zł z budżetu gminy. Obecnie oczyszczalnie w Dębinie i w Kołbaczu, technologicznie i eksploatacyjnie, nie są już w stanie spełniać wymagań jakościowych oraz ilościowych odprowadzanych ścieków, a także nie mają fizycznej możliwości sprostania wymaganiom związanym z gospodarką odpadową. Powoduje to, że Gmina Stare Czarnowo płaci podwyższone opłaty środowiskowe za wprowadzane substancje do środowiska i stoi przed widmem kar, z uwagi na brak możliwości technologicznej uregulowania kwestii gospodarki odpadowej na tych oczyszczalniach. Co ważne, w przyszłości do nowej oczyszczalni będzie można podłączyć kolejne miejscowości, w tym Nieznań, który obecnie nie jest skanalizowany. Zakończenie zadania planowane jest w czerwcu 2027 roku.

W Starym Czarnowie planowana jest wymiana ok. 85 włączów studziennych (ul. Szczecińska i Gryfińska) oraz przebudową drogi prowadzącej do oczyszczalni ścieków w Starym Czarnowie.

Na obszarze gminy Stare Czarnowo znajduje się stacja elektroenergetyczna 110/15 kV (GPZ Kołbacz), o mocy 2 x 6,3 MVA, która leży na wschód od miejscowości Kołbacz. Głównym źródłem energii elektrycznej dla odbiorców na terenie gminy Stare Czarnowo (oraz całego województwa zachodniopomorskiego) jest PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – Elektrownia Dolna Odra. Dostawcą energii elektrycznej na obszarze gminy jest spółka Enea S.A. z siedzibą w Poznaniu, będąca przedsiębiorstwem branży elektroenergetycznej.

Główne potrzeby rewitalizacyjne w sferze technicznej:

- modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych
- rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, szczególnie w miejscowościach o największych deficytach infrastrukturalnych,
- poprawa jakości oraz bezpieczeństwa infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej,
- rozwój transportu publicznego i poprawa dostępności komunikacyjnej pomiędzy miejscowościami gminy.

2.7. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji objęta analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Prace

diagnostyczne pozwoliły na identyfikację głównych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych i umożliwiły wskazanie wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych pomiędzy scharakteryzowanymi zjawiskami. Diagnoza oraz zawarta w tym rozdziale synteza diagnozy spełniają tym samym wymagania wynikające zarówno z ustawy o rewitalizacji, jak i „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”.

Obszar rewitalizacji jest miejscem szczególnej w skali gminy przestrzennej koncentracji problemów w sferze społecznej, na które dodatkowo nakładają się problemy w każdej z pozostałych sfer, tj. w sferach gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na obszarze rewitalizacji występuje gorsza sytuacja demograficzna niż w odniesieniu do całej gminy. Obszar ten jest również miejscem koncentracji problemów związanych z ubóstwem i uzależnieniem od pomocy społecznej, co jest powiązane ze zlokalizowaniem na obszarze rewitalizacji dużej części gminnego zasobu komunalnego. Oznacza to potrzebę wdrażania różnorodnych przedsięwzięć ukierunkowanych na zmniejszenie wykluczenia i włączenie społeczne, adresowanych do różnych grup, a także całych rodzin. Na obszarze rewitalizacji występują też problemy w zakresie niezadowolającego stanu infrastruktury drogowej. Poważnym problemem jest ogrzewanie budynków źródłami ciepła na paliwa stałe, co powoduje zanieczyszczenie powietrza. Innym znaczącym problemem jest brak lub niezadowolający stan miejsc integracji mieszkańców oraz niesatysfakcjonująca estetyka przestrzeni publicznych. Istnieje w związku z tym potrzeba realizacji różnorodnych przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Potrzebne są działania skierowane w pierwszej kolejności na rozwiązywanie konkretnych problemów społecznych (wykluczenie społeczne, ubóstwo, niewystarczająca integracja mieszkańców, problemy osób ze szczególnymi potrzebami, etc.), które będą realizowane przy pomocy różnych narzędzi (programów wsparcia i wydarzeń kierowanych do różnych grup mieszkańców czy też modernizacji i tworzenia nowej infrastruktury).

W toku prac nad GPR zidentyfikowano silne potencjały, które przełożyły się m.in. na sformułowanie celów procesu rewitalizacji oraz założeń przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Do potencjałów tych należą m.in.:

- sprawnie funkcjonujące gminne jednostki organizacyjne – Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna;
- dobra baza lokalowa pod wydarzenia integracyjne (świetlica w każdej miejscowości);
- aktywność organizacji pozarządowych;

- położenie (bliskość miasta wojewódzkiego);
- bogate walory przyrodnicze na obszarze rewitalizacji.

Jak wynika z powyższego opisu, na obszarze rewitalizacji dochodzi do wzajemnego przenikania występujących tam problemów, potrzeb i potencjałów. Ma to związek m.in. z faktem, że opisywane deficyty i szanse rozwojowe dotyczą zarówno mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców, a także instytucji funkcjonujących na co dzień w tej samej przestrzeni.

Z gminnej infrastruktury i przestrzeni publicznych (budynków użyteczności publicznej, w tym obiektów szkolnych, budynków mieszkalnych, skwerów, dróg, ścieżek i chodników) korzystają m.in. rodzice z dziećmi, młodzież, seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami. Często są to równocześnie osoby korzystające z usług lokalnych przedsiębiorców. Standardy realizacji infrastruktury i sposób projektowania przestrzeni mają także wpływ na środowisko, np. poprzez wykorzystywanie określonych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych lub stosowanie rozwiązań opartych o przyrodę.

3. SPOSÓB REALIZACJI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH GMINY

3.1. Strategia Rozwoju Gminy Stare Czarnowo

W trakcie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 trwały prace nad nową Strategią Rozwoju Gminy Stare Czarnowo. Z uwagi na fakt, iż władze Gminy przyjęły wdrażanie procesów rewitalizacyjnych za jeden z kluczowych obszarów działania na następne lata, naturalnym jest takie zaprojektowanie celów przyszłej Strategii, by były one kompatybilne z celami GPR.

3.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2030

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2030 (dalej: SRPS) została przyjęta na mocy uchwały nr XX/128/2026 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 29 stycznia 2026 r. Opracowana na potrzeby tego dokumentu diagnoza wykazała występowanie na terenie Stare Czarnowo głównego problemu społecznego, jakim jest podatność przedstawicieli różnych grup wiekowych na różnego rodzaju uzależnienia.

Cel główny SRPS określono jako „Stare Czarnowo – Gmina bezpieczna, kreująca warunki do pełnego wspierania mieszkańców, poprzez realizację bieżących potrzeb społecznych, w tym rozwój usług społecznych”. Diagnoza i cele GPR są spójne z tak sformułowanym celem głównym, jak również określonymi w SRPS celami strategicznymi i operacyjnymi. Jako przykłady można wskazać następujące cele SRPS:

- 1.1 Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin (PP1),
- 1.4 Wspieranie rodzin z dziećmi (PP16, PP17),
- 2.3 Rozwój usług społecznych i aktywizacja seniorów (PP3),
- 3.1 Promocja społeczeństwa obywatelskiego (PP5, PP7, PP14),
- 3.2 Rozwój inicjatyw i działań aktywizujących życie lokalnej społeczności (PP2, PP4, PP5),
- 3.4 Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia (PP15, PU1).

Analizując powiązania między SRPS a GPR, należy mieć również na uwadze, że obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczone na potrzeby GPR, są z natury rzeczy obszarami o większym niż średnia gminna natężeniu problemów w sferze społecznej. Wdrażanie GPR i realizacja celów rewitalizacji będzie zatem równocześnie rozwiązywaniem znaczącej części problemów określonych w SRPS.

3.3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stare Czarnowo na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2031

Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, gospodarka wodno-ściekowa i zasoby przyrodnicze – to wybrane obszary interwencji Gminy Stare Czarnowo w sferze ochrony środowiska i klimatu, wynikające z Programu ochrony środowiska dla Gminy Stare Czarnowo na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2031 (dalej jako POŚ). Do celów POŚ należą m.in.: poprawa jakości powietrza, poprawa systemu gospodarki wodno-ściekowej, ochrona ekosystemów i walorów przyrodniczych gminy, działania edukacyjne i zarządzenie ochroną środowiska. Zawarte w GPR przedsięwzięcia rewitalizacyjne związane z nasadzeniami, termomodernizacją, edukacją ekologiczną czy wymianą źródeł ciepła bezpośrednio przyczynią się do osiągnięcia celów POŚ, wpisujących się we wskazane powyżej obszary interwencji.

3.4. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Stare Czarnowo na lata 2025-2027

Dokumentem, który wspiera realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2030, jest Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Stare Czarnowo na lata 2025-2027 (dalej jako GPWR). Głównym celem GPWR jest Budowanie w Gminie Stare Czarnowo zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Postanowienia GPR są spójne z treścią obowiązującego GPWR, ponieważ dostrzeżono w nich potrzebę prowadzenia kompleksowych działań adresowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności dotyczy to przedsięwzięcia podstawowego nr 1).

3.5. Roczne współpracy z organizacjami pozarządowymi

Ramy do budowania partnerskich relacji samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi w Gminie Stare Czarnowo od lat wyznaczają roczne programy współpracy. Tutejsze organizacje pozarządowe wykazują się dużym potencjałem i zaangażowaniem ich członków, z drugiej strony niekiedy muszą się one mierzyć z trudnościami lokalowymi czy finansowymi. Tym bardziej wspieranie potencjału organizacji pozarządowych ma istotne znaczenie w kontekście realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR. W toku wdrażania GPR coroczny program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi będzie nabierał większego niż dotychczas znaczenia, ponieważ jednym z celów szczegółowych GPR jest wzmocnienie integracji i aktywności mieszkańców.

W „Programie współpracy Gminy Stare Czarnowo z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności

pożytku publicznego i o wolontariacie na 2026 rok” za priorytetowe obszary współpracy Gminy Stare Czarnowo i organizacji pozarządowych uznano m.in. kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, ochrona i promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, bezpieczeństwo i porządek publiczny, ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w powyższych sferach wpłynie korzystnie na osiągnięcie celów programów współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, m.in. poprzez wzmacnianie potencjału organizacji i zwiększanie aktywności społecznej w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

3.6. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2030

Polityka mieszkaniowa stanowi ważny instrument oddziaływania samorządu na trudną sytuację rodzin oraz grup mieszkańców ze szczególnymi potrzebami. Osiągnięcie jej celów przyczynia się także do rozwiązywania innych problemów społecznych w ramach procesu rewitalizacji. Z treści Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2030 wynika, że część zasobu mieszkaniowego gminy znajduje się na obszarze rewitalizacji (Nieznań, Glinna), gdzie nadal istnieją znaczne potrzeby w zakresie poprawy stanu technicznego budynków i lokali. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie środkiem do osiągnięcia powyższego celu.

4. OPIS WIZJI STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU DZIAŁAŃ W ZAKRESIE REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji GPR powinien zawierać opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 przez wszystkie zaangażowane w ten proces podmioty ma doprowadzić do zmian na obszarze rewitalizacji, które można opisać w następujący sposób:

Obszar rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo w 2036 roku to przestrzeń, w której dobrze prowadzona współpraca interesariuszy stanowi fundament pozytywnych zmian w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej. Mieszkańcy obszaru tworzą zintegrowaną społeczność, chętnie angażując się w działania inicjowane przez Gminę Stare Czarnowo, jak również wychodząc z własnymi pomysłami. Z roku na rok zmniejsza się skala wykluczenia społecznego, a dzieci, młodzież, osoby aktywne zawodowo, seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami czują się pełnoprawnymi członkami wspólnoty lokalnej. Dzięki dialogowi międzypokoleniowemu rozwija się bogata oferta kulturalna. Obszar rewitalizacji jest spokojny i bezpieczny, zarówno pod względem ruchu drogowego, jak i codziennego życia mieszkańców.

Mieszkańcy są przywiązani do swojej małej ojczyzny, dbają o jej estetykę i czystość. Przestrzenie publiczne są funkcjonalne i zadbane, a osoby z niepełnosprawnościami korzystają z udogodnień ułatwiających poruszanie się i dostęp do obiektów publicznych. Obszar rewitalizacji wyróżnia się dużą ilością zieleni i dobrą jakością powietrza. Mieszkańcy cechują się wysoką świadomością ekologiczną. Lokalne uwarunkowania sprzyjają prowadzeniu działalności gospodarczej, dzięki czemu mieszkańcy mają dostęp do różnorodnych usług bez konieczności wyjazdów do większych ośrodków. Z roku na rok rozwija się także oferta kulturalna i rekreacyjna, z której chętnie korzystają zarówno mieszkańcy, jak i odwiedzający.

5. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

5.1 Cele rewitalizacji

Cel główny GPR:

Kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo poprzez wzmacnianie integracji społecznej, rozwój funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz działania na rzecz środowiska i estetyki otoczenia

Cele szczegółowe:

- 1. Wzmocnienie integracji i aktywności mieszkańców poprzez rozwój oferty społecznej i kulturalnej**
- 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury poprzez ich modernizację, zwiększenie funkcjonalności, dostępności i bezpieczeństwa**
- 3. Poprawa jakości środowiska oraz estetyki obszaru rewitalizacji poprzez rozwój terenów zielonych i działania proekologiczne**

5.2 Kierunki działań

Kierunki działań i przykładowe/ proponowane przedsięwzięcia (projekty) rewitalizacyjne

Cel 1: Wzmocnienie integracji i aktywności mieszkańców poprzez rozwój oferty społecznej i kulturalnej

Kierunek działań	Przykładowe przedsięwzięcia (projekty) rewitalizacyjne	P/U⁶
Kompleksowe wsparcie seniorów na obszarze rewitalizacji	Aktywny senior	P
	Świetlice wiejskie sercem obszaru rewitalizacji	P
Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji	Wsparcie i aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	P
	Młodzież ma głos - stworzenie oferty dla młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji	P
	Świetlice wiejskie sercem obszaru rewitalizacji	P
	Modernizacja placu zabaw w miejscowości Nieznań	P

⁶ P – przedsięwzięcie podstawowe, U – przedsięwzięcie „uzupełniające”.

	Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez modernizację budynków wchodzących w skład zasobu komunalnego	P
Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania	Młodość ma głos - stworzenie oferty dla młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji	P
	Świetlice wiejskie sercem obszaru rewitalizacji	P
	Umacnianie dziedzictwa historycznego Gminy Stare Czarnowo	P
	Utworzenie/modernizacja miejsc integracji mieszkańców rewitalizacji	P

Cel szczegółowy 2: Poprawa jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury poprzez ich modernizację, zwiększenie funkcjonalności, dostępności i bezpieczeństwa

Kierunek działań	Przykładowe przedsięwzięcia (projekty) rewitalizacyjne	P/U
Modernizacja i adaptacja obiektów oraz terenów publicznych do nowych funkcji	Modernizacja dawnej restauracji w Starym Czarnowie i dostosowanie obiektu do nowych funkcji społecznych	P
	Modernizacja dawnej remizy w Starym Czarnowie i dostosowanie obiektu do nowych funkcji	P
	Modernizacja terenu przy orliku w miejscowości Stare Czarnowo	P
	Modernizacja terenu wokół fontanny w miejscowości Kołbacz	P
Poprawa jakości i dostępności infrastruktury publicznej oraz zasobu mieszkaniowego	Modernizacja placu zabaw w miejscowości Glinna	P
	Modernizacja placu zabaw w miejscowości Nieznań	P
	Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez modernizację budynków wchodzących w skład zasobu komunalnego	P
	Budowa kanalizacji w miejscowości Nieznań	U
	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej pod kątem osób ze specjalnymi potrzebami	U
Zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznych	Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez rozwój infrastruktury oświetlenia ulicznego	P
	Utworzenie/modernizacja miejsc integracji mieszkańców rewitalizacji	P
	Chwila na oddech - utworzenie miejsc odpoczynku na obszarze rewitalizacji	P

Cel szczegółowy 3: Poprawa jakości środowiska oraz estetyki obszaru rewitalizacji poprzez rozwój terenów zielonych i działania proekologiczne

Kierunek działań	Przykładowe przedsięwzięcia (projekty) rewitalizacyjne	P/U
Rozwój i zagospodarowanie terenów zielonych na obszarze rewitalizacji	Zielony i piękny obszar rewitalizacji	P
	Zazielenienie ciągu ulicy Bogustawa w miejscowości Kotbacz	P
Tworzenie przestrzeni sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji na świeżym powietrzu	Utworzenie/modernizacja miejsc integracji mieszkańców rewitalizacji	P
	Chwila na oddech - utworzenie miejsc odpoczynku na obszarze rewitalizacji	P
	Modernizacja terenu wokół fontanny w miejscowości Kotbacz	P
Wzmacnianie estetyki przestrzeni oraz postaw proekologicznych mieszkańców	Zielony i piękny obszar rewitalizacji	P
	Zazielenienie ciągu ulicy Bogustawa w miejscowości Kotbacz	P
	Utworzenie/modernizacja miejsc integracji mieszkańców rewitalizacji	P
	Chwila na oddech - utworzenie miejsc odpoczynku na obszarze rewitalizacji	P
	Rozwój ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji	U

6. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Wsparcie i aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres	Inicjowanie, prowadzenie i koordynowanie różnorodnych działań Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz różnych grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in. wsparcie dla osób borykających się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, oferta wsparcia psychologicznego dla dzieci, młodzieży, wsparcie społeczne i zawodowe mieszkańców oraz ich rodzin z obszaru rewitalizacji, otwarcie Punktu Konsultacyjnego ds. profilaktyki i wspierania rodziny.
Prognozowane rezultaty	Wzrost poziomu integracji społecznej na obszarze rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Liczba zrealizowanych projektów i programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Liczba osób biorących udział w projektach
Realizowane kierunki działań	Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Czarnowie
Szacunkowa wartość	2028-2032
Okres realizacji	300 000 zł
Sposób zapewnienia dostępności	Projekt dedykowany osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osobom bezrobotnym, z niepełnosprawnościami. Informowanie o wydarzeniach i działaniach w ramach przedsięwzięcia zgodnie z wymaganiami dotyczącymi dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej (przekazywanie informacji w prostym i zrozumiałym języku, stosowanie różnych kanałów komunikacji, przygotowanie materiałów

	edukacyjnych i informacyjnych w formach dostępnych: czytelna czcionka, odpowiedni kontrast, klarowna struktura treści). Wydarzenia organizowane będą w pomieszczeniach bez barier architektonicznych i przystosowanych do korzystania przez osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
--	---

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Młdzież ma głos - stworzenie oferty dla młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres	Utworzenie w świetlicach wiejskich na obszarze rewitalizacji przestrzeni dedykowanej młodzieży, w ramach której cyklicznie (np. raz na dwa tygodnie) wybrana część obiektu będzie oddawana do ich dyspozycji. Młodzi mieszkańcy będą mieli możliwość samodzielnego inicjowania, współorganizowania i realizowania wydarzeń kulturalnych, artystycznych oraz społecznych, takich jak np. koncerty, spotkania, warsztaty czy prezentacje twórczości własnej. Działania będą realizowane przy wsparciu kadry Biblioteki Publicznej, pełniącej funkcję doradczą i animacyjną.
Prognozowane rezultaty	Wzrost poziomu integracji społecznej na obszarze rewitalizacji Aktywizacja lokalnej społeczności Poszerzenie form spędzania wolnego czasu przez mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba nowo utworzonych miejsc integracji Liczba zorganizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych
Realizowane kierunki działań	Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	150 000 zł
Okres realizacji	2027-2035
Sposób zapewnienia dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia. Wydarzenia będą prowadzone w formach możliwych do

	udziału także dla osób z ograniczoną mobilnością lub percepcją.
--	---

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Aktywny senior
Zakres	<p>Działania mające na celu integrację i aktywizację seniorów na wielu płaszczyznach, m.in. poprzez organizację zajęć sportowo-rehabilitacyjnych, zajęć usprawniających pamięć, edukacyjnych, artystycznych. Organizacja wykładów i pogadanek tematycznych ze specjalistami, np. lekarzem, farmaceutą.</p> <p>Dodatkowo włączenie seniorów do życia społecznego i kulturalnego miasta, poprzez rozszerzenie dotychczasowej oferty wydarzeń kulturalnych na spotkania z artystami ukierunkowanymi na tę grupę wiekową.</p>
Prognozowane rezultaty	<p>Wzrost liczby działań integracyjnych i kulturalnych na rzecz seniorów</p> <p>Wzrost międzypokoleniowej integracji społecznej</p>
Sposób oceny rezultatów	Liczba wydarzeń (warsztatowych, integracyjnych lub kulturalnych) skierowanych do seniorów
Realizowane kierunki działań	<p>Kompleksowe wsparcie seniorów na obszarze rewitalizacji</p> <p>Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania</p>
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	300 000 zł
Okres realizacji	2027-2035
Sposób zapewnienia dostępności	<p>Przedsięwzięcie zapewnia możliwość pełnego uczestnictwa wszystkim mieszkańcom, w tym również osobom ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Zajęcia realizowane będą w obiektach pozbawionych barier architektonicznych. Zapewnione zostanie odpowiednie oświetlenie i czytelne oznakowanie pomieszczeń, a także miejsca siedzące oraz przestrzenie umożliwiające swobodne poruszanie się. Materiały informacyjne zostaną przygotowane z użyciem większej czcionki i</p>

	odpowiedniego kontrastu.
--	--------------------------

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Świetlice wiejskie sercem obszaru rewitalizacji
Zakres	Projekt zakłada ożywienie życia społecznego w pięciu miejscowościach poprzez aktywne wykorzystanie istniejących świetlic wiejskich w Nieznaniu, Glinnej, Kołbaczu, Starym Czarnowie i Dobropolu Gryfińskim. Obiekty te stanowią istotny potencjał infrastrukturalny, jednak obecnie są wykorzystywane w ograniczonym zakresie, często jako przestrzeń na wynajem. Projekt ma na celu przekształcenie ich w dynamiczne centra integracji i aktywności mieszkańców. W ramach przedsięwzięcia planuje się wprowadzenie regularnego, zróżnicowanego programu wydarzeń, obejmującego m.in. spotkania tematyczne, wykłady historyczne, spotkania autorskie, wieczory literackie, warsztaty, konkursy, turnieje gier komputerowych. Poszczególne świetlice będą pełniły rolę lokalnych ośrodków aktywności, z przypisanymi dniami tygodnia i harmonogramem zajęć.
Prognozowane rezultaty	Wzrost liczby działań integracyjnych i kulturalnych na rzecz seniorów Wzrost międzypokoleniowej integracji społecznej
Sposób oceny rezultatów	Liczba wydarzeń (warsztatowych, integracyjnych lub kulturalnych) zorganizowanych dla mieszkańców
Realizowane kierunki działań	Kompleksowe wsparcie seniorów na obszarze rewitalizacji Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania
Lokalizacja	Świetlica wiejska w Dobropolu Gryfińskim Świetlica wiejska w Glinnej (Glinna 14a) Świetlica wiejska w Nieznaniu (Nieznań 2) Dla zachowania ciągłości projektu część przewidzianych w jego ramach działań może być realizowana w świetlicach usytuowanych poza obszarem rewitalizacji, jednak znajdujących się w jego bezpośrednim sąsiedztwie, tzn. świetlica wiejska w Kołbaczu (ul. Szarych Mnichów 8) oraz świetlica wiejska w Starym Czarnowie (ul. Polna 1). Ze względu na bliskość tych obiektów do obszaru rewitalizacji, jak również kulturotwórczy i integracyjny

	charakter tych placówek, z efektów działań prowadzonych w tych miejscach korzystać będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo (dopuszczalna realizacja projektu wspólnie z organizacjami pozarządowymi)
Szacunkowa wartość	200 000 zł
Okres realizacji	2027-2035
Sposób zapewnienia dostępności	Projekt zakłada zapewnienie dostępności działań realizowanych w świetlicach wiejskich dla wszystkich mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz osób o szczególnych potrzebach. Planowane jest dostosowanie programu wydarzeń do różnych grup odbiorców, zarówno pod względem tematyki, jak i formy uczestnictwa, tak aby każdy mógł znaleźć aktywność odpowiednią dla siebie.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Umacnianie dziedzictwa historycznego Gminy Stare Czarnowo
Zakres	Projekt zakłada różnorodne działania służące zachowaniu i popularyzacji lokalnej historii oraz budowaniu tożsamości mieszkańców. W ramach przedsięwzięcia planuje się m.in. umieszczenie w przestrzeni publicznej archiwalnych fotografii przedstawiających ważne obiekty i miejsca, co umożliwi mieszkańcom i odwiedzającym porównanie ich dawnego i obecnego wyglądu. Dodatkowo świetlice wiejskie zostaną wzbogacone o ekspozycje historyczne (w jednej z nich można zaaranżować mini-izbę pamięci prezentującą lokalne dziedzictwo). Istotnym elementem projektu będzie stworzenie archiwum historii mówionej poprzez nagranie wywiadów z najstarszymi mieszkańcami gminy, którzy podzielą się wspomnieniami o życiu w dawnych latach. Zebrane materiały stanowiąc będą cenne źródło wiedzy dla przyszłych pokoleń oraz narzędzie edukacyjne i integrujące społeczność lokalną.
Prognozowane rezultaty	Wzrost integracji lokalnej społeczności Wzrost poziomu przywiązania mieszkańców do miejsca zamieszkania
Sposób oceny rezultatów	Liczba utworzonych ekspozycji Liczba zrealizowanych nagrań
Realizowane	Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi

kierunki działań	z miejscem zamieszkania
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	100 000 zł
Okres realizacji	2028-2030
Sposób zapewnienia dostępności	Zapewnienie szerokiej dostępności zarówno działań, jak i ich rezultatów dla wszystkich mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami. Ekspozycje archiwalnych fotografii w przestrzeni publicznej zostaną umieszczone w miejscach łatwo dostępnych, z zachowaniem odpowiedniej wysokości i czytelności opisów (duża czcionka, kontrast). Nagrania historii mówionej będą udostępniane w formie cyfrowej, z możliwością odtwarzania w dogodnym czasie, a część materiałów może zostać uzupełniona o napisy lub transkrypcje. Proces zbierania wywiadów będzie prowadzony w sposób elastyczny, z uwzględnieniem potrzeb seniorów.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Edukacja ekologiczna na obszarze rewitalizacji
Zakres	Różnorodne działania adresowane do różnych grup mieszkańców ukierunkowane na zwiększenie świadomości klimatycznej i ekologicznej obszaru rewitalizacji, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - organizacja warsztatów, prelekcji, spotkań i wykładów dotyczących: ochrony środowiska i bioróżnorodności, gospodarowania odpadami (segregacja, recykling), oszczędzanie energii i wody, zmiany klimatu i adaptacji do nich na poziomie lokalnym; - zielone strefy podczas wydarzeń gminnych; - sadzenie drzew i krzewów z udziałem mieszkańców; - akcje sprzątnięcia terenów zielonych, - opracowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dla różnych grup wiekowych.
Prognozowane	Rozwijanie aktywności obywatelskiej i integracji między mieszkańcami

rezultaty	obszaru rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Liczba zorganizowanych wydarzeń edukacyjnych
Realizowane kierunki działań	Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania Wzmacnianie estetyki przestrzeni oraz postaw proekologicznych mieszkańców
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	100 000 zł
Okres realizacji	2027-2036
Sposób zapewnienia dostępności	Prowadzenie działań w różnych lokalizacjach na terenie obszaru rewitalizacji z uwzględnieniem dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej; opracowywanie materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb różnych grup mieszkańców.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 7	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie/modernizacja miejsc integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres	Projekt zakłada poprawę jakości oraz dostępności przestrzeni wspólnych służących integracji społecznej w miejscowościach Kołbacz, Dobropole Gryfińskie, Glinna. W ramach przedsięwzięcia planuje się m.in. modernizację istniejących miejsc spotkań poprzez uzupełnienie i odnowienie infrastruktury, takiej jak ławki, stoły, wiaty czy stoły do tenisa stołowego, a także zagospodarowanie terenu poprzez wprowadzenie zieleni i elementów małej architektury. Dodatkowo przewiduje się stworzenie miejsc sprzyjających wspólnemu spędzaniu czasu, takich jak np. strefy ogniskowe lub grillowe. W miejscowości Nieznań projekt zakłada utworzenie od podstaw przestrzeni integracyjnej, która będzie pełnić funkcję lokalnego centrum spotkań mieszkańców.
Prognozowane rezultaty	Wzmocnienie więzi społecznych Poprawa estetyki przestrzeni publicznej

	Zwiększenie aktywności mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych/utworzonych miejsc integracji
Realizowane kierunki działań	Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania Zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznych Tworzenie przestrzeni sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji na świeżym powietrzu
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	350 000 zł
Okres realizacji	2028-2032
Sposób zapewnienia dostępności	Projekt zakłada zapewnienie dostępności tworzonych i modernizowanych przestrzeni dla wszystkich mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz rodzin z dziećmi. Planowane miejsca integracji zostaną zaprojektowane w sposób umożliwiający swobodne poruszanie się, z uwzględnieniem równych nawierzchni, odpowiedniej szerokości ciągów komunikacyjnych oraz bezprogowego dostępu do kluczowych elementów infrastruktury.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Chwila na oddech - utworzenie miejsc odpoczynku na obszarze rewitalizacji
Zakres	Utworzenie ogólnodostępnych miejsc odpoczynku i integracji w miejscowościach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie przyjaznych, funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni sprzyjających codziennemu odpoczynkowi oraz integracji lokalnej społeczności. W ramach projektu planuje się zagospodarowanie niewielkich przestrzeni publicznych poprzez montaż elementów małej architektury, takich jak ławki czy zadaszenia umożliwiające schronienie przed słońcem i deszczem. Istotnym elementem będą także udogodnienia zwiększające komfort użytkowania, m.in. poidelka z wodą pitną, kosze na odpady czy stojaki na rowery.

	Lokalizacje miejsc odpoczynku zostaną dobrane w sposób zapewniający ich dostępność i funkcjonalność: w pobliżu ciągów pieszych, przestrzeni publicznych oraz miejsc często uczęszczanych przez mieszkańców. Projekt może również uwzględniać udział społeczności lokalnej w wyborze lokalizacji i sposobu zagospodarowania, co sprzyja lepszemu dopasowaniu inwestycji do rzeczywistych potrzeb.
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie dostępności przestrzeni sprzyjających odpoczynkowi Wzmocnienia integracji społecznej
Sposób oceny rezultatów	Powierzchnia zmodernizowanych przestrzeni publicznych
Realizowane kierunki działań	Tworzenie przestrzeni sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji na świeżym powietrzu
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	250 000 zł
Okres realizacji	2028-2032
Sposób zapewnienia dostępności	Projekt zostanie zrealizowany zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, tak aby tworzone miejsca odpoczynku były dostępne dla wszystkich użytkowników, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. Każda z przestrzeni zostanie zlokalizowana w miejscach łatwo dostępnych, w pobliżu ciągów pieszych o utwardzonej i równej nawierzchni, umożliwiającej swobodne poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami, seniorom oraz opiekunom z wózkami dziecięcymi.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 9	
Nazwa przedsięwzięcia	Zielony i piękny obszar rewitalizacji
Zakres	Projekt zakłada aktywne zaangażowanie mieszkańców w poprawę estetyki i jakości przestrzeni wspólnych na terenie pięciu miejscowości objętych rewitalizacją. W ramach inicjatywy mieszkańcy wspólnie wybiorą miejsca wymagające zagospodarowania, które następnie zostaną zazielenione i upiękzone poprzez m.in. nasadzenia roślin, tworzenie klombów oraz

	wprowadzenie kolorowych elementów roślinnych. Projekt ma na celu nie tylko poprawę wyglądu otoczenia, ale także wzmocnienie integracji społecznej i poczucia odpowiedzialności za wspólną przestrzeń. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do stworzenia bardziej przyjaznego, estetycznego i ekologicznego środowiska życia dla lokalnej społeczności.
Prognozowane rezultaty	Poprawa estetyki obszaru rewitalizacji Poprawa bioróżnorodności na obszarze rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Powierzchnia utworzonych lub zrewaloryzowanych terenów zielonych
Realizowane kierunki działań	Rozwój i zagospodarowanie terenów zielonych na obszarze rewitalizacji Wzmacnianie estetyki przestrzeni oraz postaw proekologicznych mieszkańców
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	200 000 zł
Okres realizacji	2027-2030
Sposób zapewnienia dostępności	Wybór miejsc do zazielenienia będzie odbywał się w sposób partycypacyjny, z możliwością zgłaszania propozycji zarówno podczas spotkań, jak i w formie zdalnej lub pisemnej. Planowane zagospodarowanie przestrzeni uwzględni tworzenie łatwo dostępnych i bezpiecznych terenów zielonych, z zachowaniem odpowiednich ciągów komunikacyjnych, umożliwiających swobodne poruszanie się osobom o ograniczonej mobilności.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 10	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja dawnej restauracji w Starym Czarnowie i dostosowanie obiektu do nowych funkcji społecznych
Zakres	Kompleksową odnowa zdegradowanego budynku oraz zagospodarowanie przyległego terenu. Obiekt, w którym niegdyś funkcjonowała restauracja, a następnie zakład przetwórstwa mięsnego, uległ znacznemu zniszczeniu, w tym częściowo na skutek pożaru, i obecnie nie pełni żadnych funkcji użytkowych. Planowane działania obejmują jego odbudowę, modernizację

	oraz dostosowanie do nowych potrzeb społecznych. Celem projektu jest utworzenie nowoczesnego ośrodka integrującego usługi zdrowotne i społeczne, w szczególności skierowane do osób starszych i wymagających wsparcia, np. w zakresie rehabilitacji czy aktywizacji. Równoległe przewiduje się uporządkowanie i zagospodarowanie otoczenia budynku poprzez usunięcie zarośli, wprowadzenie zieleni, organizację miejsc parkingowych.
Prognozowane rezultaty	Poprawa dostępności usług społecznych na obszarze rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych obiektów na obszarze rewitalizacji
Realizowane kierunki działań	Modernizacja i adaptacja obiektów oraz terenów publicznych do nowych funkcji Kompleksowe wsparcie seniorów na obszarze rewitalizacji
Lokalizacja	ul. Szczecińska 41, Stare Czarnowo (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	9 000 000 zł
Okres realizacji	2030-2034
Sposób zapewnienia dostępności	Projekt zakłada zapewnienie pełnej dostępności obiektu oraz jego otoczenia dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz o ograniczonej mobilności. Przestrzenie, w których świadczone będą usługi zdrowotne i społeczne, zostaną zaprojektowane zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, zapewniając komfort i bezpieczeństwo użytkownika.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 11	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja dawnej remizy w Starym Czarnowie i dostosowanie obiektu do nowych funkcji
Zakres	Projekt zakłada modernizację budynku z początku XX wieku oraz nadanie mu nowych funkcji społecznych i użytkowych. W ramach przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych, z zachowaniem historycznego charakteru obiektu. Po adaptacji budynek może pełnić np. funkcję kawiarenki czy przestrzeni spotkań dla

	<p>mieszkańców, sprzyjającej integracji lokalnej społeczności.</p> <p>Władze gminy dokończą starań, by niezależnie od aktualnego statusu nieruchomości możliwa była realizacja przedsięwzięcia (np. poprzez pozyskanie nieruchomości bądź zaangażowanie inwestora).</p>
Prognozowane rezultaty	<p>Ochrona dziedzictwa kulturowego</p> <p>Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji</p>
Sposób oceny rezultatów	<p>Liczba zmodernizowanych obiektów</p> <p>Liczba nowo utworzonych miejsc integracji mieszkańców</p>
Realizowane kierunki działań	<p>Modernizacja i adaptacja obiektów oraz terenów publicznych do nowych funkcji</p>
Lokalizacja	<p>ul. Szczecińska 9, Stare Czarnowo (obszar rewitalizacji)</p>
Podmiot realizujący	<p>Gmina Stare Czarnowo / prywatny inwestor</p>
Szacunkowa wartość	<p>2 000 000 zł</p>
Okres realizacji	<p>2030-2034</p>
Sposób zapewnienia dostępności	<p>Zapewnienie pełnej dostępności obiektu dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. Likwidacja barier architektonicznych, odpowiednie dostosowanie wejścia do budynku oraz zapewnienie dostępnych ciągów komunikacyjnych wewnątrz obiektu. Zastosowanie rozwiązań poprawiających dostępność informacyjno-komunikacyjną, takich jak czytelne oznakowanie pomieszczeń, materiały informacyjne w przystępnej formie.</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 12	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja terenu przy „Orliku” w miejscowości Stare Czarnowo
Zakres	<p>Zagospodarowanie i modernizację terenu zlokalizowanego przy kompleksie sportowym „Orlik” w miejscowości Stare Czarnowo, który pełni istotną funkcję miejsca organizacji wydarzeń lokalnych, takich jak dożynki, festyny. Obecnie przestrzeń ta nie jest w pełni dostosowana do skali i potrzeb organizowanych wydarzeń. W ramach projektu przewiduje się rozbudowę istniejącej infrastruktury poprzez np. budowę dodatkowej wiaty lub zadaszonych miejsc ze stolami i ławami, co pozwoli na obsługę</p>

	większej liczby uczestników wydarzeń. Istotnym elementem projektu będzie także poprawa dostępności i bezpieczeństwa terenu. Przestrzeń znajduje się w obniżeniu względem poziomu ulicy i chodnika, a dostęp do niej możliwy jest jedynie schodami, które nie posiadają poręczy. W ramach inwestycji planuje się wykonanie bezpiecznego zejścia wraz z montażem poręczy oraz budowę łagodnego zjazdu umożliwiającego dostęp osobom z niepełnosprawnościami, seniorom oraz opiekunom z wózkami dziecięcymi. Dodatkowo przewiduje się montaż elementów małej architektury oraz ewentualne doposażenie terenu w oświetlenie, co zwiększy jego funkcjonalność i bezpieczeństwo.
Prognozowane rezultaty	Poprawa dostępności przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami
Sposób oceny rezultatów	Powierzchnia zmodernizowanych przestrzeni publicznych
Realizowane kierunki działań	Tworzenie przestrzeni sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji na świeżym powietrzu Poprawa jakości i dostępności infrastruktury publicznej oraz zasobu mieszkaniowego Zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznych
Lokalizacja	Teren przy orliku w Starym Czarnowie (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	150 000 zł
Okres realizacji	2028
Sposób zapewnienia dostępności	Elementem projektu są rozwiązania ułatwiające dostęp do miejsca realizacji projektu osobom ze szczególnymi potrzebami (osobom na wózkach, osobom o ograniczonej mobilności, rodzicom z wózkami dziecięcymi)

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 13	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja terenu wokół fontanny w miejscowości Kołbacz
Zakres	Kompleksowa modernizację terenu wokół fontanny w Kołbaczu, która

	obecnie jest w złym stanie technicznym i nie pełni już swojej dawnej funkcji społecznej. Niegdyś miejsce to stanowiło ważny punkt spotkań mieszkańców, jednak z biegiem lat uległo degradacji i utraciło swój atrakcyjny charakter. Celem projektu jest przywrócenie temu obszarowi funkcji reprezentacyjnej i integracyjnej poprzez odnowienie fontanny oraz zagospodarowanie jej otoczenia. W ramach przedsięwzięcia planuje się m.in. odnowienie fontanny, uporządkowanie terenu, wykonanie nowych nawierzchni oraz wprowadzenie elementów małej architektury, takich jak ławki, kosze na odpady czy oświetlenie. Dodatkowo przewiduje się wprowadzenie zieleni oraz estetycznych nasadzeń, które podniosą walory przestrzeni i uczynią ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.
Prognozowane rezultaty	Wzrost integracji społecznej mieszkańców Poprawa estetyki przestrzeni publicznych
Sposób oceny rezultatów	Powierzchnia odnowionych przestrzeni publicznych
Realizowane kierunki działań	Tworzenie przestrzeni sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji na świeżym powietrzu
Lokalizacja	Fontanna w Kołbaczu (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	200 000 zł
Okres realizacji	2026-2027
Sposób zapewnienia dostępności	Projekt modernizacji terenu wokół fontanny zostanie zrealizowany z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, tak aby przestrzeń była dostępna dla wszystkich użytkowników, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. Elementy małej architektury zostaną rozmieszczone w sposób zapewniający komfort użytkowania, w tym możliwość odpoczynku dla osób o ograniczonej mobilności.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 14	
Nazwa przedsięwzięcia	Zazielenienie ciągu ulicy Bogustawa w miejscowości Kołbacz
Zakres	Zagospodarowanie skarpy zlokalizowanej wzdłuż ulicy Bogustawa w Kołbaczu, która obecnie nie pełni funkcji estetycznej ani społecznej. W

	ramach projektu planuje się m.in. wprowadzenie zróżnicowanej roślinności, w tym krzewów ozdobnych, bylin oraz roślin kwitnących, które nadadzą przestrzeni kolor i atrakcyjny charakter przez większą część roku. Istotnym elementem projektu będzie zaangażowanie mieszkańców w proces jego realizacji, np. poprzez konsultacje dotyczące doboru roślin czy wspólne nasadzenia. Takie podejście będzie sprzyjać budowaniu poczucia współodpowiedzialności za przestrzeń oraz wzmacniać integrację lokalnej społeczności.
Prognozowane rezultaty	Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców Poprawa estetyki przestrzeni publicznych
Sposób oceny rezultatów	Liczba nowych nasadzeń
Realizowane kierunki działań	Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania Wzmacnianie estetyki przestrzeni oraz postaw proekologicznych mieszkańców
Lokalizacja	ul. Bogustawa (Kotbacz) (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	50 000 zł
Okres realizacji	2028
Sposób zapewnienia dostępności	Zagospodarowanie skarpy nie będzie ograniczać dostępności ani widoczności przestrzeni. Nasadzenia zostaną zaprojektowane w sposób uporządkowany, z uwzględnieniem bezpieczeństwa użytkowników drogi. Projekt może obejmować działania informacyjne i angażujące mieszkańców, dostępne dla różnych grup odbiorców.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 15	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie skateparku w miejscowości Glinna
Zakres	Utworzenie skateparku w miejscowości Glinna jako odpowiedź na potrzeby licznej grupy młodzieży zainteresowanej aktywnymi formami spędzania czasu. Obecnie na terenie miejscowości brakuje infrastruktury dostosowanej do tego typu aktywności, co ogranicza możliwości rozwoju pasji i integracji młodych mieszkańców. W ramach projektu planuje się budowę skateparku wyposażonego w różnorodne elementy umożliwiające np. jazdę na deskorolce, rolkach, hulajnodze czy rowerze BMX. Przestrzeń

	zostanie zaprojektowana w sposób bezpieczny i funkcjonalny, z uwzględnieniem obowiązujących norm oraz potrzeb użytkowników o różnym poziomie zaawansowania. Dodatkowo przewiduje się zagospodarowanie terenu wokół obiektu, w tym m.in. montaż elementów małej architektury, takich jak ławki czy kosze na odpady.
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie atrakcyjności oferty rekreacyjnej dla młodzieży
Sposób oceny rezultatów	Liczba utworzonych miejsc integracji
Realizowane kierunki działań	Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Tworzenie przestrzeni sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji na świeżym powietrzu
Lokalizacja	Glinna (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	500 000 zł
Okres realizacji	2030-2031
Sposób zapewnienia dostępności	Teren skateparku będzie pozbawiony barier architektonicznych: zapewnione zostaną utwardzone dojścia o odpowiedniej szerokości i nachyleniu, umożliwiające swobodne poruszanie się. Przewiduje się zastosowanie czytelnego układu przestrzennego oraz odpowiedniego oznakowania, ułatwiającego orientację w terenie.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 16	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja placu zabaw w miejscowości Glinna
Zakres	Projekt zakłada modernizację istniejącego placu zabaw w miejscowości Glinna, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy stanu nawierzchni, która obecnie nie zapewnia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa i komfortu użytkownika. Dodatkowo przewiduje się częściowe odnowienie i uzupełnienie istniejącego wyposażenia. Zakres prac obejmie przede wszystkim wykonanie nowej, bezpiecznej nawierzchni amortyzującej upadki, dostosowanej do obowiązujących

	norm oraz intensywności użytkowania placu. W ramach projektu planuje się również przegląd techniczny obecnych urządzeń zabawowych, ich konserwację, a w razie potrzeby wymianę wybranych elementów lub doposażenie placu w nowe urządzenia.
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości przestrzeni publicznych Zwiększenie bezpieczeństwa najmłodszych mieszkańców obszaru rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych przestrzeni wspólnych
Realizowane kierunki działań	Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznych
Lokalizacja	Glinna (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	100 000 zł
Okres realizacji	2029
Sposób zapewnienia dostępności	Rozbudowanie placu o elementy integracyjne, które pozwolą na wspólną zabawę dzieci z niepełnosprawnościami i pozostałych dzieci.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 17	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja placu zabaw w miejscowości Nieznań
Zakres	Modernizacja istniejącego placu zabaw w miejscowości Nieznań, którego obecne wyposażenie jest przestarzałe i nie odpowiada współczesnym standardom bezpieczeństwa oraz potrzebom użytkowników. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie atrakcyjnej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni rekreacyjnej dla dzieci i ich opiekunów. Planowany jest przede wszystkim demontaż zużytych urządzeń oraz montaż nowego, certyfikowanego wyposażenia dostosowanego do różnych grup wiekowych dzieci i różnych rodzajów niepełnosprawności. Zakres prac obejmie m.in. instalację nowych zestawów zabawowych, huśtawek, elementów

	sprawnościowych oraz urządzeń rozwijających koordynację i aktywność fizyczną. Uzupełnieniem inwestycji będzie montaż elementów małej architektury, takich jak ławki czy kosze na odpady.
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości przestrzeni publicznych Zwiększenie bezpieczeństwa najmłodszych mieszkańców obszaru rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych przestrzeni wspólnych
Realizowane kierunki działań	Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznych
Lokalizacja	Nieznań (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	100 000 zł
Okres realizacji	2029
Sposób zapewnienia dostępności	Rozbudowanie placu o elementy integracyjne, które pozwolą na wspólną zabawę dzieci z niepełnosprawnościami i pozostałych dzieci.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 18	
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez modernizację budynków wchodzących w skład zasobu komunalnego
Zakres	Działania obejmujące rozwój i kompleksową modernizację lokali wchodzących w zasób komunalny Gminy Stare Czarnowo. W ramach prac remontowych zostanie wykonana modernizacja m.in. łazienek i toalet, instalacji elektrycznej. W ramach prac termomodernizacyjnych zrealizowane zostaną roboty polegające na dociepleniu ścian zewnętrznych i stropodachów, wymianie okien wraz z kolorystyką elewacji. Dopuszcza się, że zakres projektu obejmować będzie także dokumentację projektową, budowę przyłączy i instalacji ciepłowniczej i gazowej oraz inne niezbędne prace.
Prognozowane	Poprawa stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze rewitalizacji

rezultaty	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne Poprawa estetyki i wizerunku obszaru rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji
Realizowane kierunki działań	Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Poprawa jakości i dostępności infrastruktury publicznej oraz zasobu mieszkaniowego
Lokalizacja	Nieznań (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	4 000 000 zł
Okres realizacji	2027-2036
Sposób zapewnienia dostępności	Zmodernizowana infrastruktura będzie pozbawiona barier architektonicznych i dostosowana do osób ze szczególnymi potrzebami (utwardzone dojścia, kontrastowe oznaczenia, drzwi bezprogowe); realizacja remontów i nowych obiektów z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE 19	
Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez rozwój infrastruktury oświetlenia ulicznego
Zakres	Kluczowym elementem przedsięwzięcia będzie nie tylko montaż nowych punktów świetlnych oraz modernizacja istniejącego oświetlenia, ale również przeprowadzenie analizy potrzeb w tym zakresie. W pierwszym etapie planuje się identyfikację miejsc szczególnie wymagających doświetlenia. Diagnoza zostanie oparta na analizie danych dotyczących bezpieczeństwa (m.in. zdarzeń drogowych i interwencji) i konsultacjach z mieszkańcami. W kolejnym etapie przewiduje się realizację prac inwestycyjnych obejmujących budowę nowych punktów oświetleniowych oraz modernizację istniejącej infrastruktury, z uwzględnieniem energooszczędnych i przyjaznych środowisku rozwiązań (np. oświetlenie LED).
Prognozowane	Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

rezultaty	Poprawa widoczności w przestrzeni publicznej Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego Ograniczenie zjawisk niepożądanych na obszarze rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów	Liczba zamontowanych/odnowionych punktów świetlnych
Realizowane kierunki działań	Zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznych
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Stare Czarnowo
Szacunkowa wartość	300 000 zł
Okres realizacji	2028-2032
Sposób zapewnienia dostępności	Instalacja kamer zostanie zaplanowana w sposób niepowodujący barier architektonicznych ani ograniczeń w poruszaniu się. Charakter projektu wpłynie pozytywnie na komfort i bezpieczeństwo osób, które zmagają się z problemami ze wzrokiem.

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie przedstawia charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te nazywane są skrótowo „przedsięwzięciami uzupełniającymi” lub „projektami uzupełniającymi”. Ich realizacja przyczyni się do zwiększenia stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo. Szeroka paleta i otwarty zakres przedsięwzięć uzupełniających dają szansę na angażowanie i aktywizowanie interesariuszy rewitalizacji na wszystkich etapach realizacji GPR w gminie.

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE 1 (PU1)	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji
Zakres	Rozwój sieci ścieżek rowerowych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami umożliwi wykorzystanie roweru jako alternatywnego, ekologicznego środka komunikacji dla przejazdów w obrębie gminy, zwiększenie dostępu do infrastruktury umożliwiającej alternatywny, bezemisyjny, bezpieczny i zdrowy sposób podróżowania.

Realizowane kierunki działań	Wzmacnianie estetyki przestrzeni oraz postaw proekologicznych mieszkańców Zwiększenie bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznych
-------------------------------------	---

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE 2 (PU2)	
Nazwa przedsięwzięcia	Wymiana nieekologicznych źródeł ciepła na obszarze rewitalizacji
Zakres	Projekt zakłada zastąpienie przestarzałych, wysokoemisyjnych urządzeń grzewczych nowoczesnymi i bardziej przyjaznymi dla środowiska rozwiązaniami. Celem inwestycji jest poprawa jakości powietrza, zwiększenie efektywności energetycznej budynków oraz ograniczenie emisji szkodliwych substancji.
Realizowane kierunki działań	Poprawa jakości i dostępności infrastruktury publicznej oraz zasobu mieszkaniowego

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE 3 (PU3)	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa kanalizacji w miejscowości Nieznań
Zakres	Projekt zakłada realizację sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze miejscowości Nieznań, który nie posiada takiej infrastruktury. Celem inwestycji jest poprawa warunków życia mieszkańców, zwiększenie standardu sanitarnego oraz ochrona środowiska poprzez ograniczenie zanieczyszczeń. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gminy i wyrównania dysproporcji infrastrukturalnych między jej poszczególnymi miejscowościami.
Realizowane kierunki działań	Poprawa jakości i dostępności infrastruktury publicznej oraz zasobu mieszkaniowego

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE 4 (PU4)	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie nowej siedziby świetlicy gminnej w miejscowości Glinna
Zakres	Zapewnienie mieszkańcom miejscowości Glinna komfortowego i bezpiecznego miejsca integracji w obliczu złego stanu technicznego budynku obecnej świetlicy (dopuszczalna forma kontenerowa).

Realizowane kierunki działań	Modernizacja i adaptacja obiektów oraz terenów publicznych do nowych funkcji Wzmacnianie aktywności obywatelskiej, integracji mieszkańców oraz więzi z miejscem zamieszkania
-------------------------------------	---

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE 5 (PU5)	
Nazwa przedsięwzięcia	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej pod kątem osób ze specjalnymi potrzebami
Zakres	Likwidacja barier architektonicznych oraz wprowadzenie udogodnień umożliwiających pełny dostęp do obiektów osobom z niepełnosprawnościami i ograniczoną mobilnością.
Realizowane kierunki działań	Poprawa jakości i dostępności infrastruktury publicznej oraz zasobu mieszkaniowego

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE 6 (PU6)	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie toru pumptrack / motocross
Zakres	Stworzenie bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjnej dedykowanej głównie młodzieży. Celem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie wyznaczonego terenu w sposób umożliwiający aktywne spędzanie czasu poprzez budowę toru przystosowanego do jazdy na rowerach, hulajnogach, a w wyznaczonej części także pojazdach typu motocross.
Realizowane kierunki działań	Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji Tworzenie przestrzeni sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji na świeżym powietrzu

Ponadto Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 dopuszcza realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- pobudzanie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;

- zachęcenia mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

7. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Osiągnięcie celów GPR wymaga jednoczesnej realizacji wielu różnorodnych projektów rewitalizacyjnych. Potrzeba łączenia działań podejmowanych przez różne podmioty i osoby zaangażowane we wdrażanie programu wynika również z charakteru i skali zaplanowanych przedsięwzięć.

W poprzednim rozdziale wskazano główne kierunki działań, do których realizacji przyczyniają się poszczególne projekty. Na tej podstawie, planując i wdrażając działania, należy w pierwszej kolejności określić, które z nich są lub powinny być ze sobą powiązane. Przedsięwzięcia komplementarne to takie, które wspólnie odpowiadają na podobne problemy występujące na obszarze rewitalizacji oraz prowadzą do osiągnięcia zbliżonych lub wzajemnie uzupełniających się celów.

Jako przykłady można wskazać przedsięwzięcia realizujące kierunek działań „Wielokierunkowe wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji”. Są to: „Wsparcie i aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji”, „Młodzież ma głos - stworzenie oferty dla młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji”, „Świetlice wiejskie sercem obszaru rewitalizacji”, „Modernizacja placu zabaw w miejscowości Nieznań” czy „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez modernizację budynków wchodzących w skład zasobu komunalnego”.

Skuteczna integracja działań rewitalizacyjnych wymaga regularnego monitorowania potrzeb interesariuszy oraz postępów realizacji projektów. W tym celu przewidziano cykliczne (co najmniej raz na kwartał) spotkania koordynacyjne Zespołu ds. Rewitalizacji, podczas których analizowane będą m.in. zależności między poszczególnymi przedsięwzięciami. Ma to kluczowe znaczenie dla powodzenia programu oraz pełnego wykorzystania potencjału podejmowanych działań, zwłaszcza że wiele z nich – szczególnie tych integrujących społeczność lokalną – będzie realizowanych równoległe z rozwojem infrastruktury. Istotnym elementem integracji będzie również utrzymanie stałej współpracy z mieszkańcami i środowiskiem gospodarczym.

Konieczność łączenia działań wynika także z zasad przyjętych przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz opracowywaniu programu. Obejmują one m.in. koncentrację przestrzenną (skupienie działań na obszarze o największym nagromadzeniu problemów), komplementarność problemową (łączenie różnych polityk samorządowych), komplementarność proceduralno-instytucjonalną (dostosowanie systemu zarządzania do lokalnych uwarunkowań), komplementarność międzyokresową (spójność działań planowanych do 2036 roku z już

realizowanymi) oraz komplementarność finansową (łączenie środków publicznych i prywatnych oraz pozyskiwanie funduszy zewnętrznych).

8. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE PROGRAMU

8.1. Ramy finansowe realizacji Programu

Łączne szacunkowe środki finansowe przewidywane na realizację *Programu* obejmują środki kierowane na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w kwocie około 18 mln złotych.

Zgodnie z przyjętymi założeniami podstawę finansowania GPR będą stanowić środki finansowe Gminy Stare Czarnowo oraz środki zewnętrzne. Gmina będzie w pierwszej kolejności dążyć do przeznaczania jak największej sumy środków z budżetu gminy na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie będzie aktywnie poszukiwała zewnętrznych źródeł finansowania. Źródła te zostały szczegółowo opisane w kolejnym podrozdziale. W toku realizacji GPR znaczenie będą miały również zasoby własne (finansowe i niefinansowe) interesariuszy procesu rewitalizacji zaangażowanych we wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będą to m.in. praca wolontariuszy, społeczników i liderów lokalnych, zasoby lokalowe, specjalistyczny sprzęt, środki właścicieli nieruchomości itd.

Tabela 7. Szacowane koszty realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR

	Budżet gminy	Środki UE i inne zagraniczne	Środki krajowe	Środki zwrotne	Środki prywatne	Wartość ogółem
Szacowane środki na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (zł)	7 800 000 zł	8 150 000 zł	600 000 zł	1 000 000 zł	500 000 zł	18 050 000 zł

8.2. Potencjalne źródła finansowania programu

Zapewnienie kompleksowego podejścia do procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością oparcia realizacji GPR na komplementarności źródeł finansowania. Polega ona na łączeniu środków własnych gminy oraz innych interesariuszy (w tym prywatnych) ze środkami zewnętrznymi (dotacyjnymi lub pożyczkowymi na preferencyjnych warunkach) – europejskimi (w ramach różnych funduszy) i krajowymi. W tym celu w *Programie* ramowo określono potencjalne, możliwe do wykorzystania źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Należy przyjąć, że w okresie wdrażania GPR (tj. do 2036 roku) pojawią się nowe źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a dostępne obecnie źródła finansowania wygasną, natomiast zasady pozyskiwania jeszcze innych zostaną zmienione. Oznacza to konieczność stałego śledzenia i pozyskiwania dostępnych źródeł dla konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Z kolei w przypadkach braku uzyskania pierwotnie planowanego dofinansowania danego przedsięwzięcia z określonego źródła, powinny być podejmowane próby wykorzystania innych źródeł lub wspieranie procesów środkami własnymi gminy.

8.2.1. Środki europejskie

Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

Program Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ) obejmuje wsparcie województwa zachodniopomorskiego w ramach wszystkich pięciu tzw. celów polityki spójności 2021-2027 (CP). FEPZ wskazuje rewitalizację gmin wśród głównych instrumentów terytorialnych w regionie. W ramach celu CP 4 – „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych” – FEPZ przewiduje wsparcie rewitalizacji zarówno w celu szczegółowym 4(ii) („Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online”), jak i w celu 4(iii) („Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne”).

Należy zwrócić uwagę, że środki FEPZ, które mogą być użyte przy realizacji GPR, to nie tylko środki przeznaczone wprost na rewitalizację, ale także środki w ramach innych celów polityki spójności, które będą potencjalnie mogły wesprzeć realizację poszczególnych przedsięwzięć określonych w GPR.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę Klimat Środowisko 2021-2027

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) to krajowy program zapewniający środki Funduszy Europejskich na duże projekty dotyczące m.in. bezpieczeństwa energetycznego, rozwoju odnawialnych źródeł energii, ochrony środowiska, zrównoważonego transportu, ochrony zdrowia, a także rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) to krajowy program zapewniający środki Funduszy Europejskich na duże projekty dotyczące m.in. badań i rozwoju oraz na innowacje i zwiększanie konkurencyjności gospodarki.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) to krajowy program zapewniający środki Funduszy Europejskich na szeroko pojęty rozwój społeczny. W ramach FERS środki unijne wspierają m.in. poprawianie sytuacji osób na zmieniającym się rynku pracy, rozwój edukacji i rozwój usług zdrowotnych, a także zapewniają wsparcie rodziców w opiece nad dziećmi i wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami.

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) to krajowy program dotyczący cyfryzacji różnych sfer rozwoju. Wsparcie FERC obejmuje m.in.: zwiększanie dostępu do ultraszybkogo Internetu szerokopasmowego, rozwój e-usług, poprawę cyberbezpieczeństwa oraz podnoszenie kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

Fundusze Europejskie na lata 2028–2034

W czasie opracowania GPR, trwały początkowe prace Komisji Europejskiej i polskiego rządu nad środkami, celami unijnej Polityki Spójności. W lipcu 2025 r. Komisja Europejska przedstawiła projekt kolejnego długoterminowego budżetu UE na lata 2028–2034, czyli tak zwanych wieloletnich ram finansowych (WRF). Budżet na siedem lat, opiewający na ok. 2 biliony euro (dla wszystkich krajów UE), ma na celu wzmocnienie suwerenności, pobudzenie konkurencyjności i zwiększenie odporności Europy. Nowy usprawniony budżet UE posłużyć ma modernizacji inwestycji i umożliwić bardziej strategiczne dopasowanie priorytetów krajowych i unijnych. Należy założyć że w ramach tych środków będzie szereg możliwości finansowania różnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach niniejszego GPR.

Fundusze transgraniczne, w szczególności Program Współpracy Interreg Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia - Polska 2021-2027

Interreg Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia - Polska 2021-2027 to program współpracy mający na celu wspieranie projektów na pograniczu brandenbursko-polskim, obejmujący swym zakresem terytorialnym gminy z województwa zachodniopomorskiego. Jest on współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Obszary wsparcia programu to wspieranie badań i innowacji, przewyższanie skutków zmian klimatu i

ochronę przyrody, rozwój edukacji, kultury i turystyki, rozwój współpracy instytucji publicznych oraz integrację mieszkańców z Polski i z Niemiec.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

To dokument opracowany na podstawie analizy potrzeb polskiego rolnictwa, wykorzystujący możliwości, jakie oferuje zreformowana Wspólna Polityka Rolna. Takie podejście daje szansę, także w kolejnych latach na skuteczne, trwałe wzmacnianie konkurencyjności i rozwój polskiego rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich z uwzględnieniem aspektów przejścia do zielonej i cyfrowej gospodarki. Wspierane jest m.in. promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich.

8.2.2. Inne potencjalne zewnętrzne źródła finansowania

Fundusze norweskie i EOG

Głównym celem funduszy jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych oraz współpracy merytorycznej pomiędzy państwami-darczyńcami oraz państwem-beneficjentem. Szeroki zakres wsparcia jest wzbogacony poprzez możliwość współpracy z partnerami z krajów finansujących, co pozwala na wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

Należy zakładać, że wdrażanie GPR będzie się odbywać również z wykorzystaniem środków EOG z kolejnych perspektyw finansowych tych funduszy.

Program Wieloletni „Aktywni Seniorzy – ASY”

Program na lata 2026-2030, który prowadzony jest przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, ma na celu wsparcie warunków do aktywnego starzenia się w środowisku lokalnym oraz jak najdłuższego udziału w życiu społecznym seniorów. Wspiera on działania mające na celu zwiększenie spójności społecznej poprzez wsparcie kierowane do najstarszej części społeczeństwa. Program obejmuje zarówno działania związane z utworzeniem lub wyposażeniem infrastruktury społecznej wspierającej seniorów, jak też stanowi wsparcie dla zapewnienia funkcjonowania już istniejących obiektów.

Program „Warto być przedsiębiorstwem społecznym!” na lata 2026-2028

Głównym celem programu jest rozwijanie przedsiębiorczości społecznej przez zapewnienie podmiotom dostępu do wsparcia finansowego ułatwiającego tworzenie miejsc pracy oraz reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także wzmocnienie zdolności do świadczenia usług społecznych.

Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej

Zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, minister właściwy do spraw kultury fizycznej jest dysponentem państwowego funduszu celowego pod nazwą Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej. Wydatki w ramach funduszu ponoszone są na przebudowę, remonty i dofinansowanie inwestycji obiektów sportowych, rozwijanie sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych, rozwój turystyki społecznej sprzyjającej aktywności fizycznej społeczeństwa oraz zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym w zakresie aktywności fizycznej. Zasady wdrażania środków funduszu określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie przekazywania środków z Funduszu Kultury Fizycznej.

Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym fundusz, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jest funduszem celowym obejmującym wsparcie osób niepełnosprawnych oraz emerytów i rencistów. Stosownie do art. 6 oraz art. 7 ust. 1 i ust. 5 ustawy zgromadzone w ramach niniejszego funduszu środki finansowe przeznaczone są na realizację zadań w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez programy rządowe Rady Ministrów i programy resortowe ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Jednym z takich programów jest program „Centra opiekuńczo-mieszkalne” realizowany przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Fundusz Dostępności

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Fundusz Dostępności jest funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Celem tego funduszu jest realizacja zadań polegających na wsparciu działań w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Realizacja przedsięwzięć polegających na likwidacji barier architektonicznych może być wspierana w ramach funduszu poprzez korzystnie oprocentowane instrumenty zwrotne.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa

Zgodnie z art. 90u ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Rada Ministrów realizuje Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2026-2030, którego celem jest wzmocnienie roli bibliotek publicznych, szkolnych oraz pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, które stanowią centrum dostępu do kultury i wiedzy. Program ten realizowany jest poprzez poprawę oferty bibliotek publicznych oraz inwestycje w ich infrastrukturę. Obejmuje

to w szczególności dostosowanie bazy lokalowej do współczesnych standardów w zakresie obiektów użyteczności publicznej w celu rozwijania kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności świadczonych usług.

Fundusz Termomodernizacji i Remontów

Fundusz Termomodernizacji i Remontów, którego wdrażanie ustanowiła ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, przewiduje udzielanie wsparcia na działania w zakresie termomodernizacji lub przedsięwzięć służących przeciwdziałaniu skutkom luki remontowej.

Bezwrotne wsparcie budownictwa z Funduszu Doptat

Celem rządowego programu bezzwrotnego finansowego wsparcia budownictwa jest zwiększenie zasobu lokali mieszkalnych oraz lokali i pomieszczeń z zakresu pomocy społecznej, służących zaspokajaniu potrzeb osób o niskich i przeciętnych dochodach. Bezwrotne wsparcie może zostać udzielone na szeroką paletę działań związanych z rozwojem mieszkalnictwa i przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym – od utworzenia lub modernizacji lokali mieszkalnych na wynajem o ograniczonym czynszu (w tym lokali w ramach mieszkaniowego zasobu gminy) poprzez tworzenie lub modernizację mieszkań treningowych i wspomaganych po tworzenie/rozbudowę noclegowni czy schronisk dla osób bezdomnych. Wsparcie może też dotyczyć utworzenia lub modernizacji infrastruktury społecznej.

Program wspierania społecznego budownictwa czynszowego

Preferencyjne kredyty dla towarzystw budownictwa społecznego, społecznych inicjatyw mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych, spółek gminnych mogą być przeznaczone na realizację inwestycji mieszkaniowych, takich jak tworzenie (poprzez budowę lub remont/adaptację) mieszkań na wynajem z limitowaną ustawowo stawką czynszu lub mieszkań spółdzielczych lokatorskich.

Program Ministerstwa i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków”

Celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Służyć temu mają dotacje na ten cel udzielane przez ministerstwo, o które ubiegać mogą się podmioty posiadające osobowość prawną, osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne, będące właścicielem lub posiadaczem zabytku

wpisanego do rejestru albo posiadające taki zabytek w trwałym zarządzie. Nabór do programu odbywa się zazwyczaj dwa razy do roku.

Rządowy Program Odbudowy Zabytków

23 listopada 2022 r. Rada Ministrów ustanowiła Rządowy Program Odbudowy Zabytków, realizowany ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Jego celem jest ochrona zabytków i opieka nad zabytkami. Dofinansowanie z programu przekazuje się: gminom, powiatom, województwom na realizację zadań inwestycyjnych służących powyższemu celowi. Operatorem programu jest Bank Gospodarstwa Krajowego.

Środki z programu mogą być przeznaczone na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w ewidencji zabytków, a także na udzielanie przez wnioskodawcę dotacji, o której mowa w art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w ewidencji zabytków.

9. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM

9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, opracowanie oraz realizacja i nadzór nad realizacją *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036*, między innymi poprzez prowadzenie oceny aktualności i stopnia realizacji, stanowią odpowiedzialność Wójta Gminy Stare Czarnowo.

Wieloletni horyzont czasowy *Programu*, jak również szeroki zakres zadań oraz obowiązków o charakterze formalnym, które wynikają z wdrażania przepisów ustawy o rewitalizacji w związku z wyznaczeniem na terenie gminy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz przyjęciem programu rewitalizacji, wiążą się z koniecznością powołania Zespołu ds. Rewitalizacji.

Zespół ds. Rewitalizacji będzie zespołem roboczym powołanym przez Wójta Gminy Stare Czarnowo. Powierzona zostanie mu realizacja GPR i zadań wynikających z przepisów ustawy o rewitalizacji, w tym w szczególności:

- bieżąca koordynacja realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu efektywnej alokacji zasobów i osiągnięcia wartości dodanej z synergii różnorodnych projektów,
- monitorowanie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w *Programie* oraz przygotowywanie rocznych informacji dotyczących postępu realizacji *Programu* i przedkładanie ich Wójtowi,
- ocena sposobu realizacji celów procesu rewitalizacji poprzez przyjęte kierunki działań i wdrażane przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz wzajemna integracja tych przedsięwzięć dla osiągnięcia celów,
- zapewnienie komplementarności działań w wyznaczonym obszarze rewitalizacji,
- monitorowanie postępów w zakresie wdrażania *Programu* oraz przygotowanie i przedłożenie Wójtowi oceny aktualności i stopnia realizacji GPR.

W skład Zespołu wchodzić będą przedstawiciele poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu oraz jednostek organizacyjnych, realizujący zadania w zakresie:

- pomocy społecznej,
- rozwoju oferty kulturalnej kierowanej do mieszkańców,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- polityki przestrzennej gminy,
- prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy,

- przygotowania i realizacji zadań inwestycyjnych gminy,
- pozyskiwania środków pozabudżetowych na potrzeby realizacji *Programu*,
- gospodarowania nieruchomościami gminy oraz mieszkaniowym zasobem gminy,
- gospodarki gminnej oraz utrzymania terenów zieleni i przestrzeni publicznej,
- gospodarki finansowej gminy w ramach budżetu oraz planów wieloletnich.

Dokładny skład Zespołu oraz szczegółowe zasady jego funkcjonowania i komunikacji zostaną określone Zarządzeniem Wójta Gminy Stare Czarnowo po przyjęciu przez Radę Gminy *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036*.

Pracami zespołu kierować będzie wyznaczony przez Wójta Koordynator Zespołu ds. Rewitalizacji, do którego zadań będzie należało również prowadzenie bieżącej koordynacji i obsługi Zespołu. Koordynator będzie realizować swoje zadania w szczególności poprzez:

- bieżącą organizację prac Zespołu ds. Rewitalizacji,
- zapewnienie spójności realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami rewitalizacji oraz odpowiadającymi im kierunkami działań poprzez udział w pracach nad zlecaniem i opracowaniem dokumentacji,
- bezpośrednią współpracę z interesariuszami, o których mowa w art. 2. ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz podmiotami, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w tym poprzez wsparcie i zapewnienie ciągłości funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji (w szczególności organizację spotkań, sporządzanie protokołów, obsługę zapytań członków i zgłaszanych tematów, prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem pełnego składu),
- prowadzenie działań w zakresie partycypacji społecznej, w tym w zakresie wspierania inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy realizacji gminnego programu rewitalizacji oraz zapewnieniu w czasie prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy, stosownie do art. 5 ust. 2 i ust. 3 ustawy o rewitalizacji,
- koordynację prac nad sporządzaniem projektów raportów podsumowujących stan realizacji gminnego programu rewitalizacji oraz projektów oceny aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji,
- inne zadania związane z wdrażaniem gminnego programu rewitalizacji.

Struktura zarządzania realizacją GPR będzie podlegała koniecznym zmianom, wynikającym z etapu realizacji GPR, zmieniających się zasobów kadrowych i finansowych czy też okoliczności zewnętrznych wpływających na proces rewitalizacji w Starym Czarnowie.

9.2. Koszty zarządzania

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, struktura zarządzania procesem rewitalizacji powinna znaleźć odzwierciedlenie w kosztach tego procesu określonych w gminnym programie rewitalizacji.

Realizacja GPR będzie bazować przede wszystkim na zaangażowaniu i udziale pracowników Urzędu Gminy Stare Czarnowo i jego jednostek organizacyjnych. Zaangażowani w realizację poszczególnych przedsięwzięć pracownicy będą wykonywać swoje zadania w ramach obowiązków służbowych. Koszt zarządzania *Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* odnosi się zatem wyłącznie do tych zadań i elementów procesu rewitalizacji, które Gmina Stare Czarnowo będzie zobowiązana realizować w toku wdrażania GPR w oparciu o jego bezpośrednie postanowienia i wytyczne oraz w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji.

W okresie realizacji *Programu* koszty zarządzania jego realizacją obejmą:

- wsparcie i zapewnienie efektywnej organizacji prac Komitetu Rewitalizacji pełniącego funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Stare Czarnowo: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- zapewnienie ciągłości realizacji *Programu* poprzez wyznaczenie pracownika merytorycznego pełniącego obowiązki koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- organizacja regularnych spotkań Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- monitorowanie postępów realizacji GPR oraz przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR wraz z badaniem społecznym, zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny: koszt ponoszony średnio raz na trzy lata.

9.3. Ramowy harmonogram realizacji GPR

Perspektywa realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* obejmuje dziesięć lat.

Przyjęty harmonogram realizacji GPR opiera się na najważniejszych etapach i działaniach, które powinny zostać podjęte w toku realizacji *Programu* przy uwzględnieniu, że kluczowym etapem

realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie etap przygotowawczy. Etap ten obejmuje rzetelne opracowanie założeń przedprojektowych uzgadnianych między poszczególnymi interesariuszami rewitalizacji.

Zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny, w perspektywie do 2036 roku corocznie opracowany zostanie raport dotyczący stanu realizacji *Programu*. Ponadto, co 3 lata sporządzane będą oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, o których mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Dodatkowo zaplanowano sporządzenie oceny efektów *Programu* po zakończeniu jego realizacji (ocena *ex post*), co nastąpi w 2037 roku. Jej celem będzie weryfikacja zasadności kontynuacji procesu rewitalizacji w wyznaczonym obszarze oraz trafności założeń i skutków realizacji GPR.

W toku realizacji *Programu* przewiduje się aktywny udział Komitetu Rewitalizacji. W okresie do 2036 roku przewiduje się zachowanie co najmniej trzech kadencji. Takie rozwiązanie z jednej strony pozwoli na zapewnienie ciągłości procesu, a z drugiej na utrzymanie na wysokim poziomie zaangażowania interesariuszy, co z kolei umożliwi ich udział merytoryczny w realizacji i ocenie tego procesu.

Tabela 8. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036

Rok realizacji		Planowane działania
2026	I połowa roku	uchwalenie GPR
	II połowa roku	wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR; prace przygotowawcze dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej
2027	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2026 roku; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej;
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
2028	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2027 roku;

		przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przygotowanie pierwszej Oceny aktualności i stopnia realizacji GPR
2029	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2028 roku; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
2030	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2029 roku; wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
	II połowa roku	wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; początek prac koncepcyjnych nad kolejnym GPR
2031	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2030 roku; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przygotowanie drugiej Oceny aktualności i stopnia realizacji GPR
2032	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2031 roku; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
2033	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2032 roku; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; początek prac koncepcyjnych nad kolejnym GPR
2034	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2033 roku;
	II połowa roku	wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; początek prac koncepcyjnych nad kolejnym GPR; przygotowanie trzeciej Oceny aktualności i stopnia realizacji GPR
2035	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2034 roku; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
2036	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji w 2035 roku; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	zakończenie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

2037	I połowa roku	ocena osiągniętych efektów <i>Programu</i> po zakończeniu jego realizacji
------	---------------	---

10. SPOSÓB ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI

10.1. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 pełni funkcję strategii innego instrumentu terytorialnego, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Jednym z elementów realizacji takiej strategii jest konieczność zaangażowania na etapie jej realizacji partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Fot. 16. Spacer badawczy i warsztaty z seniorami podczas prac nad GPR

Podczas prac nad GPR zorganizowano liczne wydarzenia konsultacyjne, a także podejmowano zakrojone na szeroką skalę działania informacyjne, mające na celu włączenie interesariuszy procesu rewitalizacji w prace nad *Programem*. Działania te kierowano między innymi do organizacji społecznych oraz innych podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego. Opisano je szczegółowo w rozdziale 1.3. niniejszego dokumentu pt. „Opis procesu zaangażowania

partnerów społeczno-gospodarczych i interesariuszy rewitalizacji na etapie prac nad programem”.

Podczas wdrażania GPR planuje się włączanie w realizację przedsięwzięć wynikających z treści GPR organizacji społecznych, biznesu, a także innych podmiotów. Wynika to wprost zarówno z celów rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo, jak i z treści i zakresu wielu przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Znaczenie partycypacji społecznej w GPR potwierdza charakterystyka kilku przedsięwzięć (np. *Umacnianie dziedzictwa historycznego Gminy Stare Czarnowo, Zazielenienie ciągu ulicy Bogustawa w miejscowości Kołbacz*), w których zakłada się zwiększenie wpływu lokalnej społeczności, w tym organizacji społecznych i ich wpływu na proces i obszar rewitalizacji. Niektóre przedsięwzięcia wprost bazują na zaangażowaniu interesariuszy w projektowanie przekształceń obszaru rewitalizacji, np. *Młodzież ma głos - stworzenie oferty dla młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji*.

Planuje się ponadto w ramach realizacji GPR zwiększanie wysiłków na rzecz angażowania mieszkańców i budowania świadomości („awareness”) o procesie rewitalizacji. Służyć temu będzie m.in. częsta obecność koordynatora ds. rewitalizacji w różnych miejscach istotnych dla lokalnej społeczności i dla osiągnięcia celów GPR, a także jego stała dostępność dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i gotowość do dyskusji na tematy związane z rewitalizacją.

W ramach ciągłego i wygodnego informowania interesariuszy o procesie rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo, w tym o przedsięwzięciach, planach, raportach itd., planowane jest prowadzenie zakładki „Rewitalizacja” na stronie internetowej Urzędu Gminy. Będzie to służyć nie tylko informacji o procesie rewitalizacji, ale też do angażowaniu różnych grup interesariuszy i poszczególnych osób i instytucji w toku realizacji programu.

Dodatkowo, elementem zarówno informującym, jak i zachęcającym mieszkańców do zainteresowania się rewitalizacją, będzie cotrzyletnie badanie społeczne, stanowiące element systemu monitorowania i oceny programu rewitalizacji.

10.2. Komitet Rewitalizacji

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji kluczową formą zaangażowania wskazanych wyżej partnerów będzie Komitet Rewitalizacji. Jest to organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy Stare Czarnowo, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy procesu rewitalizacji z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji zajmuje stanowiska dotyczące kluczowych etapów procesu rewitalizacji. Należą do nich opiniowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz opiniowanie projektu *Programu* lub jego zmiany. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa w drodze uchwały Rada Gminy Stare Czarnowo, zapewniając wyłanianie interesariuszy przez ich przedstawicieli.

W celu osiągnięcia efektywnej współpracy z Komitetem Rewitalizacji oparto ją na następujących zasadach:

1. Komitet będzie reprezentować różne grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, w szczególności wymienione w ustawie o rewitalizacji, zmierzając jednocześnie do samodzielnego wyłaniania interesariuszy spośród ich przedstawicieli.
2. W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, reprezentujących m.in. środowiska seniorów, młodzieży itd.
3. Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości w celu stworzenia jak najlepszych warunków do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw dotyczących wspierania procesu rewitalizacji.

Powyższe kierunki stanowić będą punkt wyjścia dla opracowania lub ewentualnych aktualizacji uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

11. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU

Wdrażanie GPR następuje poprzez działania wielu podmiotów i instytucji, które realizują zadania w sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej. Kompleksowy charakter GPR powoduje, że jego realizacja musi być stale analizowana przez Zespół ds. Rewitalizacji, przy udziale wiedzy i zaangażowania interesariuszy procesu rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo. Konieczna jest zarówno analiza bieżącej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i szersza ocena skutków i efektów procesu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 9 ustawy o rewitalizacji w GPR konieczne jest ustanowienie systemu monitorowania i oceny *Programu*. Celem tego systemu jest stworzenie skutecznego mechanizmu reakcji na przebieg realizacji *Programu* (który może odbiegać od założeń) oraz wprowadzania ewentualnych zmian do *Programu* w trakcie jego realizacji. Ponadto, sprawnie funkcjonujący system monitoringu i oceny GPR pozytywnie przekłada się na sposób zarządzania *Programem*, wzmacnianie poczucia partnerstwa i współwłasności dokumentu wśród interesariuszy, a także na przepływ informacji pomiędzy realizatorami przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a osobami i instytucjami zainteresowanymi przebiegiem procesu rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo.

System monitorowania i oceny GPR składa się z dwóch podstawowych elementów. Pierwszym z nich jest monitorowanie postępów realizacji *Programu*, które odbywa się poprzez raportowanie bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć i jest prowadzone w odniesieniu do zapisów dotyczących ram finansowych i harmonogramów. Drugim elementem jest natomiast ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów procesu rewitalizacji, które realizowane są poprzez kierunki działań oraz poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Ocena trafności i skuteczności przedsięwzięć rewitalizacyjnych często wymaga rozłożonej w czasie obserwacji, dlatego też ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów GPR jest prowadzona z mniejszą częstotliwością niż monitorowanie bieżących postępów we wdrażaniu *Programu*.

W Gminie Stare Czarnowo monitoring GPR będzie prowadzony w cyklu trzyletnim, a ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów procesu rewitalizacji i ogólnej aktualności *Programu* – raz na 3 lata. Ustalenia w tym zakresie są zgodne z wytycznymi wynikającymi z przepisów ustawy o rewitalizacji.

11.1. Monitorowanie postępów realizacji programu

Monitorowanie postępów realizacji ma na celu bieżące śledzenie wdrażania *Programu*, a w efekcie stworzenie sprawnego systemu realizacji jego najważniejszych postanowień. Wykorzystywanym w tym celu narzędziem będą sporządzane każdego roku raporty dotyczące

stanu realizacji GPR. Prace nad rocznymi raportami będą w możliwie szerokim zakresie opierać się na innych działaniach sprawozdawczych podejmowanych przez Gminę Stare Czarnowo.

Raport sporządzany będzie za rok poprzedni, po przedstawieniu przez Wójta Gminy Stare Czarnowo rocznego sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Stare Czarnowo. Każdego roku raport roczny będzie następnie przedkładany przez Wójta Komitetowi Rewitalizacji.

Podstawowym celem raportu będzie zebranie i usystematyzowanie informacji dotyczących postępów w realizacji GPR. Zostaną one następnie wykorzystane do opracowania *Raportu o stanie Gminy Stare Czarnowo*, który co roku jest sporządzany na podstawie art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym oraz przedkładany Radzie Gminy. Dane zebrane w ramach raportu zostaną również wykorzystane do udziału w obowiązkowym badaniu dotyczącym procesu rewitalizacji w gminach prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny w ramach systemu statystyki publicznej.

Raport obejmie najważniejsze informacje dotyczące postępów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR. Znajdą się w nim odniesienia do ram czasowych oraz finansowych przedsięwzięć, które zostały zidentyfikowane w *Programie*. Jeżeli zajdzie taka potrzeba, w raporcie znajdą się informacje o kolejnych etapach przedsięwzięć. W raporcie będą też dostępne zwięzłe, hasłowe informacje na temat aktualnego statusu realizacji przedsięwzięć (np. „w trakcie realizacji”, „zakończono realizację”).

Ważnym elementem corocznych raportów będzie bieżąca ocena i analiza osiągniętych wskaźników. Poniżej zaprezentowano przykładowy, możliwy do rozbudowania zestaw takich wskaźników. Przy opracowaniu przykładowego zestawu wskaźników wykorzystano informacje zawarte w opisach podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych odnośnie do sposobu oceny ich rezultatów. Liczba wskaźników przyporządkowanych do kolejnych celów odzwierciedla też charakter przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które w pierwszej kolejności mają się koncentrować na rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Przy doborze wskaźników uwzględniono też doświadczenia z prac nad wyznaczeniem granic obszaru rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo.

Tabela 9. Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR

Nazwa wskaźnika	Oczekiwany kierunek oddziaływania	Wartość bazowa	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend) (2036)
Cel główny: Kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo poprzez wzmacnianie integracji społecznej, rozwój funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz działania na rzecz środowiska i estetyki otoczenia			
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	986 (2024)	↑
Ludność objęta projektami w ramach GPR	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji	Spadek wartości wskaźnika	42 (2024)	↓
Cel szczegółowy 1. Wzmocnienie integracji i aktywności mieszkańców poprzez rozwój oferty społecznej i kulturalnej			
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na obszarze rewitalizacji	Spadek wartości wskaźnika	18 (2024)	↓
Liczba przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na obszarze rewitalizacji	Spadek wartości wskaźnika	5 (2024)	↓

Liczba wydarzeń integrujących seniorów w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑
Liczba wydarzeń integrujących osoby młode w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑
Cel szczegółowy 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury poprzez ich modernizację, zwiększenie funkcjonalności, dostępności i bezpieczeństwa			
Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑
Liczba zmodernizowanych budynków i lokali w komunalnym zasobie mieszkaniowym na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑
Liczba budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Spadek wartości wskaźnika	3 (2024)	↓
Cel szczegółowy 3. Poprawa jakości środowiska oraz estetyki obszaru rewitalizacji poprzez rozwój terenów zielonych i działania proekologiczne			
Powierzchnia nowo utworzonych lub zrewaloryzowanych	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑

h terenów zieleni na obszarze rewitalizacji [m²]			
Długość nowo utworzonych dróg dla rowerów na obszarze rewitalizacji [m]	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑
Liczba nasadzeń nowych roślin na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0 (2026)*	↑

Gwiazdką (*) oznaczono te wskaźniki, których wartość bazowa w roku rozpoczęcia obowiązywania GPR była na poziomie 0, zaś prognozowany wzrost wskaźnika związany będzie z efektami realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Opracowanie rocznego raportu dotyczącego stanu realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* będzie spoczywać na Zespole do spraw rewitalizacji, tj. zespole roboczym powołanym przez Wójta Gminy Stare Czarnowo, przy jednoczesnej wiodącej roli koordynatora tego zespołu, który odpowiadać będzie za zebranie oraz usystematyzowanie niezbędnych dla jego powstania danych i informacji.

11.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu

Ocena aktualności i stopnia realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* będzie następować co trzy lata, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Pierwsza ocena zostanie sporządzona w drugiej połowie 2028 r.

W ocenie znajdzie się pogłębiona analiza rocznych raportów o stanie realizacji *Programu*: stopnia osiągnięcia wskaźników, jak i danych dotyczących kosztów oraz harmonogramu wdrażania poszczególnych przedsięwzięć. Dokument ten powinien obejmować ocenę prowadzonego procesu rewitalizacji, tak aby możliwe było sformułowanie wniosków w zakresie trafności i aktualności treści GPR (np. odnośnie do tego, jak sprawdza się zaplanowany system zarządzania) oraz potrzeby ewentualnych zmian. Zasadne w tym celu będzie wykorzystanie jakościowych metod badawczych. Są to np. spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z udziałem podmiotów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć, wywiady indywidualne i fokusowe z interesariuszami procesu rewitalizacji, spacery badawcze itd.

W prowadzonej raz na trzy lata ocenie aktualności i stopnia realizacji GPR planuje się uwzględnić wnioski z badania społecznego, które ma na celu ocenę realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Badanie to zostało ujęte w opisach podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do sposobów oceny ich rezultatów. Wnioski z badania, prowadzonego np. w formie ankiet lub wywiadów z mieszkańcami, pozwolą m.in. na ocenę stanu zagospodarowania i użyteczności przestrzeni publicznych, dostępności obiektów użyteczności publicznej, efektów procesu rewitalizacji. Pytania w badaniu społecznym będą powiązane z zakładanymi w GPR sposobami oceny rezultatów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Planuje się także uwzględnienie w badaniu społecznym pytania o poziom zadowolenia mieszkańców z procesu rewitalizacji.

Inne sugerowane elementy oceny aktualności i stopnia realizacji *Programu* to np.: wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja została zakończona, jest w trakcie lub nie została rozpoczęta; analiza potrzeb i zasobów instytucjonalnych (również po stronie partnerów spoza sektora publicznego) koniecznych do zarządzania procesem rewitalizacji; a także identyfikacja barier i priorytetów w kontekście pozostałych lat wdrażania GPR.

Podobnie jak w przypadku rocznych raportów, za sporządzenie oceny aktualności i stopnia realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* będzie odpowiedzialny Zespół ds. Rewitalizacji. Ocena będzie przedkładana przez Wójta Gminy Stare Czarnowo Komitetowi Rewitalizacji. Zadaniem Komitetu będzie m.in. dokonanie oceny, czy w kontekście postępów realizacji GPR i osiągniętych efektów istnieje konieczność jego aktualizacji.

12. ZMIANY ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM PROGRAMU

12.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian w Uchwale nr XXII/167/2021 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Stare Czarnowo.

12.2. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036* nie przewiduje się konieczności ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji.

13. SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

13.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy

Na etapie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 nie obowiązywał plan ogólny, tym samym GPR nie może wskazywać ewentualnych zmian w takim planie. W ramach toczących się prac nad planem ogólnym dopilnowane zostanie zapewnienie spójności między GPR a przyszłym Planem Ogólnym Gminy Stare Czarnowo.

13.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Planowane działania rewitalizacyjne co do zasady nie zmieniają funkcjonalności obszarów, których dotyczą, zatem nie zachodzi konieczność uchwalenia albo zmiany planów zagospodarowania przestrzennego.

13.3. Miejskowy Plan Rewitalizacji

Nie przewiduje się uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

13.4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, którego ostatnia wersja została przyjęta uchwałą Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 31 października 2016 r., wskazuje, że „ośrodek gminny (Stare Czarnowo) powinien stać się centrum obsługi ludności, ruchu turystycznego, usług publicznych i komercyjnych. Kołbacz, największa jednostka osadnicza i jednocześnie ośrodek usług publicznych, powinien bazować na istniejącym zapleczu i wraz ze wspomagającą Dębiną i Nieznaniem pełnić rolę ośrodka przemysłu rolno-spożywczego i obsługi rolnictwa z uwzględnieniem, poszanowaniem i podkreśleniem uwarunkowań dziedzictwa kulturowego. (...) Dla pozostałych miejscowości tj. Żelewo, Binowo, Dobropole Gryfińskie, Kołowo i w części Glinna ustalono obok rolniczej uzupełniającej działalności, jako dominującą funkcję mieszkaniową, rekreacyjną, turystyczną i edukacyjną na bazie istniejącego i nowego zainwestowania realizowanego zawsze w oparciu o plan zagospodarowania przestrzennego”.

W studium wyodrębniono na wyznaczonym następnie obszarze rewitalizacji następujące jednostki strukturalno-przestrzenne o preferowanych funkcjach podstawowych:

- jednostka „A” - ograniczona w zasięgu do obszaru miejscowości Stare Czarnowo i wąskiego pasa wzdłuż drogi nr 3. Podstawowe funkcje to mieszkalnictwo, obsługa administracyjna ludności gminy, usługi kultury, oświaty i zdrowia w granicach wyznaczonej strefy rozwoju zabudowy mieszkaniowej z usługami.
- jednostka „B2” - obejmująca miejscowości Dobropole Gryfińskie i Glinna. Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i przy uwzględnieniu tendencji rozwoju w kierunku zainwestowania rekreacyjnego i mieszkalnego ustalono jako funkcję podstawową zabudowę mieszkaniową i w granicach wyznaczonych stref rozwoju wraz z towarzyszącymi usługami i niezbędną infrastrukturą. Jako uzupełniającą i towarzyszącą uznano funkcję rolniczą.
- jednostka „R1 ” - obejmująca swym zasięgiem miejscowości Kołbacz, Nieznań. Podstawowa funkcja to gospodarka rolna i przetwórstwo w oparciu o istniejące zaplecze. Jako towarzyszącą podstawowej funkcji określa się gospodarkę rybacką. Równoległe towarzyszące funkcje zabudowy mieszkaniowej, usług, w tym kultury, oświaty i zdrowia wraz z niezbędną infrastrukturą a także usług związanych z obsługą ruchu drogowego, usług rzemiosła, terenów produkcyjnych i innych usług towarzyszących podstawowej i uzupełniającej funkcji jednostki.
- jednostka „PK” - obejmująca swym zasięgiem miejscowości Dobropole Gryfińskie i Glinna ujęte w ramach jednostki „B2”. Podstawowa funkcja obszaru to ochrona wartości przyrodniczych z uwzględnieniem zasad prowadzonej gospodarki leśnej i możliwości rekreacyjnego, turystycznego i edukacyjnego wykorzystania walorów obszaru.

W związku z tym GPR wpisuje się w założenia studium i nie zachodzi potrzeba aktualizacji tego dokumentu.

SPIS TABEL

Tabela 1. Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle Gminy Stare Czarnowo (2024)	10
Tabela 2. Wartości wskaźników dotyczących pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w Gminie Stare Czarnowo	13
Tabela 3. Oznaczenia numeryczne do rycin 2, 3, 4, 5	33
Tabela 4. Zestawienie gminnych inwestycji drogowych odebranych w okresie 2017-2026	35
Tabela 5. Obiekty z wojewódzkiego rejestru zabytków oznaczone na mapach	43
Tabela 6. Obiekty z gminnej ewidencji zabytków oznaczone na mapach	43
Tabela 7. Szacowane koszty realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR.....	92
Tabela 8. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036	102
Tabela 9. Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR	110

SPIS RYCIN

Rycina 1. Granice obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo	11
Rycina 2. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo- produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Stare Czarnowo.....	29
Rycina 3. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo- produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Kołbacz.....	29
Rycina 4. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo- produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Nieznań	30
Rycina 5. Lokalizacja ważniejszych obiektów i instytucji publicznych, obiektów usługowo- produkcyjnych i innych punktów orientacyjnych na obszarze rewitalizacji – Dobropole i Glinna	31
Rycina 6. Rozmieszczenie zabytków na obszarze rewitalizacji gminy Stare Czarnowo, w podobszarze Kołbacz – Stare Czarnowo – Nieznań.	41
Rycina 7. Rozmieszczenie zabytków na obszarze rewitalizacji gminy Stare Czarnowo, w podobszarze Dobropole - Glinna.	42
Rycina 8. Rozmieszczenie form ochrony przyrody na obszarze rewitalizacji i w jego otoczeniu...	53

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Wyniki ankiety nt. planów migracyjnych	13
Wykres 2. Wyniki ankiety nt. bezpieczeństwa.....	17
Wykres 3. Ankieta nt. stosunku do miejsca zamieszkania	18
Wykres 4. Wyniki ankiety nt. środków transportu.....	47

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Warsztaty z uczniami i spacer badawczy podczas prac nad GPR.....	9
Fot. 2. Wydarzenia kulturalne i integracyjne organizowane przez Urząd Gminy	16
Fot. 3. Siedziba Biblioteki Publicznej w Starym Czarnowie	19
Fot. 4. Świetlica wiejska w Starym Czarnowie	20
Fot. 5. Zdegradowane obiekty w Starym Czarnowie	20
Fot. 6. Schody prowadzące do wiaty w Starym Czarnowie	21
Fot. 7. Zabytkowy kościół i dworek w Kołbaczu.....	22
Fot. 8. Zdegradowana fontanna w Kołbaczu	22
Fot. 9. Okolice ulicy Bogusława w Kołbaczu	23
Fot. 10. Budynki na obszarze rewitalizacji w Nieznaniu	24
Fot. 11. Zdegradowana, wymagająca remontu droga powiatowa w Dobropolu Gryfińskim	25
Fot. 12. Świetlica wiejska wraz z otoczeniem w Glinnej	26
Fot. 13. Początek ścieżki rowerowej w Starym Czarnowie	37
Fot. 14. Dostosowanie świetlicy w Dobropolu Gryfińskim do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	38
Fot. 15. Dzikie składowisko odpadów przy boisku ORLIK w Starym Czarnowie.....	50
Fot. 16. Spacer badawczy i warsztaty z seniorami podczas prac nad GPR	105

ZAŁĄCZNIKI

1. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo (Glinna, Dobropole Gryfińskie)
2. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo (Stare Czarnowo, Kołbacz, Nieznań).

Uzasadnienie

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią zadanie własne gminy. Do prowadzenia działań rewitalizacyjnych niezbędne jest posiadanie Gminnego Programu Rewitalizacji przyjętego przez radę gminy w drodze uchwały. Gminny Program Rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego.

Podjęcie niniejszej uchwały będzie wynikającą z ustawy o rewitalizacji konsekwencją uchwał podejmowanych przez Radę Gminy Stare Czarnowo na poprzednich etapach, tj. uchwały nr XXI/135/2026 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 26 lutego 2026 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo oraz uchwały nr XXI/136/2026 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 26 lutego 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stare Czarnowo na lata 2026-2036 zawiera w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów; opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy; opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji; cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk; opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych i mechanizmy ich integrowania z kierunkami działań; szacunkowe ramy finansowe programu; opis struktury zarządzania wraz z jego kosztami i harmonogramem realizacji programu; a także system jego monitorowania i oceny.

Przyjęcie gminnego programu rewitalizacji pozwoli na efektywną realizację działań podejmowanych na rzecz wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest zasadne.